De dochter des visschers

Jan Baptist Antoon van Rotterdam

bron
Jan Baptist Antoon van Rotterdam, *De dochter des visschers*. Eug. Vanderhaeghen, Gent 1855

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/rott005doch01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

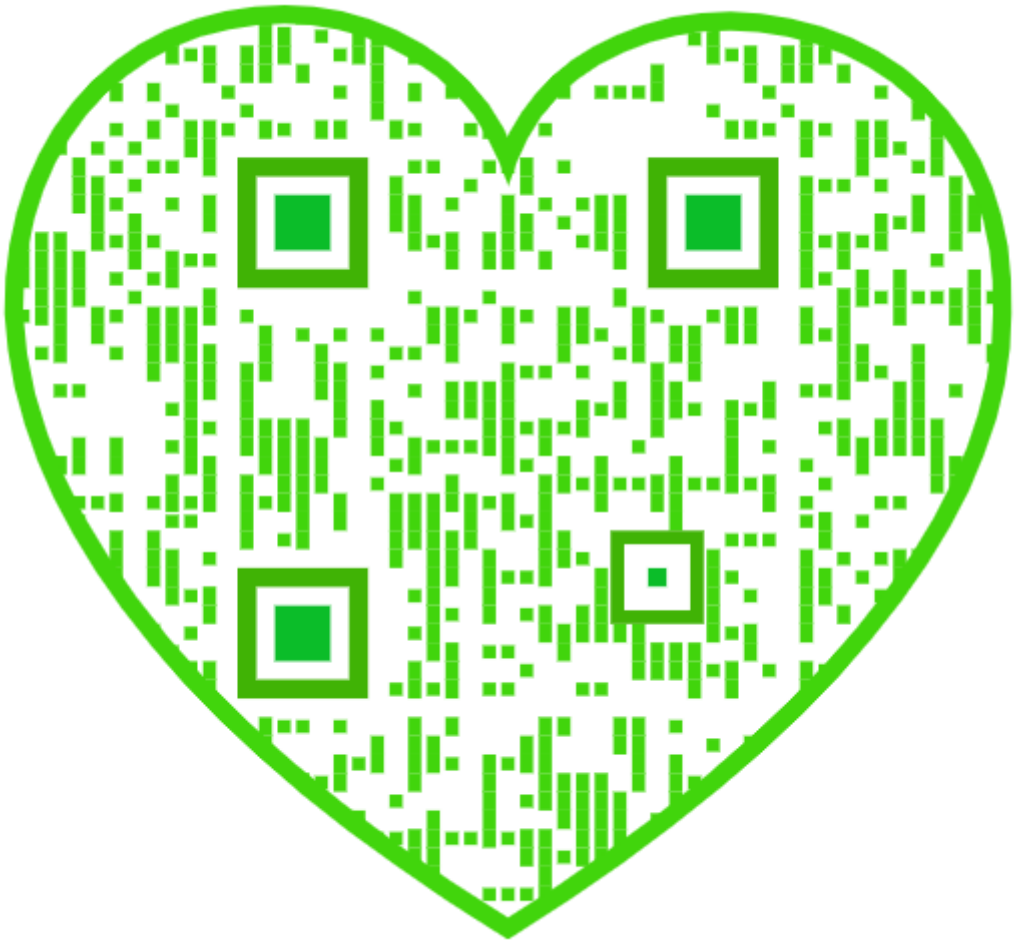

I.

Wat is het hert van den mensch toch een wonderbaer iets! Een mengsel van goed en kwaed, van al wat grootsch en schoon, en al wat laeg en verachtelyk is! Het hert is de zetel zoowel van liefde als van haet, van zelfverloochening als van afgunst, van tevredenheid als van spyt, met één woord, de dryfveer van al wat wy verrichten, ligt in ons herte opgesloten. Maer toch houd ik het er voor dat het veel meer liefde dan haet bevat, en er zelfs menschen bestaen wier hert louter liefde is. En wie zou my zulks betwisten? Wie toch? Ho! hy kome, en spoedig zal hy het met my eens zyn! Wel kan hy my eenige booze lieden toonen; maer ik kan daerentegen hem honderde, ja zelfs duizende brave menschen noemen, wier hert louter liefde is en die nooit

noch haet, noch afgunst, noch nyd, noch eenigen anderen afschuwelyken hertstocht kenden. En waerom toch zou de mensch niet braef zyn? Waerom zou zyn hert niet van liefde overvloeijen? Zeg, is er wel iets zoo zoet als liefde? Neen, ik voor my ten minste, ken niets zoeter, niets gelukkiger, en van het oogenblik af dat ik heb leeren denken, heb ik my voor vast in het verstand geprent dat beminnen en leven eenerlei zyn, en dat het veel beter is niet te leven dan een hert te bezitten dat door haet verontrust wordt...

Het zal wel onnoodig zyn, geloof ik, u te zeggen waertoe liefde in staet is! De oude en nieuwe geschiedenis behelzen toch genoegzame voorbeelden van ouder-, kinder-, huwelyks-, broeder- en vaderlandsliefde, dat ik daer niets by te voegen hebbe; nogthans wil ik u zeggen wat beminnen is. Wanneer iemand lydt of in gevaer verkeert, en gy niet alleen er om bedroefd zyt, niet alleen er medelyden voor gevoelt, maer dat lyden zelf zoudt willen dragen, u zelf in het gevaer willen storten, om hem die er in verkeert te redden, ho! zoo gy zulks gevoelt, zeg dan vry dat gy bemint, bedank den goeden God dan om die weldaed; want dan, ofschoon er misschien op zulken stond tranen in uwe oogen zullen opwellen, dan toch zyt gy gelukkig! Met een liefderyk hert kan men wel arm zyn en met tegenspoed te worstelen hebben, maer ongelukkig zyn kan men toch nooit, en ik houd het er voor dat een liefderyk hert een hemel op aerde is. Toch zyn er som-

mige menschen die haet, nyd, afgunst en nog wel honderd andere booze driften hun hert laten binnen sluipen; ja, zulke worden er gevonden. Maer vraeg hen eens hoe zy de wereld vinden? Zy zullen u niets antwoorden, maer gy hebt hen slechts in de oogen te schouwen om u te overtuigen dat zulk een leven erger is dan eene hel. Ik, ten minste, zou zulk een leven van helsche marteling niet kunnen verduren, en ik geloof dat gy ook verkiest op aerde gelukkig te zyn, niet waer, lieve lezeres? Welnu, gy kunt het zyn zoo gy slechts wilt; van u hangt het af: bemin elkeen...

Ik wil u eene geschiedenis vertellen die u klaer zal doen zien hoe gelukkig het is te beminnen. Alle de persoonen die er in voorkomen, bezitten een liefderyk hert: geen hunner kent haet, allen zyn arm, en ofschoon zy fel met rampspoed te worstelen hadden, toch was geen hunner ongelukkig...

Het gehucht waer de geschiedenis die ik u verhalen ga, aenvang neemt, draegt den naem van de Panne en is afhangend van het Westvlaendersche stranddorp Adinkerke. Zoo ik nu den geleerde wilde uithangen, zou ik u heel wat kunnen vertellen over het dorp Adinkerke en het gehucht de Panne. Ik zou u kunnen zeggen waervan deze namen herkomstig zyn, wie Adinkerke en de Panne stichtte, wie er de eerste heer van was, en nog wel honderd andere wetensweerdige

dingen; maer daer dit alles met onze geschiedenis niets te stellen heeft, zal ik dit liever den geleerden overlaten, die zich toch veel beter uit dien steek zullen trekken dan ik. Alleen, geloof ik u te moeten zeggen dat Adinkerke een dorp is, dat in de nabyheid der Westvlaendersche stad Veurne en der fransche grenzen, by de Noordzee, is gelegen, en zoo wat vyf uren gaens van Oostende is verwyderd. Het gehucht de Panne dat er van afhangt, is eene kleine visschershaven waer, naest eenige wooningen van welstellende lieden, zich een groot getal kleine armoedige huiskens verheffen. Misschien denkt gy dat zulks het geval met alle dorpen is? Gy hebt gelyk; maer in een visschersdorp woonen toch veel meer arme lieden dan in eenig ander, en in de Panne meer dan in de overige stranddorpen; want er leven daer een groot getal visschers, en de nyverheid dier arme menschen is toch, zooals men weet, in der waerheid niet al te bloeijend.

In een der enge steegjes van het gehucht de Panne, stond te midden van eene rei lage huiskens een hutteken uit baksteenen opgebouwd, maer dat nog veel lager was dan alle de andere; het was zoo klein dat het slechts éene benedenkamer had, die tot keuken en tevens tot slaepplaets diende aen de weduwe van Jakob Bambeke, een in het onweder omgekomen visscher, en een zolderken onder het biezen dak, waer Simon, de zoon der weduwe Bambeke, sliep.

Toen Jakob Bambeke nog leefde, dan kende men geene armoede

in het kleine huisken; want toen ging het nog zeer goed met de visschery en wonnen de visschersgezellen daer veel geld mede. Vrouw Amelberga Bambeke won toen ook nog al eenen schoonen stuiver; want wanneer de zaken van het huishouden haer niet bezig hielden, dan zat zy voor haer spinnewiel en spon vlytig het vlas tot draden, voor de visschersgezellen die het dan voor hun gebruik tot lynwaed lieten weven; of wel, vrouw Amelberga breidde netten voor de visschers, zoo dat er in het kleine huisken eerder overvloed dan bekrompenheid heerschte.

Het was nu van den laetsten S. Pietersavond negen jaer geleden dat de woedende zee het lyk van Jakob Bambeke op het strand had geworpen. Ik moet niet zeggen, hoe zyne weduwe, by het zien van het misvormde lyk haers echtgenoots, hare oogen had rood gekreten; de strandbewooners weten dit allen nog zeer goed, en wanneer gy slechts weten zult dat Jakob en Amelberga elkander beminden, dat zy elkander waerlyk voorbeeldeloos, vertrouwelyk lief hadden, dan ook zult gy dit licht beseffen.

Nu, aen alles komt een einde; zoo moest er dan ook een komen aen de tranen der weduwe. Ofschoon Amelberga ophield met weenen, geloof daerom niet dat zy aen haren afgestorven Jakob niet meer dacht of zyne dood niet langer betreurde. Neen, zyn aendenken bleef heilig in haer hert bewaerd; maer er was iets anders dat hare aen-

dacht gansch op zich trok en de macht bezat om de tranen in hare oogen op te droogen. Haren Jakob had zy wel verloren; maer toch had hy haer een liefdepand achtergelaten, dat hem in alles geleek. De kleine tienjarige Simon Bambeke had de zelfde zwarte hairlokken, de zelfde bruine glinsterende oogen en beloofde van toen af eens het zelfde bruin getaend wezen te krygen als zyn afgestorven vader. Vrouw Amelberga begreep dat zy nu voor dit kind alleen te zorgen had, en dat, om het groot te brengen, het haer nog al eenige moeite zou hebben gekost. Maer in hare liefde puttede zy kracht, en dacht: men bekomt toch niets zonder moeite. Elken dag stond zy een uer vroeger op en legde zich een uer later te slapen, om wat meer vlas tot draden te kunnen spinnen of een langer eind net te kunnen breiden, spaerde wat uit haren eigen mond, en zoo werd de kleine Simon allengs groot.

Toen hy vyftien jaer oud was, wilde zyne moeder hem by den kleêrmaker van Adinkerke op stiel doen, maer Simon scheen daer niet mede in zynen schik; toen sprak vrouw Amelberga van den schoenmaker, doch de knaep schudde neen.

- Timmerman? - vroeg de weduwe van Jakob Bambeke; maer de kleine schudde nogmaels neen, en zoo deed hy op alle de ambachten welke men hem voorstelde.

- Maer Simon, jongen, - vroeg hem zyne moeder op zekeren

avond toen zy voor haer spinnewiel zat, - gy moet toch iets kiezen! Zeg, wat ambacht wilt gy leeren?

- Mag ik zelf kiezen? - vroeg de kleine knaep, met oogen glinsterend van vreugde.

De moeder knikte toestemmend, en op denzelfden stond zegde Simon, terwyl hy naer haer heen liep en haer by de handen greep:

- Welnu dan, moeder, ik wilde geerne visscher worden.

- Heere God! kind, - kreet vrouw Amelberga, - weet gy niet dat uw vader ook een visscher was, en dat de baren der zee zyn lyk op het strand hebben gerold? Simon, zyt ge dit vergeten? denk er aen, jongen lief!

- Och, moeder, laet my visscher worden, - antwoordde de knaep fleemend, - andere menschen sterven immers ook? En visscher, zie, dat zou ik nu toch wel ter dege geerne worden.

De vrouw zou hem liefst van dit voornemen hebben doen afzien; maer daer de kleine Simon op alle hare vragen toch slechts antwoordde dat hy geerne visscher zou worden, stemde zy dan ook eindelyk in die neiging toe en zocht voor hem eene leerplaets op eenen ventjager. Van dan af deed Simon dagelyks goeden voortgang, tot dat hy op korten tyd een flinke visscher werd, ja wel de beste misschien van heel de Panne, en gevolgentlyk bracht hy nu ook spoedig eenen schoonen stuiver naer huis. De weduwe van Jakob Bambeke was nu niet meer

genoodzaekt 's morgends vroeg en 's avonds laet te werken en zich het eten uit den mond te sparen. Neen, Simon won genoeg om haer te onderhouden, en was er vrouw Amelberga vroeger fier op geweest voor haer kind te kunnen werken, Simon was er thans niet minder trotsch op, nu hy zyne moeder eene behulpzame hand mocht bieden.

Aen de overzyde van het steegje en wel recht tegenover het huisje der weduwe van Jakob Bambeke, verhief zich eene andere wooning die, ofschoon ook niet zeer groot, toch veel ruimer was dan al de overige en ook eene verdieping meer had. Dit huis, met zyne witgekalkte muren en groene zonneblinden, was de wooning van Rombout Dillewyns, die daer sedert jaren met zyne eenige dochter Dorothea huisvestte.

Bout Dillewyns, die schipper of patroon van eenen ventjager was, kon omstreeks de vyftig jaer oud zyn: hy was sterk gebouwd en nog zeer vlug voor zyne jaren. Zyne dochter had nu achttien mael de lentezon het strand zien beschynen, en haer leven had het leven harer moeder gekost. Bout had dit droevig ongeval lang beweend, maer nogthans had hem dit niet verhinderd zoo goed mogelyk voor de opvoeding van zynen hem eenig overgebleven schat te zorgen, en thans was de kleine achttienjarige Dorothea, met hare blonde zyden lokken en hare waterachtige blauwe oogen, waerin de goedheid als in een open boek te lezen stond, wel het schoonste visscherskind uit de gansche streek, en wanneer de oude Bout des zondags, als er niet te visschen

viel, met zyne dochter uit de kerk van Adinkerke kwam, en hy hoorde en zag hoe zy de bewondering van allen op zich trok, dan stapte hy voorwaer niet weinig trotsch door de menigte.

Dorothea beminde elkeen; maer wie zy het meest lief had, dit waren toch wel haren vader, Simon Bambeke en de weduwe van Jakob Bambeke. - Elkeen beminnen en goed doen, dit was het wat heur vader haer van jongs af had voorgehouden, en het goede kind had zich stiptelyk de lessen, die hy haer dagelyks zoo liefderyk voorhield, in het hert geprent, en zag zich daerdoor ook van iedereen om het zeerst eeren en beminnen.

De weduwe van Jakob Bambeke was nu omtrent vyf-en-vyftig jaer oud, en haer zoon Simon had met halfmeert den ouderdom van vyf-en-twintig jaer bereikt. Nu ging er voor hen, helaes! een tydstip beginnen, dat hen met zware beproevingen zou doen kampen: de visschery verslapte en dreigde gansch ten gronde te zullen gaen; dit had voor gevolg dat Simon afgedankt werd en zonder werk viel. Aen spinnen en netten breiden viel nu ook niet veel meer te denken, want daer de visschers niet meer arbeiden konden of geen geld meer wonnen, hadden zy geene netten meer noodig, en in plaets van lynwaden hemden te dragen, waren zy blyde dat zy er zich katoenen konden aenschaffen. Wat zouden de weduwe van Jakob Bambeke en haer zoon Simon nu aenvangen? Zy wisten het zelven niet, en

ofschoon zy daer wel meer dan eens op nadachten, toch bleven zy elkander liefhebben en dachten betrouwend op God. Zy zegden:

- Hy die alles uit den niet trok, zal ook voor ons, die hy naer zyn evenbeeld geschapen heeft, wel zorgen, en ons van honger niet laten omkomen!

II.

Op eenen vooravond der maend july 1847, wandelden Simon Bambeke en Dorothea Dillewyns, hand in hand, langs de duinen. De jongeling zag er byzonder droefgeestig uit en stapte, zonder een woord te spreken, naest de zyde zyner geliefde. Die handelwyze verwonderde het meisken zeer, des te meer daer zy gewoon was Simon altoos bly en lachend te zien en hy wel voor den blygeestigsten jongen uit het gansche Veurne-Ambacht bekend stond. - Wat mag hem toch schillen? - dacht zy, terwyl zy hem met beklemde borst, alsof zy gevoelde dat haer iets noodlottigs te wachten stond, van ter zyde begluerde.

De maegd had haren vriend aen den voet van den zeedyk vinden

staen, met gebogen hoofde en in de houding van iemand die door eene pynelyke gedachte was overmeesterd; alles in hem duidde aen dat hy onbewust was van wat rond hem geschiedde. Zonder vertoeven had zy hem by zynen naem geroepen en hem hare hand toegestoken. Op het hooren uitspreken van het woord - Simon! - had hy werktuigelyk - Dorothea! - geantwoord en hare hand vastgegrepen, waerna hy met de maegd den zeedyk was opgeklommen, zonder dat echter een woord zynen mond ontviel. Zoo was er reeds ruim een kwaert uers voorby gesneld, en nog wandelde hy daer altoos even sprakeloos nevens het blonde achttienjarige kind, wiens hert, door die vreemde, haer tot nu toe onbekende handelwyze haers vriends, zich met angst vervulde. Eindelyk kon zy hare vrees niet langer meer in den boezem opgesloten houden en zy vroeg:

- Simon, vriend, wat schilt er aen dat gy heden zoo droevig zyt?

- Ik! - zuchtte de jonge visscher, haestig het hoofd verheffende alsof hy uit eenen langen droom werd gewekt. - Niets, niets, Dorothea; ik ben niet droef! -

- Zie ik het niet, Simon? - vervolgde het meisken medelydend; - denkt gy dan dat ik niet reeds sedert eenige dagen heb opgemerkt dat gy lydt?...

- Zwyg, Dorothea, zwyg, gy bedriegt u!... - viel haer de jongeling haestig in de rede, terwyl hy eensklaps op den zeedyk stil hield.

- Neen, neen, Simon, - hernam de maegd eenigzins verwytend, - geloof niet dat ik zwygen zal; thans dat ik zie dat gy my wilt bedriegen, wil en zal ik spreken, hoort gy? Gy zyt droevig en gy wilt my de oorzaek uws lydens verzwygen. Simon, dit is niet braef van u. *Ik* zeg u alles: myne minste gedachten deel ik u mede, en *gy*, gy verzwygt my tot zelfs de oorzaek uwer droefheid; gy berooft my van het genot u te kunnen troosten of in uw lyden te deelen! Waerlyk, Simon, dit is niet braef van u! ik dacht dat gy my meer lief hadt!

- Dorothea, ik denk dat het genoeg is, wanneer reeds een onzer lydt. Waerom zouden wy beide....

- Om elkander te troosten, - viel het meisken haren vriend in de rede; - elkanders lyden helpen dragen is elkander beminnen, en wanneer men samen lydt, dan is het lyden toch zoo zwaer niet om dragen. Simon, zoo het waer is dat gy my bemint, en ik het weten mag wat u zoo op het hert ligt, zeg het my dan, bid ik u.

- Gy wilt het weten, Dorothea?...

De maegd blikte haren vriend zoo smeekend en tevens zoo medelydend in de oogen, dat hy zich gedwongen gevoelde haer te antwoorden:

- Welnu, Dorothea, gy wilt het weten, wat my op het hert ligt, niet waer? gy zult het weten; maer toch zult gy het niet kunnen verhelpen.

De dochter van Bout Dillewyns drukte met klem de hand heurs minnaers, die zy nog altoos vasthield in de hare, en van hare lippen rolde het zacht en nauw hoorbaer:

- Hoop, Simon! hoop! wie weet?... en toch, wat er ook voorvalle, met ons beide zullen wy het lyden veel gemakkelyker kunnen dragen.

Simon en Dorothea stapten nu verder den zeedyk op, en onder het voortwandelen vertrouwde de jongeling de vriendinne zyns herten de oorzaek van zynen weemoed.

- Gy weet, Dorothea, - zoo begon hy, - hoe ik u lief heb; zeggen moet ik u dit niet. Ook weet gy hoe ik myne moeder bemin. Sedert het overlyden myns vaders heeft zy, zwakke vrouw, al gedaen wat in hare macht was om my, haren eenigen schat, op te voeden. Zy heeft niet alleen gewerkt van den vroegen morgend tot den laten avond, maer ook meer dan eens zich de bete broods uit den mond gespaerd, om my die te kunnen toesteken, en elke ontbeering die zy om mynent wille te lyden had, maekte haer, als het ware, gelukkig. God heeft de goede vrouw voor hare moederliefde beloond en scheen haer in haer kind, dat zy zoo innig lief had, te zegenen. By het afsterven myns vaders, was ik slechts een tienjarige knaep; maer de kleine knaep, gevoed door moederliefde en moederzorg, groeide allengs weelderig op, misschien weelderiger dan eenig andere uit de Panne, en er kwam een dag dat de armen van den kleinen Simon genoegzame

macht verkregen om op zyne beurt zyne moeder te kunnen bystaen. Ho! ik herinner het my nog, met hoeveel uit het diepste myner ziel opwellende liefde ik den hemel dankte voor de weldaed die hy my, armen knaep, betoonde, toen ik haer voor de eerste mael de weinige stuivers die ik met mynen arbeid had gewonnen, kon aenbieden. Die dag was voor my de gelukkigste myns levens!

Wat myne moeder zoo lang reeds voor my deed, kan ik haer thans vergelden! - dacht ik onderwege, toen ik voor de eerste mael van den grooten plas terugkwam, en zoodra ik de deur onzer wooning open stiet en haer in eenen hoek nevens den heerd aen het netten breiden vond, vloog ik haer in de armen, en terwyl ik haer de weinige, door mynen arbeid gewonnen penningen in den voorschoot liet vallen, sloot ik haer aen myn hert, met eene uitzinnige vreugd, als of ik haer zeggen wilde... Ho! op dien stond wist ik niet recht wat ik haer zeggen zou; maer toch gevoelde ik dat de goede vrouw, nu minder dan te voren, zou hoeven te arbeiden; dat zy meer rust zou kunnen genieten; dat ik allengs voor haer zou kunnen doen wat zy reeds zoo lang voor my deed. Myne moeder ook scheen gelukkig, en er blonk haer iets in de oogen dat my het hert in de borst van blyde ontroering deed zwellen; iets dat my duidelyk zegde, dat de weduwe van Jakob Bambeke het met haren zoon volkomen eens was; dat zy eenstemmig gevoelden; dat beide, op dien stond, gelukkig waren...

Zoo groeide ik allengs op; de knaep werd jongeling en weldra won ik genoeg om myne moeder en my van het noodige te voorzien. Dikwyls smeekte ik haer minder te arbeiden en meer te rusten; doch te vergeefs. De goede vrouw antwoordde my steeds: - Neen, Simon, neen, wat wy kunnen sparen, moeten wy sparen. De arbeid maekt den mensch gelukkig; ten andere, wie weet, er kunnen dagen van beproeving komen, en dan zullen wy misschien blyde zyn den arbeid niet te hebben gestaekt. - De dagen der beproeving, waervan myne moeder toen met eene soort van voorgevoel sprak, als voorzag zy wat er eens gebeuren moest, zyn thans gekomen, Dorothea!

- Wat wilt gy zeggen, Simon? - vroeg het meisken angstig, terwyl zy haren minnaer haestig by den arm greep, die daerop eensklaps stil hield.

- De visschery gaet te niet, Dorothea, gy weet het, - hernam de jongeling; - sedert langen tyd liggen het meeste deel der booten in de haven van de Panne te rotten. Ik, en zooveel andere visschersgezellen met my, zyn afgedankt geworden. Myne moeder heeft gearbeid, zoo lang zy arbeid vinden kon; maer, ik moet het u niet zeggen, gy weet het: wanneer de booten in de haven blyven liggen, hebben de visschers ook geene netten noodig, en wanneer zy geen geld verdienen, laten zy ook niet spinnen. De overgespaerde penningen van betere dagen zyn uitgegeven, en thans heerscht er armoede in de wooning

der weduwe van Jakob Bambeke; van avond eten wy de laetste bete broods en morgen... morgen... Zie, hoe morgen vergaen zal, weet ik niet....'

Dorothea aenschouwde den zoon der weduwe met medelyden en liefde, en toen zy bemerkte dat er eene traen in elke zyner bruine heldere oogen glinsterde, dan ook voelde zy haer hert van weemoed saêmgeknepen worden, en het goede kind kon zich niet meer weêrhouden met haren hertsvriend mede te weenen. Eensklaps schoot haer echter eene gedachte te binnen.

- Simon, - sprak zy haestig, - ween niet: weenen past den mannen niet; gy moet zoeken, zoeken om eene uitkomst te vinden. Intusschen zal ik alles mynen vader mededeelen; hy heeft u lief en uwe moeder ook; hy zal u helpen!... Ha! denk niet dat het eene aelmoes is die hy u aenbieden zal! neen, neen, wanneer er betere dagen komen, zult gy het hem wedergeven en toch... wie weet, wat hem zelf, misschien binnen kort reeds, te wachten staet? Hy ook kan heden of morgen worden afgedankt, en zeg, wanneer gy er toe in staet waert, gy zoudt hem immers uwe behulpzame hand niet weigeren?

- Goed kind! - glimlachte de jongeling, terwyl hy twyfelachtig met het hoofd schudde, - gy zyt een engel! zoo als gy zegt, er moet een middel worden gevonden, maer wat middel? Ik heb reeds twintig mael gedacht en herdacht, en toch heb ik niets gevonden.

- Zyt gy reeds te Nieupoort geweest? Misschien gaet het daer beter met de visschery.

- Ik ben er geweest, Dorothea; maer het staet daer ruim zoo erg geschapen als hier. En weet gy wat meer is, ik heb visschersgezellen gesproken van gene zyde van Oostende, lieden van Blankenberghe, Knocke en Heyst, en wat zy my vertelden, heeft my doen begrypen dat het daer ook even erg gaet. Al de havens liggen opgepropt met booten, en byna alle handen zyn zonder arbeid.

- Welnu, dat geeft niet; vader heeft nog werk, hy zal u behulpzaem zyn, ik beloof het u. Maer morgen moet gy naer Nieupoort terug keeren, wie weet of gy misschien geene reden hebben zult, u over dien stap te verblyden; gy moogt niet stilstaen, beproef het nog eens; zult gy dit, Simon?

De jonge visscher scheen de hoop niet te voeden, die zyne geliefde hem inspreken wilde; want twyfelachtig bleef hy op haer zeggen met het hoofd schudden; toch antwoordde hy om haer te vergenoegen:

- Wat gy verlangt, Dorothea, zal ik doen.

- Morgen, niet waer? - vroeg de maegd, terwyl zy Simon hare hand toestak.

- Morgen reeds, dit beloof ik u, - herhaelde de jongeling, zyne hand in die der maegd leggende.

Nu wendden Simon en Dorothea hunne schreden naer de zyde van

het gehucht de Panne; hand in hand wandelden zy voort tot aen de wooning van Bout Dillewyns, waer de jongeling van zyne geliefde afscheid nam, haer met een treurigen glimlach toewenschende:

- Rust zacht, Dorothea, beste vriendinne.

Toen ruischte het van de lippen des meisjes:

- Slaep gerust, Simon, betrouw op God, en vergeet niet wat gy my hebt beloofd!

Een oogenblik later waren de twee wooningen der kleine steeg, in het gehucht de Panne, gesloten. Dorothea deelde haren vader mede wat zy van haren vriend had vernomen. Deze beloofde de weduwe van Jakob Bambeke en haren zoon niet te verlaten, en wilde hen reeds van nu af eene behulpzaeme hand bieden; doch zyne dochter belette hem zulks; zy wist dat er voor dit oogenblik nog geen gebrek in de wooning der weduwe was, en zy dacht het, ten anderen, beter hulp aen te bieden in de afwezigheid van Simon.

Toen de zoon der weduwe zyne wooning binnentrad, vond hy zyne moeder, voor de kleine houten tafel, met het hoofd in de handen zitten. Voor haer, op de tafel, lag de laetste snede roggen brood.

- Er is genoeg voor ons twee, - dacht de jongeling de handen samenwringend, - morgen zal zy moeten vasten.

De vrouw die de deur had hooren openen, bleef niet lang in die houding zitten, want spoedig verhief zy het hoofd, en zegde:

- Ha! Simon, zyt gy daer?

- Waeraen dacht gy, moeder? - vroeg de jonge visscher.

- Niets, ik dacht aen niets, Simon, ik sliep, - zegde de weduwe.

- Hebt gy reeds het avondmael genomen, moeder? - hernam de jongeling.

- Ik heb op u gewacht, Simon.

- Gy hebt ongelyk gehad, moeder; ik zal niet eten.

- Hoe! en waerom niet? zyt gy ziek?

- Neen, maer ik heb geen eetlust; ik zal morgen nog eens naer Nieupoort gaen; misschien dat ik er in gelukke eenigen arbeid te vinden.

De weduwe van Jakob Bambeke keurde die gedachte haers zoons goed.

- Doe dit, - zegde zy, - en slaep maer gerust in en op Gods voorzienigheid hopende. Hy zal zyne dienaren toch niet vergeten.

Toen Simon zag dat zyne moeder daerop het brood van de tafel nam en het wegsluiten ging, vroeg hy:

- Welnu, moeder, wat doet gy? Gy vergeet dat gy het avondmael nog niet genomen hebt?

- Zoo *gy* niet eet, dan zal *ik* het ook maer niet doen, - antwoordde de vrouw, - ik heb toch ook niet veel eetlust.

Simon wilde zyne moeder aenporren om toch iets te gebruiken,

doch vruchteloos. Nog eenige stonden bleven zy met elkander vertrouwelyk spreken en dan begaven beiden zich ter rust.

Des anderendags 's morgens, met het krieken van den dag, was Simon Bambeke van zyne legerstede opgestaen, met het inzicht om zich naer Nieupoort te begeven, vooraleer zyne moeder wakker werd. Doch toen hy beneden kwam, vond hy zich een weinig te leur gesteld; want de goede vrouw die, zoo als men het gemakkelyk zal begrypen, eenen onrustigen nacht had doorgebracht, had reeds haer rustbed verlaten, waerop zy toch te vergeefs eenen ganschen langen nacht de rust had gezocht. Simon had gehoopt het huis te kunnen verlaten, vooraleer zyne moeder ontwaken zou, om niet genoodzaekt te zyn met haer de overgeschotene korst roggen brood van den vorigen dag te deelen, en dit weinige, waeraen zy toch waerlyk niet te veel zou hebben, gansch aen haer, die hy zoo teeder lief had, te kunnen overlaten. Doch niet zoohaest had de arme weduwe hem bemerkt, of zy wendde zich tot het kleine hardhouten hoekkastje, haelde er de overgeschoten korst uit, en sneed haer in twee deelen, waervan zy het groootste haren zoon aenbood. Wat zou hy doen? Heengaen zonder te ontbyten en zyne moeder daerdoor diep bedroeven? Neen, hy gevoelde dat hy zulks niet doen mocht en het beter was, dat hy haer veel meer genoegen zou verschaffen, zoo hy het droog brood dat zy hem toestak, met

haer deelde. Toch zegde hy, terwyl hy de kleine snede nam en haer de groote toeschoof:

- Ik heb geenen honger, moeder, laet my uw deel en neem het myne.

- Maer, Simon, - waegde de goede vrouw, - het kan zyn dat gy thans geen eetlust hebt; doch bedenk dat gy misschien vóor den middag niet terug zyn zult en geen geld bezit. Zoo u de honger onder weg eens overviel? De lucht teert, jongen, en ten andere er is niets zoo goed als eene welgevulde maeg, wanneer men zich op de baen bevindt.

Wat vrouw Bambeke ook zegde, alle de redens die zy inbracht, konden niet helpen; Simon behield het kleine deel voor zich en liet zyne moeder het grootste. De jonge visscher scheen nogthans zeer opgeruimd en at zoo smakelyk alsof zyne korst roggen brood wildbraed, en het glas water dat hy dronk Rhynwyn waren. Wanneer hy het laetste stuksken brood geëten en de laetste teug water gedronken had, richtte hy zich op, stapte tot by zyne moeder, die hy met liefde in de armen sloot, drukte zyne lippen, met een gelaet waeruit de innigste tevredenheid te stralen scheen, op haer voorhoofd, waerna hy zegde:

- Moeder, thans ga ik naer Nieupoort nog eens beproeven of ik er bezigheid en brood kan vinden. Vóor den middag hoop ik by u terug te zyn; intusschen wees niet mistroostig en hoop op God.

- Hoop op God, Simon! ja, het is waer, wat ware ons leven zonder hoop! Ja, ja, op God heb ik altoos gehoopt; hy zal ons niet verlaten. Maer gy, hebt gy zelf wel eenige hoop?

- Een voorgevoel, eene inspraek des herten zegt my dat ik niet zal terugkeeren zonder dat ik u betere tyding brenge.

- Behoud die hoop, myn kind; en moge het waer zyn, wat uw hert u voorspelt!

- Waer zal het zyn, moeder; ik verzeker het u.

- Nu, nu, ga dan, Simon, ga, en dat God u geleide.

- Vaerwel, moeder.

Nog eens omhelsde de jonge visscher de vrouw die hem het leven had gegeven, terwyl hy hare handen hertelyk in de zyne drukte, en toen verliet hy zyne wooning.

De hemel geve dat zyn voorgevoel waerheid worde.

III.

Simon had beloofd vóor den middag huiswaerts te keeren. Hy had het beloofd; maer de middag was gekomen en de jonge visscher was echter nog niet teruggekeerd. Het sloeg een uer, twee uren, dry uren, vier uren op den toren van Adinkerke, en nog was Simon afwezig. De uren rolden voort; maer toch bleef de arme visscher uit; toch keerde hy in zyne wooning niet terug.

- Wat mag hem overgekomen zyn? - dacht de weduwe van Jakob Bambeke, die over dit lang uitblyven haers zoons allengs meer en meer onrustig begon te worden. - Wat mag hem overgekomen zyn?

Wel mocht zy zich die vraeg toesturen; want Simon Bambeke was niet gewoon zyn woord te kort te blyven; wanneer hy iets beloofde,

kon men er op rekenen als op het woord eens konings. Er moest dus iets voorgevallen zyn, iets noodlottigs misschien, iets.... - Wat toch?... Wat toch, hemel?... - dacht de arme vrouw; - wellicht een ongeluk! - En by die gedachte bekroop haer eene huivering, die haer deed beven van het hoofd tot de voeten.

Dorothea, het goede kind dat Simon meer beminde dan een broeder, zy die hem aengeraden had nog eens naer Nieupoort te gaen, zy ook was niet gerust, ofschoon zy alle moeite deed om de weduwe van Jakob Bambeke op te beuren; zy ook vreesde dat den beminden haers herten een ongeluk overgekomen was.

Vyf uren, zes uren, zeven uren wees de wyzer op de uerwerkplaet van den toren van Adinkerke. By elk kwaert uers dat er verliep, trad Dorothea de wooning der weduwe binnen, en telkens vroeg zy:

- Simon is nog niet wedergekeerd, moeder Bambeke?

En telkens kreeg zy ten antwoord:

- Nog niets heb ik van hem vernomen, kind.

Dan verliet de maegd, nog droefgeestiger, de kleine wooning en wandelde peinzend en ongerust de baen die naer Nieupoort geleidt op, om te beproeven of zy den zoon der weduwe niet kon ontwaren. Maer de maegd ontwaerde hem niet wien zy zocht.

Bout Dillewyns had ook reeds eenige malen een bezoek, met hetzelfde oogmerk als zyne dochter, in de kleine wooning komen afleggen, en gevraegd:

- Weet gy iets van Simon, buervrouw Amelberga?

Maer toch bekwam hy geen ander antwoord dan:

- Simon is nog niet terug!

En de oude visscher, die zyne buervrouw recht lief had, en Simon als een eigen zoon beminde, deelde in aller ongerustheid, en, even als zyne dochter, liep hy de omstreken rond om te trachten hem op het spoor te komen.

Het uerwerk van Adinkerkes toren sloeg acht uren en nog had men niets van Simon vernomen. Negen uren toonde de wyzer op de uerwerkplaet en aller angst vergrootte. De weduwe van Jakob Bambeke dacht:

- Wie weet, zie ik hem nog wel ooit weder... Misschien is hy verongelukt! - En met de tranen in de oogen, bad zy: - Heere God! breng my toch myn kind, myn eenigen teêrgeliefden schat, in myne armen terug! Gy zyt de vader der weduwen en weezen!

Dorothea, die ook reeds aen de mogelykheid van een ongeluk gedacht had, begon zich nu bitter te verwyten, dat zy Simon aengeraden had zich naer Nieupoort te begeven, om arbeid te zoeken. Bout Dillewyns liep in alle richtingen; maer ook zyn zoeken bleef vruchteloos. Nergens ontdekte hy het spoor van den jongen visscher.

De wyzer toonde tien uren op de uerwerkplaet van Adinkerkes toren.

De weduwe van Jakob Bambeke zat met de tranen in de oogen vóor haer bed nedergeknield en bad luidop, met tusschenpoozen van afge-

broken snikken, het *Vader ons* en het *Wees gegroet,* aen een roozekrans dien zy in de handen hield, toen de deur der wooning weder geopend werd. Ylings sprong zy recht, maer byna op hetzelfde oogenblik, viel zy voorover, met het boofd op haer rustbed. Zy had gehoopt dat het ditmael haer zoon zou zyn geweest, dien zy zou hebben mogen omarmen, en nogmaels vond zy zich bedrogen; nogmaels was het Simon niet, maer wel Dorothea die binnentrad. De maegd moest thans niet vragen of haer geliefde was wedergekeerd; de droefheid zyner moeder zegde haer genoeg dat zy nog niets van hem had vernomen. Ofschoon zelve tot in het diepste haers herten bedroefd, zag zy zich toch gedwongen de arme weduwe te troosten. Ook beproefde zy zulks; maer toen eenige oogenblikken later Bout Dillewyns insgelyks van zyn vruchteloos zoeken terug kwam, vond hy de beide vrouwen, luidop naest elkander zitten weenen.

Een mannen-oog weent zoo gemakkelyk niet, dat weet gy; maer het hert van den ouden Bout was toch niet bestand tegen het zicht van de droefheid der twee vrouwen, en hy gevoelde maer al te wel, dat, zoo hy langer in de wooning der weduwe van Jakob Bambeke verbleef, hy, oude zeebonk, die zoo dikwyls zonder schroom tegen gevaren, tegen de dood had geworsteld, thans, even als een kind, zou hebben medegeweend. Om zulks te voorkomen, zegde hy spoedig:

- Nu, nu, buervrouw Amelberga, alle hoop is nog niet verloren; ik zal nog eens gaen zoeken of ik hem ergens kan ontdekken.

- Toe, vader, ja, doe dat! - snikte Dorothea, terwyl zy hem een teeken met de hand deed dat hy zich heen zou spoeden.

- Ik geloof dat het toch verloren moeite zal zyn, - morde de weduwe van Jakob Bambeke, op wanhopenden toon.

- Hoop, buervrouw Amelberga, hoop! - sprak Bout Dillewyns; - ik zal het nog eens beproeven.

Nauwelyks had hy dit gezegd, of op eens opende men de deur der kleine visscherswooning, en een dankbare vreugdekreet steeg op uit de borst van allen die zich in het vertrek bevonden. De binnentredende was Simon Bambeke.

- De hemel zy gedankt! het is myn zoon! - snikte de oude vrouw, met een gelaet waerop de zoetste vreugde straelde, ofschoon er overvloedige tranen uit hare rood bekreten oogen sprongen.

- Simon! Simon! wat heeft uw lang uitblyven ons verontrust! - zegde Dorothea op eenigzins verwytenden toon; maer die toch klaerblykelyk zegde dat hare ontevredenheid slechts schynbaer was en genoegzaem hooren liet hoe verheugd zy was haren geliefden weder te zien.

- En waer hebt gy zoo lang gezeten, jongen? - vroeg Bout Dillewyns, die dicht genoeg tot by den jongen visscher gestapt was om hem vertrouwelyk de hand op den schouder te kunnen leggen.

- Hebt gy u over myn lang uitblyven verontrust? - vroeg de jon-

geling, op eenen toon waeruit het bleek dat zyne lange afwezigheid van zynen wil gansch onafhankelyk was.

- Of wy dit? - deed Dorothea; - maer vertel ons nu toch waer gy u zoo lang hebt opgehouden?

- Och! dit is eene heele historie, - hernam Simon, en nu wierp hy eenen redelyk grooten zak geld op de tafel, dien, ondanks hy hem by zyn binnentreden op den arm droeg, nog niemand had bemerkt, - dit is eene heele historie!...

Op het hooren van den klank, door het werpen van den zak geld op de tafel veroorzaekt, traden alle de aenwezigen een stap nader en bezagen beurtelings den zak en Simon, en aller oogen schenen den jongeling te vragen hoe hy toch aen dit geld was gekomen. Nogthans was het zichtbaer dat niemand die vraeg dorst doen; want aller mond bleef sprakeloos. Bout Dillewyns en zyne dochter wendden de oogen van Simon af en bezagen nog eens den zak, waerna zy weder denzelfden ondervragenden blik op den jongeling richteden. Alleen de weduwe van Jakob Bambeke bleef haren zoon, met angstigen, onafgewenden blik, aenstaren.

- Zoohaest ik te Nieupoort aenkwam... - begon de jongeling.

Maer zyne moeder liet hem niet voortgaen; eensklaps sprong zy vooruit, greep Simon met de rechter hand by den arm, en met de linker op den zak wyzend, vroeg zy hem met vaste, ofschoon eenigzins bevende stem:

- Simon! zeg my, ik gebied het u, hoe kwaemt gy aen zoo veel geld?

- Laet my voortgaen, moeder, - zegde de jongeling met eenen lichten glimlach; - dit geld is eenigzins schuld van myn lang uitblyven.

- Gy hebt het toch eerlyk gewonnen, hoop ik? - vroeg de moeder met klimmenden angst.

- Gewonnen?... dit is te zeggen... gewonnen heb ik het niet... - antwoordde Simon stotterend; - maer toch ben ik er eerlyk aengekomen, dit verzeker ik u.

- Ik geloof u! de hemel zy gedankt! - snikte vrouw Amelberga, en met de uiterste vreugde op het gelaet liet zy zich op eenen stoel, die naest de kleine tafel stond, nederzakken.

- Nu, nu, gy gaet het hooren, - hernam Simon Bambeke; - zoo haest ik te Nieupoort aenkwam, begaf ik my by al de reeders van visscherssloepen; allen vroeg ik arbeid, maer ja wel, zoo als het in de Panne gelegen is, zoo ook ziet het er te Nieupoort uit. Overal gaf men my ten antwoord: de visschery is om zeep; onze booten liggen in de haven te rotten, en nergens vond ik werk. En nogthans had ik op werk gehoopt. Wat stond my te doen? Elders zoeken, of huiswaerts keeren zoo als ik des morgens was vertrokken. Ik verkoos het eerste en begaf my naer Oostende. Wat ik te Nieupoort niet gevonden had,

vond ik ook te Oostende niet. Ik ging naer Blankenberghe, naer Heyst, naer Knocke; maer overal kreeg ik van de reeders die by de visschery leven, hetzelfde antwoord: de visschery is om zeep; onze booten liggen in de haven te rotten. En met eigen oogen, kon ik my overtuigen dat het waerheid was wat zy zegden. Ik wist thans dat ik huiswaerts keeren moest, zonder troost en zonder brood. Gy kunt wel denken of het met vreugde was dat ik de terugreis ondernam? Ik wist dat ik man was en een paer sterke armen bezat, die nooit geweigerd hadden te arbeiden. En thans zocht ik om werk, maer vond het nergens. Ik gevoelde dat ik nu gedwongen zyn zou, met myne moeder, tot den bedelzak onzen toevlucht te nemen. Ha! zie, dit was te veel! by die gedachte scheen het my toe dat myn hert ging breken! Ik moest eene andere uitkomst vinden....

Tot dan hadden allen aendachtig geluisterd naer de woorden van Simon, maer thans, bezagen allen elkander zoo angstig, alsof zy een voorgevoel hadden, dat zy uit den mond van den verhaler iets noodlottigs vernemen gingen, en huiverend bedekte de weduwe van Jakob Bambeke het aengezicht met de beide handen, terwyl zy haer hoofd, als afgemat, op de kniën liet zakken.

- Nog eens, - vervolgde de jonge visscher, - stapte ik Oostende binnen; nog eens wilde ik beproeven of ik er in gelukken zou aen arbeid te geraken. Daerom begaf ik my recht naer de dokken. Mistroos-

tig wandelde ik er rond. Na lang heen en weêr gewandeld en vruchteloos om arbeid gezocht te hebben, liet ik my moedeloos op eenen grooten marmerblok nederzakken. - Wat doen, God? wat doen? - dacht ik. - Bedelen! - en myn hoofd zonk my van moedeloosheid op de borst.

Hoe lang ik in dien staet verkeerde, weet ik echter niet; maer toen ik er uit ontwaekte, gevoelde ik eene hand die my by den rechter schouder vasthield, en een heer met bruin getaend wezen stond naest my. Nieuwsgierig en ondervragend bezag ik hem.

- Hola! kameraed, waeraen denkt gy? - vroeg hy my.

- Kunt gy my arbeid bezorgen? - antwoordde ik op zyne vraeg.

- Wilt gy geld verdienen?

- Ik verlang niets anders, - zegde ik nogmaels.

- Aen uwe kleeding, zie ik duidelyk dat gy tot de visschery behoort, en dit zegt genoeg dat gy van den grooten plas niet verveerd zyt. Nu, ik ben de kapitein van die flinke brick, die gy daer ginds in het dok, naby het sas, ziet liggen; heden monsteren de matroozen; ik kom nog twee man te kort, en dan is myn scheepsvolk voltallig. Hebt gy lust om onder myne bevelen een reisje naer de andere wereld te ondernemen? Zoo ja, dan kunt gy my volgen en anders, vaerwel.

- En wat hebt gy gedaen? - vroeg de weduwe van Jakob Bambeke, angstig rechtspringend.

- Ja, Simon, ja, wat hebt gy geantwoord? - herhaelde Dorothea.

- Ik heb het aenbod aenveerd, en daer ligt het geld, - antwoordde de jonge visscher, met een aengezicht dat van innig genoegen en zelfvoldoening getuigde.

- Groote God! maer dit is schrikkelyk! - gilde de oude vrouw wanhopend. - Neen, neen, het is niet waer! Simon, zeg dat het niet waer is! My verlaten!... God! God! dit is te schrikkelyk!...

Meer kon de oude vrouw niet zeggen, of liever wat zy zegde, was onverstaenbaer en welhaest hoorde men niets meer dan een luid snikken, waerin zy hare droefheid lucht gaf.

Dorothea weende in stilte mede, maer toch sprak zy, ofschoon nauw hoorbaer: - Zyne moeder verlaten voor een weinig geld! wie een goed hert heeft, zou zulks toch niet doen, dit weet ik wel.

Hoe stil zy dit had gezegd, toch had Bout Dillewyns de woorden zyner dochter gehoord, want op den zelfden stond sprak hy:

- Zwyg, Dorothea, zwyg; gy weet niet wat gy zegt. Simon heeft goed gehandeld, en die daed alleen is genoegzaem om te toonen dat hy een goed hert heeft; - en tot den jongeling stappende, reikte hy hem de hand toe, terwyl hy zegde: - Daer, Simon, neem myne hand, gy zyt een recht brave jongen! Om die daed heb ik u lief; ik wilde dat gy myn zoon waert! Ho! zoo gy myn zoon waert, zie, ik zeg het recht uit, nooit ben ik hoogmoedig geweest, maer dan toch, dat weet ik wel, zou ik het zyn en met reden.

De jongeling greep haestig en met aendoening de hand, die de oude zeerob hem toestak, in de zyne en met vreugd sprak hy:

- Dank, vader Dillewyns, dank, *gy* hebt my begrepen!

Nog altoos stroomden er overvloedige tranen over de wangen der oude vrouw; maer toch richtte zy zich nu ook op, sloeg hare armen rond den hals van haren zoon, en omhelsde hem met al de liefde eener moeder, terwyl zy snikkend zegde:

- Ja, ja, Simon, gy zyt een brave jongen, ik dank u; ik ook, ik dank u, ofschoon het my niet verblydt dat gy my verlaten gaet... maer ik voel het wel, het is alleen om my te redden... Dank, Simon, dank!...

- Welnu, - hernam Dorothea, - ja, Simon heeft wel gedaen, ik denk het ook, maer met dit al zal hy ons toch verlaten en....

- Kom, kom, wat geeft dit, - lachte Bout Dillewyns, - hy zal toch ook wel wederkeeren.

- Hoe lang zult gy wegblyven? - vroeg Dorothea.

- Waer heen vertrekt gy? - sprak Bout.

- Naer de Stille-zee, naer Valparaiso en Callao, en nog al verder; er zullen wel twee jaren verloopen eer ik in de Panne terugkeer.

- Twee jaren, lieve hemel! - kreet Dorothea.

- God weet of gy my dan nog zult terugzien, - mompelde de weduwe van Jakob Bambeke, mistroostig met het hoofd schuddende.

- Misschien geen van ons allen! - voegde Dorothea er droevig by.

- Waerom u toch zoo bedroeven?... - sprak Simon; - twee jaren zyn lang, ik weet het, maer het is immers toch geene eeuwigheid.

- Nu, nu, daerover gezwegen, - liet Bout Dillewyns hooren; - zeg ons liever iets anders; wanneer moet gy op het schip?

- Overmorgen gaet het onder zeil, - antwoordde de jongeling.

- Reeds zoo spoedig? - waegde Dorothea.

- Neen, neen, - riep de weduwe van Jakob Bambeke, - gy zult niet vertrekken! morgen vroeg zal ik naer Oostende gaen en den kapitein der brik het geld wedergeven.

Bout Dillewyns voorzag dat de droefheid der oude vrouw, die nu een weinig verkalmd was, op nieuw ging uitbersten; om zulks te voorkomen, legde hy eenige losheid in den toon zyner woorden, en bracht allengs het gesprek op een ander onderwerp.

Nog eenigen tyd verbleven Bout en zyne dochter in het huisken der weduwe van Jakob Bambeke, en toen zy dit verlieten, sloeg het twaelf uren op het uerwerk van den toren van Adinkerke.

IV.

Het was een schoone opkomende morgend, een dier morgenden die zich aenkondigen als de voorbode van eenen der heerlykste dagen die men droomen kan, en zoo als men er slechts weinige in onze nevelachtige landstreek aentreft. Nog nauw was het merkbaer aen den verren gezichteinder dat de zon haren gewoonen dagelykschen loop had hernomen, maer de lucht was zoo helder en zoo purperachtig blauw, dat de weinige dorpelingen en visschers die zich op dit vroegtydig uer onder de open lucht bevonden, het allen eens waren dat er een heerlyke dag moest volgen. Op den grooten weg, die van de Panne naer Oost-Duinkerke geleidt, stapten een viertal persoonen voort. Zy waren verdeeld in twee koppelen en aen hunnen redelyk

lichten tred was het duidelyk zichtbaer, dat zy eene nog al verre reis hadden af te leggen.

Het eerste dier twee koppelen bestond uit een jongen flinken gezel, met eenen rooden baeijen hemdrok en eene breede witte lynwaden broek om het lyf. Hy was blootshoofds en hield in de linker hand eenen dikken eiken stok, dien hy op den schouder liet rusten en aen welks uiteinde een klein pak was vastgehecht, dat, zoo het scheen, eenige kleedingstukken moest bevatten. Boven erop lag zyn hoofddeksel, een aerdig stoohoedje, zoo hupsch als misschien een visschersgezel in gansch Zee-Vlaenderen er een bezat en dat hem voorzeker straks tegen de brandende stralen der zon niet van onpas zou komen. Naest de zyde des jongelings stapte eene maegd, blond en lief als een engel, een visscherskind, wier ongekunststeld tooisel bestond uit het eenvoudig gewaed der streek en in wier zuiverblauwe oogen men toch niet lang hoefde te blikken, om te durven zweeren dat zy een hert moest bezitten zoo liefdevol als dit eens engels, eene ziel zoo rein als vlekkeloos.

De jonge man, op wiens gelaet de uitdrukking van innige tevredenheid te lezen stond, was onze goede kennis Simon Bambeke, en zyne gezellin was niemand anders dan Dorothea. De dochter van den ouden Bout zag er nogthans in verre na niet zoo tevreden uit als haer vriend; op haer gelaet lag veeleer eene tint van droefgeestig-

heid gespreid, en terwyl Simon met opgeheven hoofd en van tyd tot tyd een zoet referein neuriend voortstapte, ging zy sprakeloos en met het hoofd ten gronde gebogen, naest zyne zyde, en wel duidelyk was het zichtbaer dat het goede kind aen iets dacht dat haren geest verontrustte. Nu, dit kon wel zyn; want de morgendwandeling die zy met haren hertsvriend had ondernomen, zou de laetste zyn, die zy misschien in langen tyd te saêm zouden doen: het was een uitgeleide dat zy Simon deed, een uitgeleide naer Oostende, waer de moedige visschersgezel nog dien zelfden dag moest inschepen, om zyne tweejarige reis naer de Stille-zee te beginnen.

De twee andere persoonen, die Simon mede uitgeleide deden en op eenige schreden afstands volgden, waren niemand anders dan de weduwe van Jakob Bambeke, Simons moeder, en den ouden goedhertigen Bout Dillewyns. Dat de eerste niet verheugd was om het vertrek haers zoons valt licht te raden, en dat de oude zeebonk insgelyks liever zou hebben gehad dat Simon de Panne niet had moeten verlaten, zal elkeen gemakkelyk beseffen. Nu zult gy ook begrypen dat de weduwe van Jakob Bambeke er byna zoo droefgeestig uitzag als de dochter van Bout Dillewyns; doch de oude visscher, aen wiens arm zy voortstapte, en die wel een der opgeruimdste gezellen was uit het gansche Veurne-Ambacht, deed dan ook zyn uiterste best om de zwaermoedigheid die haer had aengetast, te verdryven.

- Ta, ta, ta! buervrouw Amelberga, - sprak hy glimlachend, terwyl hy met het hoofd schudde, en van tyd tot tyd te midden der baen stil hield; - Simon is jong en moedig. Twee jaren afwezigheid zullen hem veel doen leeren, en wanneer hy terug keert, zal hy ryk aen kennis en ondervinding zyn. Hy zal land gezien en menschen waergenomen hebben; het zal een gansch andere jongen zyn dan thans, dit verzeker ik u.

- Ja, ja, - morde de weduwe van Jakob Bambeke, - gy spreekt er over even als of twee jaer slechts een dag waren; als of ik buiten hem, ter wereld, nog iemand anders bezat!

- Kom, kom, buervrouw, - antwoordde de visscher; - gy zegt daer iets waeraen gy vooraf niet hadt gedacht; of rekent gy Bout Dillewyns en Dorothea voor uwe vrienden niet?

- Och, Bout! - hernam de oude vrouw, - ik weet wel dat gy en Dorothea my bemint; maer zie, gy begrypt toch wel... nu, nu, ik hoef het u niet te zeggen, hoe Simon my en ik hem bemin! Simon is immers toch myn zoon, myn eenig kind, en ik, ben ik zyne moeder niet?

- Juist! daer heb ik u! - zegde Bout; - hy is uw eenig kind en gy zyt zyne moeder; maer toch, zeg my eens, als het u belieft, voor wie is het dat de goede jongen de Panne en zyne vrienden verlaet? Is dit niet voor zyne moeder? Is het niet omdat hy haer onuitsprekelyk bemint?

- Ik weet het, Bout, ik weet het, - antwoordde vrouw Amelberga, en het is misschien juist daerom dat ik hem by my zou willen behouden.

- Maer begryp eens, buervrouw: gy hadt broodgebrek en thans bezit gy, dank zyner moedige opoffering, eene som van vyf honderd franks en wanneer hy terug keert, brengt hy u nog zooveel mede.

- Och! wat hoeft gy het my toch te zeggen? weet ik het niet? Ha! Bout, denkt gy dat geld, al lydt men dan ook armoede, liefde kan vergelden? Zie, sedert eergisteren avond ben ik meer dan twintigmael op het punt geweest met het geld naer Oostende te snellen, om het den kapitein aen wien Simon zich heeft verhuerd, terug te geven; om hem op de kniën te smeeken my mynen zoon, myn eenigen schat, niet te ontnemen; maer Simon zegde my telkens dat myne moeite, myne smeekingen te vergeefs zouden zyn; dat men myne tranen en myn bidden niet zou hebben verhoord, en ik heb my door hem laten gezeggen; ik heb.... Ha! waerom heb ik het niet beproefd? waerom heb ik naer hem geluisterd?....

Bout Dillewyns was wel een ruwe zeebonk, die menigmael onbeschroomd en met levensgevaer op den grooten plas tegen de dood had geworsteld; maer toch was hy niet zoo verhard dat hy koel en onbewogen zou hebben kunnen blyven by het zien der diepe droefheid zyner buervrouw; want de weduwe van Jakob Bambeke had by het

uitspreken der laetste woorden zynen arm losgelaten en stond daer nu te midden der groote baen luidop te snikken.

- Kom, kom, buervrouw, - zegde Bout, terwyl hy het hoofd afwendde en zich met den rug der hand over de oogen wreef; - gy weet wel dat men op schip, niets met het geld doen kan het en dat het uw zoon is dien men er verwacht. Nu, dit is zoo en niet anders; wat wilt gy er aen doen? Ik weet het, zeker is het niet verheugend en beter ware het zoo Simon in de Panne werk hadde kunnen vinden; maer God heeft het zoo gewild, en tranen kunnen dit toch niet veranderen.

- Gy hebt gelyk, Bout, ik ontken het niet, - sprak vrouw Bambeke, terwyl zy met den wit en rood gestreepten voorschoot hare wangen droog veegde; - ik weet het, ook beklaeg ik my niet; maer toch doet het goed, onnoemelyk goed, wanneer men wat er op het herte weegt, in het herte eens vriends kan overstorten.

- Ik weet het, buervrouw, ik weet het, - spoedde zich Bout te antwoorden, - en meermalen heb ik zulks ondervonden. Er is niets beter, dan wanneer men lydt de oorzaek zyns lydens aen een vriendenhert te kunnen toevertrouwen.

De oude slimme zeerob gevoelde thans dat hy best doen zou aen het gesprek eene andere wending te geven; daerom ook liet hy zyne buervrouw den tyd niet om zyn gezegde te beantwoorden. Hy had bemerkt dat, terwyl hy en de weduwe Bambeke, uit oorzaek huns

gespreks, slechts langzaem op de baen voorderden en zelfs van tyd tot tyd stilhielden, Simon en Dorothea altoos zonder ophouden voortstapten, en by het uitspreken zyner laetste woorden, had hy het hoofd opgericht en zoo verre hy zien kon, ontwaerde hy niemand op de gansche baen.

- Wy zullen heel wat te loopen hebben, buervrouw, - zegde hy; - de kinderen verliezen geen tyd; zy zyn ons reeds een goed eind wegs vooruit, dunkt my.

- Ja, ja, zy moeten reeds verre zyn, - antwoordde de oude vrouw, - maer dit is niets; thans dat my het pak van het hert is, zullen wy hen spoedig inhalen.

En daerop stapten Bout Dillewyns en zyne buervrouw thans veel opgeruimder en met verdubbelden tred voort, om hunne twee kinderen, die zy gansch uit het zicht hadden verloren, in te halen.

Waer bevonden zich Simon en Dorothea?

Terwyl de weduwe van Jakob Bambeke zich in bittere klachten uitliet over het vertrek haers zoons, en Bout Dillewyns haer zoo goed mogelyk trachtte gerust te stellen, hadden Simon en Dorothea, altyd sprakeloos naest elkander stappend, hunnen weg vervoorderd. Wel begon de jonge visscher, van tyd tot tyd, het een of ander lied te neuriën, om aldus zyne gezellinne tot meerder opgeruimdheid over te halen; doch wat hy ook deed was vruchteloos, want de dochter van

den ouden Bout bleef steeds even moedeloos. Dit duerde zoo lang tot dat eindelyk dit stilzwygen Simon begon te vervelen. Toen zy reeds een goed eind wegs hadden afgelegd en Simon niets meer van het gerucht der stappen van Bout en zyne moeder vernam, keerde hy zich eensklaps om, terwyl hy te midden der baen staen bleef, om te zien of zy hadden opgehouden hen te volgen; en inderdaed, in wat richting hy ook het oog liet dwalen, nergens ontdekte hy zyne moeder noch den ouden Bout. Zulks kwam hem zonderling voor.

- Zou moeder reeds vermoeid zyn? - dacht hy; - zou zy zich wellicht, naest de groote baen, op het gras hebben nedergezet, om een weinig te rusten? Wel mogelyk!

De goede jongen keerde zich dan ook dadelyk tot zyne geliefde, kuchte dry of viermael droog weg, even als iemand die niet goed wist wat beginnen, greep daerop het meisje by den arm, waerna hy zegde:

- Dorothea, beste vriendinne, myne moeder... uw vader... ik zie hen niet meer. Willen wy ons een oogenblik nederzetten aen den boord der gracht? Wellicht hebben wy wat te spoedig geloopen. Ik geloof dat wy goed zullen doen, zoo wy hen den tyd laten ons in te halen.

- Zoo als het u goed dunkt, Simon, - antwoordde de maegd.

Beiden zetteden zich daerop neder op den boord der gracht, die de baen van de naestliggende velden scheidde. Eenige oogenblikken

zaten zy reeds naest elkander en nog duerde de zelfde sprakeloosheid voort. Dit scheen Simon, die op een vertrouwelyk gesprek met zyne geliefde had gehoopt, niet goed te bevallen; want eenige malen schudde hy verdrietig met het hoofd, iets wat blykbaer zyne ontevredenheid te kennen gaf; doch Dorothea, die recht voor zich uit bleef zien, scheen niets van zyn hoofdschudden noch ontevredenheid te bemerken. Toen ving de jonge visscher op nieuw aen met eenige malen te kuchen, waerna hy eene der handen zyner geliefde in de zyne vatte; dan lispelde hy nauw hoorbaer:

- Dorothea...

- Wat wilt gy, Simon? - vroeg het meisje, terwyl zy zich eensklaps tot den jongeling wendde en met haer hoofd byna het zyne raekte.

- Wat ik wil, Dorothea? Niets. Maer, zeg my, waerom blyft gy toch zoo sprakeloos? waerom ziet gy er zoo treurig uit?

- Simon, - antwoordde de maegd; - gy vraegt my waerom ik er treurig uit zie en het stilzwygen behoude, en gy, zeg my, wat toch hebt gy my reeds gezegd, sedert wy de Panne hebben verlaten?

- Het is waer, Dorothea; ik heb u niet toegesproken. Waerom? Dit weet ik niet; want ik voel het, ho! ik heb u veel te zeggen... Van daeg is het de laetste mael misschien, dat wy ons in vertrouwen kunnen spreken; althans zal er een geruime tyd verloopen vooraleer wy elkander zullen wederzien. Zie! ik bemin myne moeder; het is voor haer

dat ik vrywillig deze schoone, my dubbel dierbare streek, waer ik het levenslicht ontving en u beminnen leerde, verlaet. Morgen, misschien heden nog, zwalp ik aen boord der brik *Paulina,* als een banneling, op den grooten onmeetbaren plas! Zeg my, Dorothea, dierbare vriendinne, zult gy, wanneer gy des avonds, na het afloopen uwer dagelyksche bezigheden, eene wandeling langs de duinen doet, even als wy het zoo dikwyls te saêm deden, van tyd tot tyd den armen zwerver, die u altyd zal blyven beminnen als zynen duerbaersten schat, als zyne hoop op de toekomst, zeg, zult gy van tyd tot tyd aen hem eens denken?

- Waerom die vraeg, Simon? - sprak de maegd op half verwytenden toon, terwyl het nogthans aen hare blauwe waterachtige oogappelen, die zy teeder op haren minnaer richtte, klaerblykend zichtbaer was dat zyne woorden, veeleer dan haer te misnoegen, haer verheugden; - gy moet my wel lichtzinnig denken, om te durven veronderstellen dat ik u zou kunnen vergeten, omdat gy afwezig zyt! Neen, neen, niet alleen des avonds, maer ook den ganschen dag, des nachts zelfs, ho! ik gevoel het maer al te wel, altoos zal uwe beeldtenis my voor den geest staen; immer zal ik aen u denken.

- Dank! heb dank, lieve! - prevelde de jongeling teeder aengedaen, terwyl hy in vervoering de hand zyner geliefde aen de lippen brachten zoo vurig kuste dat Dorothea zich onwillig voelde sidderen.

- Dank! - herhaelde hy nogmaels, - ho! geloof niet dat het een verwyt was dat ik u deed. Neen, voorzeker niet. Ik wist dat gy my lief hebt en my nimmer zoudt vergeten; maer toch, Dorothea, zonder dat ik weet waerom, voelde ik iets in myn hert dat my aenspoorde, op dit plechtig oogenblik, die bekentenis uwen mond af te dwingen! Ha! Dorothea! Dorothea! thans, dat ik weet dat gy my niet alleen bemint, maer ook zult blyven beminnen tot dat ik in het geboortedorp terug keere, zie, nu ben ik dubbel gelukkig!

- Ha! leelykert! - antwoordde het meisje op eenigzins wreveligen toon, die klaerblykelyk in tegenspraek was met haer hert, zooals hare oogen en gansche houding dit genoegzaem verrieden, - gy wildet my slechts doen zeggen, dat ik u lief heb. Nu, nu, hadde ik zulks geweten...

- Kom, kom, gy zoudt het toch hebben gezegd; niet waer? - viel haer Simon schertsend in de reden.

- Leelykert! - herhaelde het meisje, haren minnaer blozend en met het allerliefste lachje rond den mond toeknikkende.

Terwyl had Simon Bambeke iets uit den zak gehaeld; het was een klein doosje dat hy Dorothea aenbood.

- Zie liever, Dorothea, - sprak hy, - of ik u lichtzinnig geloofde? Vooraleer ik Oostende verliet, heb ik er iets willen van medebrengen, dat u myner zou herinneren; iets dat u dagelyks myner zou doen gedenken. Zult gy dit geschenk weigeren, lieve?

Dorothea aenveerdde het doosje en opende het zonder verwyl. Een gouden ringsken vertoonde zich aen haer gezicht. Eenige oogenblikken bleef de maegd het geschenk haers vriends met onafgebroken oogslag gadeslaen, waerna zy den jongeling een stond starrelings in de oogen schouwde; toen sloot zy het doosje dicht en reikte het Simon terug, zeggende:

- Neen, Simon, ik zal, ik kan uw geschenk niet aenveerden.

- En waerom niet, Dorothea? Zeg, waerom niet? - vroeg de jonge visscher haestig en met eenigzins benepen stemme, zonder dat hy nogthans de hand uitstak om zyn geschenk terug te nemen.

- Daer, daer, spoedig! - hernam Dorothea - neem het terug!

- Waerom! Om Gods wille, waerom weigert gy dit geschenk?

- Waerom? ha! ha! behoud dit ringsken! Gy zult zien of ik het noodig had; neen, neen, Simon, men bemint of men bemint niet. Ha! gy denkt misschien dat ik zonder dit ringsken u zou vergeten?

- Gy hebt u vergist, lieve, - antwoordde de jongeling met een zacht-treurigen glimlach, - ik wilde u een aendenken laten... voor later...! Wie weet, Dorothea?.. de zee is somtyds woedend... misschien zullen wy elkander niet meer...

- God! gy hebt gelyk! daeraen had ik niet gedacht, - zuchtte de dochter van Bout Dillewyns, en het doosken viel haer uit de hand, terwyl haer uitgestrekte arm moedeloos naest haer lichaem zakte.

Dit was eene akelige gedachte die Simon daer zoo plotseling had opgeworpen, eene gedachte die de maegd op eens zoo pynelyk als een mes door het herte vlymde; - en daer zat zy nu, alsof haer eensklaps het bewustzyn was ontgaen. Toch verkeerde zy niet lang in dien staet; spoedig bekwam zy en toen nam zy zelf het doosken uit de handen van Simon, die het reeds van den grond had opgeraept; haest deed zy het open, stak het ringsken aen den middelvinger der rechter hand, terwyl zy op dankbaren toon zegde:

- Simon, uw geschenk zal my nimmer verlaten; het gaet met my in het graf.

De jongeling sprak geen woord, maer drukte verheugd de hand zyner geliefde in de zyne.

- Hoor! - hernam de maegd, - nu moet ik u ook iets schenken; doch op eene voorwaerde: belooft gy my, Simon, het altoos op u te dragen?

- Geef, geef! - zegde de jonge visscher op eenen toon die genoegzaem zien liet hoe welkom hem dit aenbod was.

Dorothea knoopte een blauw zyden snoer los dat haer rond den hals was vast gemaekt, en reikte het haren vriend over.

- Daer, Simon, leg het nooit ter zyde, laet het u nooit ontnemen, - zegde het meisje; - het zal u geluk bybrengen, ik voel het. Het is eene gewyde medalie van *Onze-Lieve-Vrouw van Bystand;* ik heb haer

van myne kinderjaren gedragen; zy is my steeds heilzaem geweest; u ook zal zy voor gevaer behoeden.

- Ik dank u, Dorothea! ik dank u! - antwoordde de zoon der weduwe haestig en met bewogen stemme, het dierbaer gewyde kleinood aenveerdende, dat hy oogenblikkelyk onder zynen rooden hemdrok op de borst verborg. - Nimmer zal my deze medalie verlaten, elken avond zal ik haer met liefde beschouwen, zy zal my uwer herinneren en my eenigzins uwe afwezigheid vergoeden. Ho! ik beloof het u, ik zweer het u plechtig, en wat ik u op dit oogenblik beloof, zal my steeds heilig zyn: elken avond, vooaleer ik my in myne hangmat te rusten leg, zal ik God voor uw welzyn bidden; elken avond zal ik u en myne moeder in eenen *Vader ons* herinneren... Myne moeder! ho! Dorothea! hoe zal myne afwezigheid haer doen lyden! Wie zal er, wanneer ik haer niet meer ter zyde zal staen, voor de goede vrouw zorgen? Wie zal haer beminnen en troosten?

- Simon! vriend! denk daer niet aen, stel u gerust! - antwoordde de dochter van den ouden Bout, - uwer moeder zal niets ontbreken... Wel zal zy treuren om de afwezigheid haers zoons, maer in my zal zy eene goede, eene liefderyke dochter vinden; ik zal haer als de moeder myns dierbaersten vriends, als myne eigen moeder verzorgen, troosten en beminnen.

- Goede Dorothea! beste vriendinne! - sprak Simon, innig bewo-

gen en op dankbaren toon, terwyl hem van blydschap de tranen in de oogen stonden, en zoo opgewonden was hy, dat hy de maegd van vreugde liefderyk aen het hert sloot en haer een zoen, de eerste zyns levens, op het voorhoofd drukte.

- Hola! kinderen! op! op! genoeg gerust! - riep eene vrolyk schertsende stemme, die Simon en Dorothea in de ooren klonk en hen schielyk opspringen deed.

Daer stonden zy beiden onthutst naest elkander, met aengezichten zoo rood als of zy zich eenen ganschen halven dag, zonder ophouden, in het zweet hadden geloopen, en niet weinig beschaemd, daer zy zich op zulk een ontydig oogenblik door hunne ouders verrast zagen. Bout Dillewyns scheen dit ook te begrypen; want zonder hun den tyd te laten een woord ter hunner verontschuldiging in te brengen, hernam hy lachend:

- Komt, komt, kinderen, voortgespoed; wy zyn nog verre van Oostende; zoo wy er vóor den middag aenkomen willen, mogen wy onderweg niet veel stilhouden.

Zonder een woord te spreken, begaven Simon en Dorothea zich oogenblikkelyk op weg. De oude zeerob en de weduwe van Jakoh Bambeke volgden hen dicht op de hielen. In den beginne stapten de twee kinderen stilzwygend voort; maer allengs maekte zich hunne tong in den mond los, en het voorbeeld hunner ouders volgende, begonnen zy

ook weêr spoedig de gewaerwordingen huns herten aen elkander mede te deelen. Geen wonder, lieve hemel! zy hadden elkander toch zoo veel te zeggen.

Tegen den middag bereikten zy de zeestad Oostende, en zonder oponthoud begaven zy zich naer het kwartier der dokken. Nauwelyks stonden zy vóor dit bosch van scheepsmasten, als Simon zich eensklaps by den schouder voelde grypen en op eigen stond hem eene stem in de ooren klonk:

- Ha! ha! zyt gy daer, kameraed! Ik begon te denken dat gy een achterblyver waert! Wy wachten op u om te vertrekken.

Simon keerde zich om, en in den man die hem zoo plotselyk had aengesproken, herkende hy den heer, die hem twee dagen vroeger, byna op de zelfde plaets, toen hy op den grooten marmerblok te mymeren zat, had gevraegd: - Hola! kameraed, waeraen denkt gy?

- Ha! kapitein, zyt gy het? - vroeg de jonge visscher; - een achterblyver ben ik niet; dat ziet gy wel. Waer ligt thans de schoone brik? ik zie haer nergens.

- De *Paulina* ligt op de reede, waer zy slechts op u wacht om onder zeil te gaen; al myne manschap is aen boord, kom, volg my, - sprak de kapitein.

De bevelhebber der *Paulina* stapte vooruit; Simon, Dorothea, vrouw Amelberga en vader Bout volgden hem stilzwygend. Zy gin-

gen de dokken en het sas voorby, en hielden niet stil dan toen zy den boord der zee met hare hooge en woest slingerende baren bereikten. De brik *Paulina* lag met hare groote ontplooide zeilen op de reede, en op eenige stappen afstands tegen den zeedyk wiegelde een boot, waerin zich een viertal mannen bevonden, op de baren van den grooten onmeetbaren plas. De roeispanen, die zy omhoog gestoken hielden, zegden genoegzaem dat zy het sein des vertreks afwachteden. En inderdaed, dit was ook zoo, want de boot hoorde toe aen de *Paulina*, en de vier mannen met de roeispanen waren matroozen die deel maekten van de manschap der brik. De kapitein sprong den boot in, stapte over de banken heen naer de achterzyde, waerop hy Simon wenkte hem te volgen.

- Wy mogen geen oogenblik laten ontsnappen, kameraed! - zegde hy; - er hoeft spoed, anders verliezen wy de ty!

Sprakeloos stapte Simon tot zyne moeder, vatte hare hand en drukte die hertelyk in de zyne; vervolgens wendde hy zich tot den ouden Bout, dien hy insgelyks de hand drukte; dan plaetste hy zich vóor Dorothea, greep hare handen vast en blikte haer in de oogen, zoo teeder, zoo liefdevol, zoo diep bewogen, dat het goedhertig kind tranen voelde opwellen. Simon bemerkte zulks, en dit was te veel voor zyn gevoelig herte; hy besefte dat zoo hy zich langer by haer ophield, hy mede zou moeten weenen. Weenen! ho! dit wilde hy niet! dit zocht

hy te voorkomen, want zoo hy weende, zou zyne moeder dan niet denken, dat hy ongelukkig was en leed! Zou zy dan ook geene tranen storten! Zou zy dan ook misschien niet ongelukkig zyn! Eensklaps liet hy de handen zyner beminde los en met doffe, nauw hoorbare stem riep hy allen toe, terwyl hy haestig naer de boot snelde:

- Vaerwel! moeder! Dorothea! Bout! vaerwel!

- Simon! Simon! vaerwel! - snikte de dochter van Bout Dillewyns.

- Zult gy uwe moeder vóor haer vertrek niet omhelzen, Simon? - vroeg de weduwe van Jakob Bambeke met heesche stem; - zult gy vertrekken, Simon, zonder haer aen uw hert te sluiten?

De jonge visscher, die met opgeheven voet gereed stond om in den boot te stappen, hield eensklaps stil, keerde zich om, liep naer zyne moeder, sloot haer met klem aen de borst, en terwyl hy haer herhaelde malen zoende, snikte hy:

- Moeder, moeder, vergeef my! ik wilde u het afscheid niet te bitter maken!

- God geleide u, myn zoon! - sprak de oude vrouw, oogenschynelyk kalm en gelaten, terwyl zy naer de hand haers zoons greep en toen zy die gevonden had, vurig in de hare drukte en met kussen overlaedde. - God geleide u! vergeet Hem nimmer te bidden en eerbiedig zyne geboden!

Simon rukte zich uit hare armen los, sprong tot by Dorothea, die hy, met de tranen in de oogen, als eenen uitzinnige omhelsde, en snelde toen zoohaest mogelyk naer den op hem wachtenden boot. Nog eens riep hy:

- Vaerwel, moeder! Bout! Dorothea! vaerwel!

De roeispanen vielen neder, de boot kloof door den plas en bereikte weinige stonden later de brik. Zoohaest de kapitein aen boord was, werd het anker gelicht, nog eenige zeilen bygezet, en het vaertuig bewoog zich op de baren van den wyden, onmeetbaren oceaen. Onder het zingen van een vrolyk lied, het vaerwel der matroozen aen het vaderland, begon de *Paulina* hare reis naer de Stille-zee.

De weduwe van Jakob Bambeke, Bout en Dorothea zagen het alles van op den zeedyk na, waer de twee vrouwen, naest den ouden visscher, luidop stonden te snikken, terwyl Amelberga en Dorothea met hunne zakdoeken en Bout met zynen stroohoed, Simon het vaerwel toewuifden.

Het scheen waerlyk afsof zy besloten hadden nimmer de duinen te verlaten; want zoo lang zy een stipje van het vaertuig dat Simon droeg, konden bemerken, bleven zy het achterna staren en toewuiven, en eerst dan, wanneer het gansch aen den verren gezichteinder verdwenen was, besloten zy huiswaerts te keeren.

V.

Sedert het vertrek van Simon, viel er niet veel byzonders voor in het kleine huisken, dat door zyne moeder en vroeger ook door hem werd bewoond. De weduwe van Jakob Bambeke leefde zoo zuinig mogelyk van de vyfhonderd franks die haer zoon haer by zyn vertrek had gelaten; want aen werken viel er voor haer niet veel te denken.

Wel waren er eenige goedhertige lieden, die, uit medelyden, haer somtyds het een of ander te breijen of te spinnen brachten; maer het meerendeel der inwooners van de Panne waren byna zoo arm als zy, zoodat zy meesttyds genoodzaekt was in hare wooning met de armen overeen te blyven zitten. Nu was zy ook meer dan eens er op bedacht geweest om met zwaerder werk, zoo als by voorbeeld veldarbeid,

iets te mogen verdienen; maer in die hoop zag zy zich ook te leur gesteld, en licht zal men zulks begrypen, wanneer men zich herinnert, hoe het met de visschery geschapen stond. Immers, daer deze nyverheidstak gansch verkwynde, liepen er honderde arme visschersgezellen ledig, en elk hunner beyverde zich om het meest, ten einde met iets anders het karig bestaen te verdienen. Dit maekte dat de boeren van Adinkerke en der overige stranddorpen niet alleen goed voorzien waren van arbeiders, maer er zelfs veel te veel hadden.

De goede vrouw was hierom wel niet ongelukkig; maer toch rolde er dikwyls, wanneer zy een penning van den hoop afnam, onwillig eene traen langs hare kaken; niet omdat zy zag dat de som allengs verminderde en er haer ten langen leste niets meer van den bloedprys haers zoons zou overschieten; maer wel omdat zy dan telkens aen haren Simon dacht, aen het kind dat haer zoo lief en waervan zy thans gescheiden was, zonder dat zy wist of zy het nog wel ooit zou wederzien. De weduwe van Jakob Bambeke kloeg hierover aen niemand; maer in stilte, afgezonderd van elkeen, weende zy meermalen om de afwezigheid van Simon, haren dierbaren schat.

Niettegenstaende Dorothea, het lieve blonde visscherskind, zich ook onuitsprekelyk bedroefde om het vertrek haers hertenvriends, toch heerschte er meer opgeruimdheid en weelde in het huis haers vaders. En hoe toch kon dit anders? De reeder van den ouden Bout was niet

alleen een welgesteld man, die, ofschoon zyne nyverheid nu al geene winst aenbracht, er toch niet wilde toe besluiten zyne visschersgezellen af te danken; het was een van die weinige goede ryke lieden die denken: - Die arme menschen hebben my in betere dagen veel geld doen winnen, daerom ook wil ik hun thans het eenig middel dat zy bezitten om in hun bestaen te voorzien, niet ontnemen. - Bout behield dus zyne plaets en met haer bleef ook zyne vroegere opgeruimdheid hem by.

Wanneer de oude zeerob te huis was, had Dorothea zoo veel werk, dat zy waerlyk geen tyd had om ergens aen te denken; want buiten haer huishouden, moest zy dan nog de kleederen haers vaders wasschen en in orde brengen, tegen dat hy weêr terug met zynen ventjager zou in zee steken. Maer de werkzame visscher verbleef toch weinig te huis; het meerendeel van zyn leven sleet hy op den grooten plas, en soms verliepen er dagen, ja gansche weken, vooraleer hy in het gehucht de Panne terug keerde. In zyne afwezigheid had Dorothea niet veel te verrichten; want daer zy dan voor niemand dan voor zichzelve had te zorgen en zy zich met weinig tevreden hield, vond zy er vermaek in, hare ledige uren by Simons moeder te gaen overbrengen.

Het zal u niet verwonderen dat het goed meisjen byna dagelyks met haer naei- of breiwerk in de hand hare wooning verliet, om in dit ander huisken dat tegenover het hare, in de enge steeg van het ge-

hucht de Panne gelegen was, een bezoek by de weduwe van Jakob Bambeke te gaen afleggen. Wat de oude vrouw en de dochter van Bout Dillewyns elkander dan altemael vertelden, zal ik u niet zeggen; want licht begrypt gy, dat zy zich toch niet met eene, maer wel met velerhande zaken bezig hielden. Nogthans spraken zy byna dagelyks over Simon en zyn zoo spoedig vertrek; dan telden zy op hoeveel dagen en weken hy reeds afwezig was en hoeveel tyds er nog wel zou verloopen vooraleer hy zou terugkeeren. Simons moeder en Dorothea vonden dan dat de tyd verschrikkelyk lang duerde, zoo lang, dat elke maend sints het vertrek van den jongen visscher hun wel een jaer scheen.

- En twee lange jaren zal hy weg blyven, vooraleer hy in het gehucht zal terugkeeren, - zuchtte dan telkens de maegd zoo droevig, dat meer dan eens, van weemoed, hare blauwe oogappelen er zoo waterachtig uitzagen, als of de tranen gereed stonden om over hare wangen te rollen.

En dan liet de weduwe van Jakob Bambeke er byna altoos op volgen:

- Twee jaren!... zeker is het lang!... en daerby, wie weet!... wie weet!...
- Wat!... wat wilt gy zeggen, moeder Amelberga? - vroeg Dorothea dan angstig.
- God weet, keert hy nog wel ooit weder, kind!
- Zwyg, moeder! zwyg!... - snikte op zulke oogenblikken het

meisje, terwyl zy hare armen rond den hals der oude vrouw strengelde en haer hoofd tegen hare borst liet zakken.

Haddet gy op zulke stonden kunnen zien, hoe de tranen over de wangen der beide vrouwen biggelden, waerlyk, gy hadt niet kunnen zeggen wie van haer het meest noodig had te worden getroost. Toch was het altoos Dorothea, die het eerst hare oogen met den voorschoot droog veegde, en zooveel het in hare macht was, de smert van de moeder haers vriends trachtte te lenigen.

- Kom, kom moeder, - zegde zy dan, - ween niet; ik ook, ik ween niet meer; het is eene gekheid! Alle die tranen helpen toch tot niets. Alles genomen, zyn twee jaren toch geene eeuwigheid! Reeds zooveel weken zyn er heen; nog een weinig geduld; Simon zal toch ten langen leste van zyne verre overzeesche reize terugkeeren. Dagelyks lees ik voor zyn behoud een *Roozekrans;* God, myn hert zegt het my, zal hem beschermen en dan zullen wy allen nog eens gelukkig zyn!

Zoo verliepen er dagen en weken, ja zelfs maenden, zonder dat er zich iets byzonders voordeed dat de geschiedenis der twee huiskens uit de enge steeg van het gehucht de Panne eenig belang kwam byzetten.

VI.

De zwaluwen waren van hare jaerlyksche overzeesche reize teruggekomen; de boomen, die langen tyd naekt en bladerloos, als arme bedelaren, in de naekte velden hadden gestaen, prykten nu weêr met een ryk en bevallig tooisel van nieuw en teeder groen. Het gras had zyne geelachtige kleur ook tegen een schooner groen verwisseld, en in de weiden begonnen overal sleutelbloemen en madelieven te ontluiken. De zon, die sedert maenden zich achter dikke mistwolken had verscholen gehouden, had ten langen leste haer nevelgordyn verbroken en zond hare warme stralen op de velden, om het zaed dat de landman in haren schoot had geworpen, tot vruchten te doen gedeijen; met één woord: het was lente.

Op eenen morgend der meimaend, trad Dorothea hare wooning uit

en trok de deur achter zich dicht, met het inzicht een bezoek by de weduwe van Jakob Bambeke te gaen afleggen, toen zy, zich omkeerende, recht voor haer een man zag staen, die een zeer zonderling voorkomen had en haer van het hoofd tot de voeten beschouwde, zoodanig, dat zy eensklaps er van, als door schrik bevangen, op den drempel harer wooning staen bleef.

Het was een lang mager man van omstreeks de vyf-en-dertig jaer, gansch in het zwart gekleed; zyn rok was hem tot aen den hals dichtgeknoopt, zoo dat zelfs niet het minste van zyn hemd zichtbaer was. Op het hoofd droeg hy een ronden vilten hoed met breede randen; zyne lange bruine hairlokken daelden hem byna tot op de schouders, iets dat zyn bleek en beenderig aengezicht nog meer deed uitschynen, zoodat by den eersten aenblik, zonder den minsten twyfel over te laten, het zichtbaer was, dat de vreemdeling ziekelyk was en een innerlyk lyden hem verteerde. Op den rug droeg hy eenen lederen reiszak, terwyl eene veldflesch in een korfje van gevlochten wissen hem ter zyde hing. Met de rechter hand steunde hy op een dikken rieten gaenstok, terwyl hy met de linker eene lange pyp met grooten meerschuimen kop hield omvat, en waervan hem het uiteinde in den mond stak. Ofschoon by Dorothea van het hoofd tot de voeten nauwkeurig in oogenschouw scheen te nemen, hield hy nogthans niet op met rooken, en blies den tabakrook dien hy met groote walmen uit de pyp trok, het ruim in.

Het onverwacht gezicht van dien zonderlingen man had Dorothea

angstig getroffen, en haer, terwyl haer eene koude siddering bekroop, eensklaps op den drempel harer wooning als met lamheid geslagen. Echter verkeerde zy niet lang in die gesteltenis; want spoedig hervatte zy moed en maekte zich gereed om zich naer het huis der weduwe van Jakok Bambeke te begeven; maer de eerste stap dien zy waegde om zich van hare wooning te verwyderen, deed haer eensklaps van besluit veranderen, daer zy gelyktydig bemerkte dat de vreemdeling, even als zy, een stap voorwaerts deed met het inzicht haer te naderen. Zoohaest de maegd dit zag, keerde zy terug naer de deur harer wooning en terzelfder tyd klonk haer eene stem in de ooren, die haer toeriep:

- Hm! hm!

Het meisje gaf hierop geene aendacht, maer opende zoo spoedig mogelyk de deur en door schrik bevangen, snelde zy hare wooning binnen, waerna zy de deur haestig achter zich toewierp. Nog had zy den tyd niet gehad zich om te keeren, toen zy gewaer werd dat er zich iemand in huis bevond; want eensklaps vernam zy een geluid, als dit verwekt door het hoesten van een man die aen eene borstziekte leed. Dorothea keerde zich angstig om en zy zag dat de vreemdeling, dien zy had meenen te ontvluchten, haer te gauw was geweest en zonder dat zy het gewaer was geworden haer op de hielen was gevolgd. De dochter van Bout Dillewyns bleef sprakeloos staen, maer de man met zyn beenderig wezen lachte haer vriendelyk toe, terwyl hy zegde:

- Goed kind, help my, als het u belieft, myn reiszak losmaken.

Nu scheen de maegd op eens al haren moed terug te vinden, want terwyl zy beraden tot den vreemdeling stapte, vroeg zy hem:

- Mynheer, ik vind uwe handelwys zonderling. Wat wilt gy toch van my?

- Niets, goed kind, niets, - hernam de vreemde heer, - ik kom hier woonen.

- Is die man krankzinnig? - dacht Dorothea; maer luid zegde zy: - Ik begryp u niet, mynheer; gy dringt in deze wooning binnen zonder....

- Ik kom hier woonen, - herhaelde de vreemdeling; - ik heb genoeg met een klein kamertje.... met een stroozak op een zolder.... ik wil de baden nemen, dagelyks.... ik ben ziek.

- Dat is erg, mynheer, - antwoordde de dochter van Bout Dillewyns eenigzins medelydend; - maer ik hoop dat de baden u toch spoedig zullen genezen; er komen hier elken zomer lieden die krank zyn, en zeer dikwyls wanneer zy ons met den herfst verlaten, zyn zy volkomen genezen. Of het nu de baden zyn of wel de luchtstreek, weet ik niet; maer echter is het zeker...

- De baden zyn het, slechts de baden, - viel haer de vreemdeling in de reden; - maer, goed kind... ja, zeg my hoe is uw naem?

- Dorothea, mynheer.

- Welnu, Dorothea, help my myn reiszak losmaken.

- Ja maer, mynheer, dit is onnoodig, wy verhuren geene kamers.

- Hoe! gy verhuert geene kamers! En hoe kan ik dan de baden nemen?

- Er zyn te Adinkerke, en ook in het gehucht, wel lieden die u huisvesting zullen geven, mynheer.

- Maer dit bevalt my niet! Nergens wil ik inwoonen dan hier, by u; nergens anders, hoort gy.

De man met de lange pyp sprak die woorden op eenen toon, die te kennen gaf dat zyn besluit vast stond en hy er niet gemakkelyk zou van hebben afgezien. Echter scheen het, dat Dorothea hiermede in het geheel niet in haren schik was en niets meer verlangde dan van haren lastigen bezoeker, voor wien zy nogthans medelyden gevoelde, ontslagen te zyn. Een oogenblik bleef zy het stilzwygen behouden, als nadenkend, hoe zich het best van hem te ontmaken. Eensklaps schoot haer een gedacht te binnen:

- Kom maer mede, mynheer, - sprak de maegd, - kom maer mede, ik zal u by brave lieden brengen die u goed zullen verzorgen.

- Neen, neen, - antwoordde de magere vreemdeling; - heengaen zal ik niet, want nergens zal ik zoo goed zyn als hier.

- Maer, mynheer, ik mag niet! myn vader is afwezig! Zoo hy te huis ware!...

- Nu, ga roep hem dan!

- Onmogelyk!
- Hoe! gy wilt hem niet roepen?
- Maer dit is onmogelyk; myn vader is in zee.
- Ha! dit is iets anders; dan zal ik wachten tot dat hy wederkeert.
- Maer hy kan nog wel eenige dagen wegblyven, mynheer!
- Dit is niets, ik heb al den tyd; ik zal wachten.

Ondertusschen had de vreemdeling zynen eiken stok, zyne lange meerschuimen pyp en zynen hoed op de tafel geplaetst, zich van zynen reiszak en veldflesch ontdaen, die hy op den grond had nedergelegd, naest den stoel waerop hy ook reeds had plaets gevat. Dit alles toonde genoegzaem aen dat hy in zyn voornemen, van niet verder te gaen, volherdde. Dorothea had dit alles met groeijende verwondering gade geslagen, en allengs hoe meer werd zy radeloos hoe zich uit den netelachtigen toestand, waerin zy zich bevond, te trekken. Sprakeloos stond zy den zonderlingen vreemdeling te beschouwen, en terwyl zy zich met de linkerhand aen het achterhoofd krabde, dacht zy:

- Zoo vader nu slechts te huis ware; maer ja wel, hy kan nog verscheidene dagen op den grooten plas blyven.

Op eens hoorde men binnen de wooning een gerucht als van iemand die zich buiten, tegen de straetdeur, liet vallen, waerop een haestig gekrab tegen de deur volgde, terwyl Dorothea en den vreemdeling duidelyk het herhaelde geblaf eens honds in de ooren klonk.

- God dank! daer is vader! - riep de maegd met blyde stem, en zonder verwylen snelde zy naer de deur, die zy zoo spoedig mogelyk opende; - ha! gy zyt daer, Kees? - sprak zy met vriendelyke stemme.

Een schoone keeshond met lange gladde hagelwitte vacht, kwam haer toegesprongen, plaetste zich met de voorpooten tegen haren schoot en vriendelyk jankend naer haer opspringend, likte hy haer het aengezicht en de handen, waerna hy zich van haer afwendde, tot den vreemdeling liep, dien hy een oogenblik nauwkeurig bezag, terwyl hy eenige malen ontevreden blafte. Toen keerde hy zich weêr tot Dorothea als wilde hy haer vragen: - Wat doet hy hier, die vreemde gast? - En nog eens wendde hy blaffend het hoofd naer den vreemdeling, waerop hy weêr spoedig de wooning verliet.

- Vader is van den grooten plas terug, mynheer! - zegde het meisje, zoohaest de hond het huis had verlaten.

- Ha! zoo! dat is goed! zeer goed! - antwoordde de vreemdeling, droog weg hoestende; - zal hy lang uitblyven? Neen, niet waer?

- Nu is hy nog in zee, mynheer, maer zoo aenstonds zal hy met zynen ventjager de haven binnenloopen.

- Maer hoe weet gy dat altemael, goed kind? ik begryp dit niet. Gy zyt niet buiten de wooning geweest en niemand heeft u zyne aenkomst geboodschapt. Gy zyt toch niet bedeeld met de gave van te zien wat er omgaet op eene andere plaets dan degene waer gy u bevindt, denk ik?

- Neen, neen, mynheer, - lachtte Dorothea, - ik, zoo min als iemand anders, kan zien, wanneer ik hier ben, wat er buiten geschiedt; maer een trouwe boodschapper heeft my vaders komst gewaerschuwd.

- Zoo, dit is iets anders; maer ik heb niemand gezien. Wie is dan toch die trouwe boodschapper?

- Ja, het is waer, ik had u dit hoeven te zeggen; want daer gy in deze streek niet te huis behoort, moeten u de gewoonten en zeden der visschers gansch onbekend zyn. Onze Kees is my komen zeggen dat hy van den grooten plas terug was.

- Kees! - sprak de vreemde heer met verwondering; - wie is die Kees?

- Och! ja, het is waer, gy weet dit niet; dit ook had ik u moeten zeggen, mynheer, - hervatte de maegd; - gy, stadslieden, kent niets van het leven der arme visschers. Welnu, weet dan, dat myn vader patroon van een ventjager is, en dat elke visschersschuit een kees- of mopshond bezit, en dat die hond de trouwe vriend is van alle de visschersgezellen die met hetzelfde vaertuig de zee bevaren. Wanneer nu de visschers met hunne schuit terug strandwaerts keeren en zy nog verre, wel een kwaert uers van land verwyderd zyn, springt reeds hun trouwe gezel, de kees- of mopshond, over boord en zwemt dan zoohaest mogelyk landwaerts, om de voor allen verheugende boodschap te brengen, dat God de arme visschers nogmaels voor het

gevaer heeft behoed. Zoodra de hond het strand genaekt, loopt hy met even veel spoed naer de wooningen van allen die zich aen boord bevinden, krabt er jankend met de voorpooten tegen de deur, likt vriendelyk blaffend de handen der huisgenooten, als wilde hy zeggen: - Hier ben ik! - loopt spoedig naer het strand, en de visschers, onze vrienden, keeren behouden van den grooten plas terug! Gy hebt onzen Kees daer straks gezien, mynheer; gy hebt hem ook zien verdwynen. Welnu, zyne eerste boodschap is steeds voor my; dan begeeft hy zich naer de wooningen der andere visschers; zoo doet hy altoos! Nooit vergeet hy een gezin zyne trouwe boodschap te brengen! nooit... dat is te zeggen, somtyds slaet hy wel eens eene wooning over; maer... dit is een akelig voorteeken, want dan is de zee woedend geweest en dan telt de boot een man minder... dan ligt er weêr een gezel meer begraven in den diepen schoot van den grooten plas...

Dorothea zweeg, want haer hert was pynlyk aengedaen by de gedachte dat misschien het oogenblik eens zou komen, dat de trouwe Kees hare wooning zou voorby snellen, zonder haer de terugkomst haers vaders te boodschappen, en onwillig blonk er in elke harer oogen eene stille traen. Of nu de vreemdeling die tranen bemerkte, of wel of het de weemoedige toon was, waerop de maegd hare laetste woorden had uitgesproken, die hem eensklaps deed rillen als of hy koude had, weet ik niet; doch spoedig scheen hy te bedaren, want

met de hand over het klamme voorhoofd wryvende, vroeg hy met schynbare kalmte;

- En zal uw vader nog lang uitblyven?

- Lieve deugd! - riep de maegd eensklaps uit, - ik heb u zoo veel van Kees verteld, dat ik byna vergeten had dat hy my is komen roepen. Zie, mynheer, zoohaest de hond zyne boodschap heeft gebracht in een visschersgezin, loopt elk der leden die het uitmaken, naer de haven. Ho! gy zoudt het moeten zien, hoe wy daer allen, vrouwen en kinderen, saêmsnellen, om tegen dat de schuit de haven binnenloopt, onze vaders, mannen of broeders te omhelzen. Ho! zoo gy er getuige van waert, ik ben er zeker van, dit gezicht zou u verheugen en gy zoudt mededeelen in onze vreugd. Maer vergeef my, mynheer, want nu wordt het hoog tyd dat ik vader te gemoet snelle; misschien ligt zyn ventjager reeds in de haven.

- Welnu, goed kind, - zegde de vreemde heer, - ga dan naer het strand; ik zal hier uwe terugkomst afwachten.

Dorothea scheen een oogenblik te aerzelen; zy bedacht zich of zy den zonderlingen man, die op zulke ongewoone wyze by haer was binnengedrongen, wel alleen in hare wooning mocht betrouwen. Of de vreemdeling zulks bemerkte, zou ik niet kunnen zeggen; doch eensklaps richtte hy zich op en zegde:

- Neen, ik heb my bedacht, ik zal niet hier blyven. Myn reiszak

en veldflesch laet ik echter liggen; ik ga eene wandeling doen langs het veld; spreek gy ondertusschen uwen vader. Binnen een uer kom ik terug om antwoord.

Daerop stapte hy tot by de tafel, nam zyne lange pyp met den meerschuimen kop er af, stopte die met tabak, rookte ze aen het kleine torfvuer dat in den heerd smeulde aen, vatte zynen rieten wandelstok in de hand en verliet toen de wooning van Bout Dillewyns, zonder een woord verder te spreken.

- Een zonderling man! - zuchtte Dorothea zacht, terwyl zy hem medelydend achterna zag, zoo lang tot dat hy de straetdeur achter zich toetrok; - waerlyk, een zonderling man! zou hy krankzinnig zyn? Ik weet niet, maer myn hert trekt my tot hem... Zooveel is zeker dat ik voor hem medelyden gevoele!

Nu verliet de dochter van den ouden Bout insgelyks hare wooning, en met verdubbelde treden richtte zy zich strandwaerts.

VII.

Wanneer Dorothea de kleine haven van het gehucht de Panne in het oog kreeg, bemerkte zy reeds een twintigtal vrouwen en kinderen, die met den witten keeshond aen het strand vergaderd waren en met hunne voorschooten en zakdoeken de visschersgezellen die aen boord van haers vaders sloep waren, welke pylsnel naer de haven kwam afgestevend, het welkom toewuifden. Aenstonds zette zy het op een loopen, om by tyds, tegen dat de schuit zou aenlanden, zich by den groep der wachtenden te bevinden. Het blonde visscherskind bereikte juist de haven toen de twee eerste gezellen van de sloep aen land sprongen en het vaertuig met behulp van een eind touw aen eenen houten pael vastmaekten, waerna ook spoedig de overige gezellen aen land kwamen.

Dikwyls ben ik getuige geweest van waerlyk hertroerende tooneelen; doch nimmer zag ik iets dat van zooveel zalige vreugd getuigt, dan het tafereel dat een stranddorp oplevert, wanneer, na eenige weken afwezigheid, een knots of ventjager met alle zyne manschap behouden terugkeert. Ho! ik wilde dat gy het gezien hadt, hoe zy daer allen, mannen en vrouwen, vaders en kinderen, broeders en zusters, elkander omarmden, de hand drukten, kusten en nogmaels kusten en geluk wenschten! Hoe vergenoegd zy de zee, met tranen van zaligheid in de oogen, aenblikten, om dat zy hen allen die hun dierbaer waren als het licht der oogen, als het leven, had behouden! Gy hadt het moeten zien, hoe zy God voor die nieuwe weldaed uit het diepste huns herten dankten; dan had uw hert gewis van innig gevoel getrild, en gy zoudt gekend hebben wat het is zalig en gelukkig zyn en beminnen!...

God geve dat die arme lieden nog dikwyls hunne vaders, mannen en broeders mogen te gemoet snellen, aen het hert drukken en omhelzen! God geve dat nimmer een hunner, - iets wat toch maer al te dikwyls het geval is, - in de onverzaedbare zee zyn graf vinde!...

Toen Bout Dillewyns en zyne dochter elkander de hand gedrukt en omhelsd hadden, toen zy de liefde die zy voor elkander gevoelden, in elkanders hert hadden overgestort en de eerste aendoening van het wederzien, in de zaligste omhelzingen, hadden lucht gegeven, deelde de oude Bout nog eenige bevelen aen zyne gezellen rond,

waerna Dorothea hem eenigzins ongeduldig ter zyde trok. De oude zeerob bemerkte spoedig dat zyne dochter hem iets byzonders had toe te vertrouwen, want nimmer nog had zy by zyne aenkomst er zoo ongeduldig uitgezien; daerom haestte hy zich haer te vragen:

- Is er iets, kind? Hebt gy my iets toe te vertrouwen?

- Veel, zeer veel, vader, - antwoordde de maegd; - laet ons huiswaerts keeren.

Zonder tegenspreken volgde de goede oude, byna werktuigelyk, zyne dochter; doch verre van het strand verwyderden zy zich niet, want spoedig bleef Dorothea staen, en nu begon zy haren vader hare ontmoeting met den wonderlyken vreemden heer te verhalen.

- Zonderling! zeer zonderling! - zegde de oude visscher recht voor zich uitkykende, toen zy ophield; - ik weet niet wat er van te denken! Kom, kom, wy kunnen toch dien man niet by ons innemen.

- Ja, zoo dacht ik er in den eerste ook over, - antwoordde het meisje met zachte stem; - maer allengs gevoelde ik medelyden voor hem, want ik geloof dat hy niet wel by zyn verstand,... dat hy krankzinnig is...

- Des te erger! - viel heur vader haer in de reden.

- Ja, maer hy ziet er toch in het geheel niet kwaed uit.

- Maer wat geeft dit? Denk er eens op na, kind; ik ben byna altoos afwezig. Zoo zoudt gy steeds alleen zyn met dien vreemdeling,... ik wil zeggen met dien krankzinnige...

- Neen, neen, vader... ik heb een gedacht gevormd dat gy zult goedkeuren, ik ben er zeker van; luister liever: het geld dat Simon, by zyn vertrek, zyne moeder heeft gelaten, moet grootendeels zyn uitgegeven; welhaest zal zy genoodzaekt zyn te bedelen. Die vreemdeling, zoo wy hem innemen, zal ons voor onze zorg rykelyk betalen; wy mogen Simons moeder niet laten bedelen; wy moeten haer ook by ons innemen.

- Goed kind! - zuchtte de oude zeebonk, terwyl hy een blik van welgevallen op zyne dochter wierp.

- Niet waer, vader, het is gezegd, wy zullen Simons moeder by ons laten inwoonen?

- Ja, ja, Dorothea; onze buervrouw, de weduwe van Jakob Bambeke, kan komen zoohaest het haer goeddunkt! - zegde de grysaerd, toestemmend met het hoofd knikkende.

- Dank, vader, dank! - zuchtte de maegd verheugd, terwyl zy den arm haers vaders vastgreep, - ho! ik ben er zeker van, die vreemde heer zal ons geluk aenbrengen!

Bout Dillewyns drukte daerop zyne lippen tegen het voorhoofd zyner dochter; als wilde hy haer daerdoor te kennen geven dat haer liefderyk medelydend hert zyn geluk uitmaekte, waerna hy zich gereed maekte om verder te stappen. Doch op eens maekte Dorothea haren vader opmerkzaem, dat de vreemdeling zich in de nabyheid bevond.

- Zie, zie! - riep zy, - ik dacht dat hy langs de velden was gaen wandelen, zooals hy het zegde. Hy heeft toch wel den weg genomen die naer Adinkerke geleidt, en thans staet hy hier aen het strand zyne lange meerschuimen pyp te rooken.

En inderdaed, de zonderlinge man stond daer op de duinen, in eene houding die zeker allen die hem zagen, nog meer dan zonderling toescheen. Eene lange wyl had hy met de armen op de borst gekruisd naer den grooten plas staen turen; dan nam hy eensklaps de pyp met de linker hand uit den mond, stak de rechter vooruit en klaerblykelyk was het zichtbaer dat hy eene redevoering aen het houden was. Tegen wien? Niemand bevond zich in de nabyheid en wellicht sprak hy tot de zee.

Zoohaest Bout Dillewyns de zonderlinge handelwyze van den vreemdeling gewaer werd, begon hy op eene afkeurende wyze met het hoofd te schudden, terwyl hy halfluid morde:

- Neen, neen, ik heb niet welgedaen... het is een krankzinnige... hy zal ons in plaets van geluk ongeluk bybrengen... een voorgevoel... myn hert zegt het my... - Dan vervolgde hy op eens luider en met vaste stem:

- Dorothea, ik zal dien vreemdeling niet in huis nemen!..

- En waerom niet, vader? gy hebt het nogthans beloofd? - vroeg het meisje met smeekende stem.

- Die man... zie! ik weet niet... maer...

- Wat, vader, wat? - viel de maegd den onverschrokken zeerob haestig in de rede.

- Kind, ik vrees een ongeluk... waervan die krankzinnige de schuld zal worden.

- Ach! vader, - smeekte het meisje, - hoe toch kunt gy zulks denken? die man is goed en beleefd. Zie, het eerst dat hy ons aenbrengt, is reeds iets dat ons in staet stelt den wensch onzes herten te voldoen: Simons moeder zal by ons komen inwoonen!

- Nu, dat kan zy thans ook, - zegde Bout koel weg; - daerby, zoo ik altoos te huis ware, zou ik er niets tegen hebben, dien krankzinnige by ons in te nemen, maer ik ben byna steeds afwezig en wie weet? men kan zulke menschen niet betrouwen... neen, neen, ik wil niet...

- Hola! Dorothea! goed kind! - klonk byna op hetzelfde oogenblik eene stem den ouden zeebonk en zyne dochter in de ooren; - hebt gy hem reeds gesproken! ja, ja, niet waer? kom, laet ons huiswaerts gaen! Ik heb honger; want de lucht der duinen teert, en ik heb myn reiszak te huis gelaten.

Terwyl Bout en zyne dochter aen het redetwisten waren of zy al of niet den vreemdeling de herbergzaemheid zouden verleenen, was deze naer hen komen afgestapt, en daer stond hy nu, op eenige schreden afstand.

- Goedendag, mynheer, - begroette hem Bout, terwyl hy eens even aen zyne blauwe wollen muts trok.

- Goeden dag, mynheer, - zegde de vreemdeling den hoed van het hoofd lichtende.

- Mag ik weten wie gy zyt? - vroeg de oude zeebonk.

- Myn naem is Raphaël Monk; ik ben schilder, dichter en muzikant. Ik ben ziek en kom de baden nemen.

Daerop plaetste hy zich te midden van Bout en zyne dochter, stak zyn rechter arm tusschen den linker van den ouden zeebonk, greep met de linker hand de rechter des meisjes en stapte zoo voort in de richting der wooning van Bout Dillewyns, met wien hy zich spoedig zoo gemeen maekte dat hy hem onderweg reeds allerhande dingen vertelde. Zoo sprak hy hem over den aert zyner ziekte, de eigenschap der zeebaden, de muziek, de schilder- en dichtkunst en wat weet ik nog meer. Zoo bereikten Bout, Dorothea en Raphaël Monk het huisken in de enge steeg van het gehucht de Panne.

Dorothea dacht: - Hy brengt ons geluk!

Bout morde: - Myn hert voorspelt my een ongeluk.

Geluk of ongeluk! Wat zal die vreemdeling hun brengen?

Welhaest zullen wy zulks zien.

VIII.

De zonderlinge vreemdeling, met de lange meerschuimen pyp, had zynen intrek genomen in het huis van Bout Dillewyns. Dorothea had hem hare eigene kamer, de schoonste van het huis, die uitzicht op de omliggende velden gaf, willen afstaen, doch Raphaël Monk had hier in niet willen toestemmen en het voorstel des meiskens glad af van de hand gewezen.

- Het kleine zolderkamerken, dat slechts eene venster heeft die op de straet uitziet, - zegde hy, - volstaet my, en dan ben ik ook zooveel dichter by de sterren, die ik des avonds zoo geerne beschouwe.

Dorothea en Bout hadden gepoogd hem van zyn voornemen te doen afzien; zy hadden hem willen doen verstaen, dat hy veel beter en

gemakkelyker zou gehuisvest zyn op Dorothea's kamer, dan wel op het klein zolderkamerken; maer de zonderlinge man wilde, wat zy dan ook zegden, er maer in het geheel niet van hoeren, en vader en dochter, ten langen leste moede hem de voordeelen op te sommen die de groote gemakkelyke kamer tegen het klein zolderkamerken aenbood, hadden er dan ook van afgezien, om hem van besluit te doen veranderen.

Eenige dagen na zyne intrede in de wooning van Bout Dillewyns, werd er op het venster van het klein huisken, dat tot dan toe door de weduwe van Jakob Bambeke was bewoond geweest, een papier geplakt, waerop de voorbygangers konden lezen: *huis te huer terstond.*

Die plakbrief op het venster der kleine wooning zegt reeds genoegzaem dat de weduwe van Jakob Bambeke daer niet meer huisvestte, en zeker zal het wel niet zeer noodig zyn er by te voegen, waer ergens zy thans verbleef. Immers, gy weet reeds wat Dorothea zich hier omtrent in het hoofd had gestoken en haren vader voorgesteld. Het had nogthans de maegd niet weinig moeite gekost om de weduwe over te halen het huisje te verlaten, waer zy sinds den dag haers huwelyks woonde en haren Simon het leven had gegeven. In den eerste had zy Dorotheas voorstel glad af verworpen en wilde, wat het goede kind dan ook al zegde, er maer niet van hooren spreken.

- Wat zou Simon denken, - vroeg zy, - wanneer hy wederkeert in het gehucht en de oude wooning ledig vond?

Maer Dorothea had haer op alles zoo goed weten te antwoorden; alle hare opwerpingen had het goedhertig meisken zoo goed weten te vernietigen, dat de weduwe van Jakob Bambeke er toch eindelyk had in toegestemd haer huis voor dit haers buermans te verlaten.

De kleine wooning in de enge steeg van het gehucht de Panne stond nu ledig, maer in het grootere huis, met zyne witgekalkte muren en groene zonneblinden, woonden nu twee menschen meer.

In een dorp vallen er niet dagelyks buitengewoone zaken voor, en in een gehucht als de Panne zeker veel min dan elders. Dit zy genoeg om u te doen begrypen dat alles in het huisgezin van Bout Dillewyns zynen gewoonen loop ging.

Toch moet ik u bekennen dat Rapaël Monk, reeds van den eersten dag zyner komst in het gehucht, aller oogen op zich had getrokken, zoowel door zyne zonderlinge kleeding als door zyne buitengewoone leefwyze.

Somtyds verliet hy des morgends zeer vroeg het huis, altoos met de meerschuimen pyp in den mond, en wandelde dan uren achtereenvolgend langs de velden en het strand, en meer dan eens was het reeds gebeurd dat de lieden uit den omtrek hem voorby waren gegaen, terwyl hy, zonder iemand op te merken, tegen eenen vlier- of olmen-

boom stond te redetwisten; dan eens voor zich-zelve sprekende en dan weêr antwoordende voor den boom, dien hy dan zeker iemand zyner vrienden of kennissen dacht te zyn. Andermalen had men hem, langs het strand, eene redevoering met de zonderlingste gebaren, met smeekingen en verwenschingen tegen de zee hooren houden en zelfs had hy eens het huis verlaten met eenen stoel onder den arm en een boek in de hand, waermede hy naer het strand was gewandeld. Toen hy den zeedyk had bereikt, had hy er zich op den stoel neêrgezet, het boek op de knieën opengeslagen en, na eene lange wyl de zee nauwkeurig te hebben beschouwd, hare zwoegende baren op zyn boek beginnen na te teekenen. Des avonds wanneer het reeds donker was, zat Raphaël Monk nog altoos op de duinen. Wel teekende hy niet meer, maer nu sloeg hy, met eene soort van nieuwsgierige aendacht, de kleine sterren gade die aen den verren gezichteinder flikkerden, alsof hy daer iets verborgens in te zoeken trachtte, en toen Dorothea hem uit zyne droomeryen wakker schudden kwam, sprong hy eensklaps ontevreden recht. Zoodra hy echter erkende wie hem in zyne bespiegelingen kwam stooren, verscheen er een tevreden lachje rond zyne saêmgeknepen lippen, en zonder een woord te spreken volgde hy het meisken, dat met den stoel onder den arm hem voorging, terwyl zy op eenigzins ontevreden toon hem zegde:

- Zoo lang uit te blyven, mynheer Raphaël, dit is niet wel ge-

daen! ik weet niet wat gy zoo altoos in de zee en in de sterren zoekt.

Raphaël Monk was nogthans niet altoos in de velden of langs het strand te zoeken, want meer dan eens gebeurde het, dat hy gansche dagen te huis bleef, en dan kon men, van den vroegen morgen tot den laten avond, zyn hoofd door het dakvenster van het zolderkamerken zien steken. Maer of hy nu de velden doorliep of door het zoldervensterken naer de wolken lag te kyken, toch had hy byna altoos de lange pyp met den meerschuimen kop in den mond. Zyne pyp verliet hem nooit, en Dorothea, zoowel als de inwooners van Adinkerke en de Panne, dachten daerom ook dat hy al rookende te bed ging. By wylen scheen de vreemdeling buitengewoon praetziek, maer somtyds verliepen er weêr gansche dagen zonder dat hy een enkel woord uitbracht. Dorothea had het vast gedacht dat Raphaël Monk krankzinnig was; nogthans hoorde zy dit niet geerne door de lieden van het gehucht zeggen, en nog droever was zy wanneer het geviel, dat zy de kleine knapen en meiskens den zonderlingen man hoorden achterna schreeuwen:

- Raphaël de zot! Raphaël de zot!

Wat den ouden Bout betreft, deze was weinig te huis; zyn bedryf riep hem byna altoos op den grooten plas; ook was het daer dat hy het grootste deel van zyn leven sleet.

Vele weken waren er nu reeds verloopen sedert de komst van

Raphaël Monk in het gehucht de Panne; vele weken, want reeds schudde de herfst de gele bladeren van de boomen.

Op eenen avond zat Dorothea met de weduwe van Jakob Bambeke in de benedenkamer harer wooning. De beide vrouwen zagen er byzonder droefgeestig uit, en geen wonder: reeds dry dagen was Raphaël Monk uit, zonder dat zy wisten waer hy zich bevond. Reeds was het den derden avond dat zy met het hert vol ongerustheid op hem zaten te wachten.

- God weet, wat er van hem is geworden! zuchtte de weduwe van Jakob Bambeke. - Het zou heel goed kunnen gebeuren dat hy in de vaert of in de Langhelis gesukkeld en er in verdronken is?

- Neen, neen, moeder Amelberga, - antwoordde Dorothea met stille stemme, - neen, zeg zulks niet; dit zou waerlyk al te verschrikkelyk zyn!

- Ja, ja, - hernam de oude vrouw, - ik denk het ook dat God over hem waekt; want anders, wat heeft hy toch al niet aengevangen? Maer een zinnelooze weet niet altoos wat hy doet, en die mynheer Raphaël gaept gedurig naer de sterren. Hy kan gemakkelyk op zynen weg gestronkeld hebben, en het water der Langhelis is diep, zeer diep. Reeds vele menschen, die al hun verstand bezaten, heb ik er hun leven weten laten.

Dorothea antwoordde niet, maer toch zuchtte zy op eene wyze die

genoegzaem aenduidde, dat zy eenigzins vreesde dat het waerheid zyn kon wat de weduwe van Jakob Bambeke zegde.

Nog eenigen tyd brachten de twee vrouwen, in stille sprakeloosheid, in het benedenvertrek der wooning uit de enge steeg van het gehucht de Panne over, en toen verzocht Dorothea de oude vrouw dat zy zich maer ter ruste zou begeven.

- Gy hebt reeds dry dagen en twee nachten gewaekt, moeder Amelberga; gy kunt dit niet blyven volhouden, - zegde zy; - begeef u maer naer uwe kamer, ik zal alleen wel op hem blyven wachten.

De oude vrouw weigerde in dit verzoek toe te stemmen; maer Dorothea hield zoo lang aen met smeeken, tot dat zy eindelyk door de vermoeidheid zich gedwongen zag toe te geven.

Nu zat de maegd nog alleen te waken, nevens het kleine blikken lampken dat op de tafel stond; en reeds menige *roozekrans* had zy gebeden opdat God den armen zinnelooze tegen het ongeluk mocht bevryden; het uer van middernacht was reeds op den toren van Adinkerke geslagen en het goede kind had nog altoos voort... de eene *weesgegroet* volgde op de andere; zy bad onafgebroken voort.

Op eens klonk haer in de oor een gerucht, als dit verwekt door de stappen eens aenkomenden; aendachtig luisterde zy eenige oogenblikken, en toen scheen het haer dat er iemand buiten vóor de wooning stil hield. Dorothea sprong eensklaps op en snelde zoo spoedig mogelyk

naer de deur, en nog voor zy dezelve genaderd was, werd er dry of viermael langs buiten op geklopt. Zonder te vragen wie er zoo laet aenklopte, haestte zy zich te openen; want zy was er zeker van, haer hert zegde het haer, dat hy, die zich zoo laet aenmeldde, niemand anders was dan mynheer Raphaël. En inderdaed, zy had niet misgeraden, want niet zoohaest had zy geopend of de vreemdeling trad binnen, stapte zonder een woord te spreken tot hy de tafel en stak zyne pyp, die hy in de hand hield, tegen de kleine vlam der blikken lamp, waeraen hy die, altyd even sprakeloos, aenrookte.

- Zoo! zoo! zyt gy eindelyk daer, mynheer Raphaël! - zegde het meisje op eenigzins ontevreden toon; - waer hebt gy nu toch zoo lang verbleven? Gy hebt ons waerlyk niet weinig angstig gemaekt.

- Ik kom van Brugge, goed kind, - antwoordde de schilder, dichter en muziekant, altoos voortrookende en op eenen toon alsof hy slechts terugkwam van eene wandeling langs de velden; - ik heb in de stad eenige aenkoopen gedaen, voor my en ook... voor u.

- Dry dagen wegblyven, zonder ons daer iets van te zeggen! waerlyk, dit is niet welgedaen. Ik had gedacht dat gy ons liever hadt, dan ons zulken angst aen te jagen! Wy begonnen reeds te denken dat u een ongeluk was overkomen.

- Ho! ik weet het, gy hebt my lief, - zegde Raphaël, dichter by het meisje naderende; - gy bemint my, niet waer, Dorothea? ik weet dat ik u lief ben!

- Gy weet het wel, mynheer Raphaël, - sprak het arme visschersmeisken, - alle menschen zyn my lief; maer gy, sedert een half jaer maekt gy deel van ons huisgezin, gy zyt braef en edelmoedig; ook bemin ik u meer dan iemand anders...

- Ha! - viel haer Raphaël in de rede, terwyl zyne oogen zonderling glinsterden en hy de handen der maegd met drift in de zyne vatte, - ha! ik wist het wel dat gy my lief hadt! welnu, ik ook bemin u! ik bemin u onuitsprekelyk, hertstochtelyk! ik wil van u myne vrouw maken.

- Ust! mynheer Raphaël, - antwoordde Dorothea haestig, terwyl zy hare handen spoedig wegtrok en in eene ontevreden plooi hare wenkbrauwbogen samentrok; - ust! gy weet wel dat zulks niet mogelyk is, en dat ik u reeds meer dan eens verboden heb hiervan te spreken.

- Maer, gy bemint my toch, niet waer?

- Zwyg, mynheer Raphaël, geen woord verder, als ik u bidden mag.

- Nogthans, gy hebt het daer zoo even zelve bekend.

- Ja, ja, ik bemin u... als eene zuster.

- Neen, neen, Dorothea, niet zoo, als eene echtgenoote.

- Weet gy niet meer, mynheer, dat ik u heb gezegd dat ik aen den zoon der weduwe van Jakob Bambeke verloofd ben, en zyt gy

reeds vergeten dat ik u verboden heb my ooit van liefde te spreken?

- Ja, ja, ik herinner my dit alles, en toch moet het zyn! myne vrouw moet gy worden! ik wil het... - antwoordde Raphaël Monk, zich langzaem met de handen over het voorhoofd wryvende; - ho! ik heb het besloten... morgen zal ik uw *portret* malen en dezen winter... wacht eens... ha! dezen winter zal ik u muziek leeren... gy hebt eene schoone stem... en dan... dan...

De maegd werd gewaer dat mynheer Monk niet goed meer den draed zyner gedachten volgen kon, en zy begon te vreezen dat hy, zooals hem dit reeds meermalen in dezelfde omstandigheden voorgevallen was, haer nogmaels over zyne liefde en zyne huwelyksplannen zou hebben lastig gevallen; daerom spoedde zy zich hem te waerschuwen, dat zy noodig had zich ter ruste te leggen, daer zy reeds in dry nachten niet had geslapen.

- Morgen, - voegde zy er by, - morgen zullen wy op dit alles wel eens nader terug komen.

- Ja, ja, gy hebt gelyk... gy zyt vermoeid... ik niet... en daerom dacht ik er niet aen dat gy rust noodig hebt... Maer toch, vooraleer gy slapen gaet, moet ik u iets zeggen...

- Nu spoed u dan, wat is het? - vroeg Dorothea, terwyl zy de blikken lamp van de tafel opnam en hem die in de hand stak.

- Raed eens wat ik voor u te Brugge heb gekocht, Dorothea.

- Ho! ik weet zulks niet, dit is my onmogelyk, mynheer Raphaël.

- Gy kunt het niet raden?

- Onmogelyk!

- Welnu dan zal ik het u zeggen!... Een orgel.

- Een orgel! - lachte het verwonderde meisje, - een orgel! lieve hemel! wat wilt gy dat ik er mede aenvange?

- Kom, kom, gy weet het wel! heb ik u niet gezegd dat gy eene schoone stem hebt en dat gy muziek moet leeren, en dan... dan...

- Tot morgen, mynheer Raphaël! - wenschte de maegd hem vriendelyk lachend toe.

- Gy hebt gelyk, tot morgen! - herhaelde de vreemdeling. - Slaep gerust, Dorothea; morgen vertel ik u alles: dan kent gy het geheim myns herten.

En met de lange pyp met den meerschuimen kop in de linker en de blikken lamp in de rechter hand, keerde hy zich eensklaps om, stapte tot by den trap, die zich een weinig verder in het vertrek bevond, en zonder zelfs nog het hoofd om te wenden, klom hy dien op, zich naer zyn zolderkamerken begevende.

Dorothea bleef hem in de donkerheid eenigen tyd achterna staren, waerna zy treurig met het hoofd schudde, en met stille weemoedige stemme zuchtte:

- Arme, ongelukkige zinnelooze!

IX.

Het was een nare nacht; donker was het, zoo stik donker dat het onmogelyk was, wanneer men zyne eigen hand vóor de oogen hield, die te kunnen ontwaren. Noch maen, noch sterren vertoonden zich aen den hemeltrans en wel te vergeefs was het dat men den blik naer omhoog richtte om er naer te zoeken; want de hemelbaen zelve was gansch onzichtbaer. Een dik en killig nevelwaes, dat door alles heen drong en hen, die zich buiten bevonden, van koude rillen deed, een ondoordringbare mist - een looden kleed gelyk - hing over zee en land gespreid. De strandbewooners hadden overal langs de duinen de vuerbaken ontstoken, opdat hun licht de arme visschers tot gids zou dienen en zy hunne pinken, knotsen en ventjagers niet tegen den hoo-

gen dyk aen stukken zouden loopen, alsook om hen tegen het gevaer te behoeden op de eene of andere zandplaet vast te geraken. De zee was nogthans kalm en effen als een gladden ongerimpelden spiegel, want het windje dat er woei, was zoo stil dat het byna onmerkbaer was. Een onweêr op zee is zeker iets akeligs, iets vol gevaer, maer toch geloof ik dat menige zeerob liever tegen een onweêr te worstelen heeft, dan veroordeeld te zyn zoo, - byna zonder voort te gaen, - zonder te weten waerheen, op den wyden onmeetbaren oceaen te moeten dryven. Zoo ook dacht Bout Dillewyns, die met zyn volgeladen ventjager de veilige haven trachtte te bereiken. Wanneer het vaertuig op de reede ligt, werpt men slechts het anker uit, dat zich in het zand vastklampt, en dan kunnen zy die zich op het schip bevinden, zich gerust in hunne hangmatten te slapen leggen, want dan toch is er weinig gevaer dat het tegen rotsen of op zandplaten zal aen stukken loopen. Maer te midden van den diepen onpeilbaren oceaen, valt daer niet aen te denken.

De ventjager van den ouden Bout lag byna beweegloos op de zee, ofschoon men alle de zeilen had bygezet; want het gebrek aen wind maekte het dubbel moeilyk om de dikke mistwolken, die hem ten allen kant omhulden, te doorklieven. Bout, zyn getrouwe keeshond en de gansche manschap waren op het dek van het kleine vaertuig vereenigd. Veel hadden zy niet te verrichten; alleen moesten zy uitzien

of zy in de verte niet eene der vuerbaken, die zich langs het strand bevonden, konden bemerken. Reeds lang zochten zy of zy niet een der lichten, die hen de richting van het land aenwyzen moesten, ontwaren konden; maer al hun zoeken bleef te vergeefs, en de ventjager van Bout Dillewyns zwalpte op den oceaen op Gods genade voort.

Bout bevond zich by het roer aen het achtereind van den ventjager. De keeshond, zyn trouwe gezel, die hem nooit verliet, lag aen zyne voeten uitgestrekt; van tyd tot tyd stak hy den kop omhoog, alsof hy mede de verlangde vuerbaken zocht op te sporen, maer ook telkens liet hy, ontevreden grommend, den kop weêr op de uitgestrekte voorpooten terugvallen. Noch Kees noch de visschers konden op het spoor geraken van iets wat aen eene vuerbaek geleek.

De ventjager dreef langzaem door den mist voort. Weêr zagen de visschers uit, maer toch ontwaerden zy nog niets, toen de hond, die even den kop had opgelicht, zich eensklaps oprichtte, zynen meester op het lyf sprong en op blyden toon begon te janken.

- Stil, stil, Kees, - riep Bout hem toe, terwyl hy hem zacht achteruit stiet - stil, weg!

- Land, land! - riep byna op hetzelfde oogenblik een der visschers.

- Waer? - vroeg Bout haestig.

- Zuid-zuid-oost! - antwoordde dezelfde stem.

- Maer waer zyn wy? op welke hoogte? - hernam Bout.

- Ik weet het niet, - zegde de visscher; - het is my onmogelyk de vuerbaek te erkennen.

Eensklaps hoorde men een gerucht als van iemand die in het water ploft en daerop volgde een geplons, als dit, verwekt door eenen drenkeling die moeite deed om zich te redden.

- Een man over boord! - riep een der gezellen.

- Wie? wie is het? - vroegen twee-dry stemmen te gelyk.

- Wy zyn allen hier! - Het is de patroon! de oude Bout! - Spoedig hulp! - klonk het nu verward dooreen.

Bout bevond zich nogthans van achter by het roer. Hy alleen wist wie dien angst onder zyne manschap had doen ontstaen; ook stelde hy hen hieromtrent spoedig gerust.

- Het is niets, jongens, weest zonder kommer; Kees heeft slechts betere oogen dan wy. Hy heeft de vuerbaek erkend voor die van de Panne, en is over boord gesprongen om onze magen te boodschappen dat wy terugkeeren. Nogthans zal hy zich ditmael moeten spoeden, want ik geloof dat wy dicht aen land zyn en dat hy niet verre zal hoeven te zwemmen.

Wat Bout gezegd had, was waer; de ventjager was de vlaemsche kust naby, en allengs kregen de visschersgezellen de gewenschte vuerbaek van de Panne meer en meer in het oog. De oude zeerob had ook

gezegd dat de hond zich zou moeten spoeden en daerin had hy zich ook niet bedrogen; want toen de ventjager de haven van de Panne binnenstevende, bevond zich niemand daer, om volgens gewoonte de arme visschersgezellen by hunne terugkomst het welkom te heeten.

Nauwelyks had men echter den ventjager, met behulp van een eind touw, aen den houten pael vastgemaekt en was Bout met de manschap aen land gestapt, of Kees, die nu van het gehucht reeds was teruggekeerd, sprong, zonderling jankend, den ouden zeerob op het lyf. Bout stiet met de hand het dier ontevreden van zich af.

- Achteruit, Kees, achteruit! - bromde hy; - gy hebt niet opgepast; gy hebt de vuerbaek van de Panne te laet ontwaerd en daerom ook zyt gy thans te laet gekomen! Dit is de eerste mael dat u zulks voorvalt; pas in het vervolg beter op, of anders... Nu, nu, achteruit!... duivels, achteruit!... wat hebt gy dan toch?

En wel mocht de oude zeebonk het dier die vraeg toesturen; want wat hy ook zegde, wat hy ook deed om het van zich af te stooten, het trouwe beest wilde zich toch maer niet verwyderen. Telkens dat Bout den hond van zich afduwde, sprong hy hem, op nieuw, altoos vreeselyk huilend, op het lyf, en klampte zich met kracht aen de kleederen zyns meesters vast, terwyl hy alle mogelyke poogingen in het werk stelde om hem met zich mede te sleuren.

- Achteruit! - herhaelde Bout grommend, maer te vergeefs. -

Wat wil dan toch dit beest! Men zou in der waerheid zeggen dat er een ongeluk in het dorp voorgevallen is!

- Hola! makkers, riekt gy niets?... - vroeg op eens een der visschers, - my dunkt...

- Ja, ja, - antwoordden drie of vier zyner gezellen te gelyk; - het is byna of men in de nabyheid een hout- of turfvuer aengestoken hadde.

Kees bleef intusschen voorthuilen en sprong zynen meester onophoudelyk op het lyf, trok en sleurde zoo geweldig met zynen frieschen schranslooper, dien hy tusschen de tanden vasthield, alsof hy hem het kleedsel van het lyf wilde scheuren. Bout keerde zich nogmaels om, met het inzicht den hond weg te stooten, maer eensklaps werd hy door een gezicht getroffen dat hem pynelyk sidderen deed. De gryze zeerob, in plaets van den hond van zich af te stooten, verhief haestig de hand die hy daertoe gereed hield, en in de richting van de Panne wyzende, riep hy met eenigzins trillende stem uit:

- Brand! Brand!
- Waer? waer? - vroegen nu alle de gezellen te gelyk.
- Brand! - herhaelde Bout, - de Panne brandt.
- Hemel!
- Brand in het gehucht!
- By wrie mag het wezen?

Zoo klonk het thans verward en akelig dooreen, en de visschers begrepen nu allen hoe het kwam dat niemand hunner magen, by hunne terugkomst in het lieve vaderland, hun den welkomkus was komen brengen.

Zeker begreep Kees thans dat men hem verstaen had, want eensklaps liet hy nu den schranslooper zyns meesters los, en zoo spoedig mogelyk zette hy het op een loopen, in de richting van het gehucht. Bout en zyne acht gezellen vertoefden geen oogenblik langer naby het strand, maer liepen zooveel zy loopen konden het dier achterna. Zoo spoedig liepen zy, dat toen zy de Panne bereikten, allen gansch buiten adem schenen.

Niemand vertoonde zich in het gehucht; de inwooners van de Panne sliepen allen rustig en onbewust van het gevaer dat hen bedreigde. Toen de manschap van den ventjager in de enge steeg aenkwam, viel het haer moeijelyk het huis te onderscheiden, waerin de brand uitgeborsten was; want de gansche steeg was met zulke dikke rookwolken omhuld, dat men byna elkander niet erkennen kon. Maer toen zy dichter by het tooneel der ramp genaderd waren, verminderde de rook allengs, de vlam werd meer en meer zichtbaer, en tevens hoorde men een geknap en gekraek alsof de al verteerende vlam dreigde, elken oogenblik, de wooning waerin zy uitgeborsten was, te

zullen doen instorten. Thans erkenden allen het brandende huis. Zoodra de visschersgezellen dit zagen, gaven zy hunne wanhoop in bittere klachten lucht.

- Het is de wooning van vader Bout! - riep de een.

- Lieve deugd! en zyne dochter Dorothea! - zegde een ander.

- En Simons moeder! de weduwe van Jakob Bambeke! - kreet een derde.

En allen snelden naer de brandende wooning, met luider stemme roepend:

- Brand! brand! open! doe open!

Een der visschers, die met eene handspeek gewapend was, sloeg er zoo krachtig mede tegen de deur der brandende wooning, dat deze er van kraekte, en zeker hadde hy met eenen volgenden slag haer op den grond geworpen, zoo men haer op dien stond, langs binnen, niet had geopend. Het was Dorothea, die eensklaps door het gerucht uit haren slaep gewekt, was opgesprongen en in aller yl, in haer nachtgewaed en met loshangend hair, naer beneden was gesneld.

- Vader! vader! - kreet zy angstig rondziende.

- Dorothea! myn kind! - gilde de oude zeebonk, die zich aen den ingang der deur bevond, terwyl hy zynen linker arm beschermend om den hals zyner dochter sloeg en haer, byna dolzinnig van vreugde omdat hy haer ongedeerd terug zag, herhaelde mael op het voorhoofd kuste.

- Moeder Amelberga! - kreet de maegd, die zich spoedig uit de omhelzingen haers vaders losmaekte, - waer is moeder Amelberga?

- Groote God! moeder Amelberga! ja! ja! waer is zy? ik zie haer nergens! - vroeg Bout Dillewyns, die nu op eens zyne dochter losliet, en even angstig als zy naer de weduwe van Jakob Bambeke begon rond te zoeken.

- Lieve hemel!... Boven!... boven!... - waerschuwde hem Dorothea, terwyl zy droevig zuchtend hare handen in de hairen sloeg; - zy is op hare kamer!

De arme Bout, zonder zich den tyd te geven de grootte van het gevaer waerin hy zich ging storten, te bedenken, sprong in aller yl zyne wooning binnen, liep naer den trap en snelde haestig naer boven.

Intusschen hielden de visschersgezellen zich allen reeds druk bezig, met al wat hun van den huisraed der brandende wooning onder de handen viel, zoo spoedig mogelyk buiten te dragen.

Het alles verslindend element hield niet af, integendeel; elken stond werd het heviger en heviger, en de vlammen sloegen nu langs alle zyden de wooning uit, terwyl de brandende kepers en balken knapten en kraekten, alsof het huis elken oogenblik boven de hoofden der redders dreigde in te storten.

Toen Bout de deur der kamer van de weduwe van Jakob Bambeke

openstiet, vond hy haer in haer slaepgewaed, even als hem zyne dochter was tegengesneld, naest haer bed, met de handen in de hairen geslagen staen. De oude vrouw huilde en raesde als eene dolzinnige.

- Brand!.. God! God!... - kreet zy wanhopend - wy zyn verloren!... Bout! Bout!.. Dorothea!... ha! ha! ha! zy zyn gevlucht... zy zyn... zy hebben my vergeten.... ha! ha! ha! zy hebben my vergeten...

En daerop borst zy in eenen luiden schaterlach los, alsof het zicht dier alles vernielende vlammen haer waerlyk verheugde.

Doch de oude zeerob sloeg hierop geene aendacht; hy zag dat er geen tyd te verliezen was, want reeds stond het houten schutsel dat de kamer der weduwe van de naestgelegene scheidde, in brand, en boven zyn hoofd zag hy de vlammen slingeren en hy hoorde hoe de balken onafgebroken knapten en kraekten. Zonder zich te bedenken, sprong hy tot by de oude vrouw, tilde haer alsof zy een kind geweest ware op zyne armen, waerna hy spoedig met zynen last naer beneden snelde. Toen hy daer aenkwam, plaetste hy de oude vrouw op den grond. Terzelfder tyd vroeg hy:

- Waer, waer is de krankzinnige?... Waer is Raphaël Monk?...
- Boven!.. op de kleine zolderkamer!... - antwoordde Dorothea.
- Boven!... heere God!.. dan is het misschien reeds te laet! -

zuchtte de onverschrokken visscher, terwyl hy dadelyk terug den trap opsnelde.

Intusschen dat zulks geschiedde, hadden twee der visschersgezellen de weduwe van Jakob Bambeke buiten gesleurd. De oude vrouw ging altoos voort met schaterlachen, en wanneer zy dit onderbrak, was het slechts om allerhande onsamenhangende dingen te vertellen, zoodanig, dat de gezellen van Bout Dillewyns dachten dat zy met hen den spot dreef.

- Ha! ha! ha!... - lachtte zy luid op; - Toe maer... toe maer, jongens!.... spoedt u.... een goed vuer gestookt!... ha! ha! ha!...

De visschers plaetsten de weduwe van Jakob Bambeke op eenen stoel, tegen den overkant der steeg, en snelden terug naer binnen, om te zien of zy nog iets redden, of zy nog ergens eene behulpzame hand bieden konden. Zoohaest de oude vrouw zich alleen bevond, hield zy in eens op met lachen, en toen wendde zy het hoofd naer boven en blikte naer de vlammen, die geweldig het huis uitbraken en reeds de naeststaende wooningen hadden aengetast. Eene koude rilling bekroop haer van het hoofd tot de voeten, en sprakeloos, met stillen onafgewenden blik, bleef zy in de vlammen staren.

Wanneer Dorotheas vader de kamer van Raphaël Monk binnendrong, zag hy dat er geen tyd te verliezen viel. De krankzinnige lag gekleed te bed, zyn rechterarm hing over de bedsponde en

met de hand hield hy de lange pyp met den meerschuimen kop omklemd, - de oorzaek wellicht van den brand, - terwyl langs alle zyden de vlammen hevig woedden, zoo hevig, dat zy Bout, by zyn intreden in de kamer, in het aengezicht sloegen en hem de hairen op het hoofd zengden. Toch deinsde de moedige visscher niet achteruit; neen, hy sprong tot by Raphaël Monk, dien hy, even als hy het met de weduwe van Jakob Bambeke had gedaen, in zyne armen nam, waerna hy vervolgens haestig naer de deur snelde, zonder het minst acht te geven op het zonderlinge gehuil, dat de krankzinnige liet hooren. Doch nauwelyks had de onverschrokken zeerob, met zynen last op de schouders, den voet buiten de kamer gesteld, of daer hoorde hy eensklaps boven zyn hoofd een schrikkelyk gekraek, en zonder dat hy zelfs den tyd had het hoofd om te wenden, stortten op eens de gloeijende kepers en balken der zoldering in. Huilend liep hy, met Raphaël Monk op de armen, de trappen af, en toen hy beneden kwam, leverde hy een akelig schouwspel op, een schouwspel dat de moedigste der visschersgezellen van angst en medelyden deed sidderen. De vlammen der brandende kepers en balken die voor zyne voeten nedergestort waren, hadden het vuer aen zyne kleederen gestoken en daer stond hy thans te midden van het vertrek, yselyk kermend, in lichtelaeijen gloed.

De visschers en de overige inwooners van het gehucht de Panne, die

nu ook allen ter hulp gesneld waren, overgoten hem met water om hem aen de dreigende vlammen te onttrekken, terwyl anderen hem de brandende kleederen van het lyf rukten. Toen zy met ongehoorde moeite hierin gelukt waren, droegen zy den armen grysaerd, die deerlyk verbrand was, buiten en legden hem op een bed in eene der wooningen aen de overzyde der straet, waer de geneesheer van Adinkerke en Dorothea hem spoedig de noodigste hulp toedienden.

De inwooners van het gehucht de Panne gingen intusschen voort met het blusschen van den brand. Zy werkten en slaefden den ganschen nacht. Doch al hunne moeite, al hun werken was vruchteloos; want toen de morgend aenbrak, waren zy er slechts in gelukt de overzyde der steeg van de vlammen te bevryden, en van de gansche rei huizen waer de brand uitgeborsten was, bleef er niets meer over dan een hoop rookende steenen en verkoolde balken, waerop zy met het hert vol weemoed stonden te staren.

Buiten Bout Dillewyns waren er nog twee andere der bewooners van het gehucht afwezig, dit waren Raphaël Monk en de weduwe van Jakob Bambeke. Waer waren zy henen? niemand wist het. In het hevigste van den brand, had men niet veel aen hen kunnen denken; nogthans dacht een der visschers, dat zoohaest Bout met den krankzinnige beneden gekomen was, hy dezen op eens de wooning had zien uitsnellen; doch, waerheen hy zich had begeven, wist hy niet te

zeggen. Echter verhaelde eene vrouw, die uit eene van het gehucht afgelegene hoeve, ter hulp was gekomen, dat zy twee lieden achter elkander door de velden had zien loopen, en zy had in hen Raphaël Monk en de weduwe van Jakob Bambeke denken te herkennen.

X.

De dag die op den schrikkelyken nacht volgde, waerop de gansche rei huizen der enge steeg van het gehucht de Panne was afgebrand, was zeker niet geschikt om door de arme strandbewooners in ledigheid te worden doorgebracht. Vele hunner, hadden by die schrikkelyke vernieling al wat zy bezaten, het weinige dat hun eigendom was, have en goed verloren. Het zal dan gewis ook wel niemand verwonderen, dat die ongelukkige, tot den bedelzak veroordeelde lieden trachteden te redden wat nog te redden was.

Alle middelen had men in het werk gesteld, om de vernieling tegen te houden, maer wat men ook gepoogd had, hoe men zich ook in het zweet had gearbeid en geslaefd, niets had kunnen helpen, alles was

vruchteloos geweest, en toen het licht van den dag de duisternis van den nacht vervangen had, bleef er, eilaes! niets meer over dan een hoop rookende puinen.

Licht zult gy beseffen hoe groot de wanhoop was die het gezicht dier vernieling in de herten der mannen had doen dalen, en zeker zal het wel onnoodig zyn te zeggen, hoe zich de vrouwen en kinderen de oogen hadden roodgekreten, hoe zy hadden geweend, tot dat eindelyk, - ofschoon er daerom toch nog niet de minste hoop of troost hunne herten was komen bemoedigen, - de bron hunner tranen was opgedroogd.

In den allereerste dacht er niemand aen, om de nog rookende puinen te doorzoeken; maer na lang geweend en geklaegd te hebben, verliet een der arme afgebranden de groep zyner ongelukkige lotgenooten en stapte met langzamen tred, zonder eigentlyk te weten waerom, naer de plaets waer hy dacht dat zyne wooning had gestaen. Met de handen op den rug gekruisd, bleef hy de plek waer hy den vorigen avond nog gerust was ingeslapen, met stille droefheid aenstaren. Ofschoon er thans geene tranen meer in zyne roodbekreten oogen blonken, geloof daerom toch niet, dat zyne droefheid, zyne wanhoop verminderd was. Neen, geloof dit niet, want thans eerst dacht hy er aen, de arme visscher, waer hy, wanneer de volgende nacht zou aenbreken, eene schuilplaets zou vinden voor zyne vrouw en hare zes kleinen, die hem allen lief waren als hunne moeder, welke hy meer dan het licht zyner oogen beminde.

Eene lange wyle tyds verliep er in die droevige, hopelooze nadenkingen; toen schopte de arme visschersgezel, werktuigelyk, zonder welkdanig inzicht, met den voet in de rookende assche, en daer, vlak voor zich op den grond, ontwaerde hy een klein stuk zilveren geld. Even spoedig bukte hy zich, raepte het op en verborg het, met eene blyde uitdrukking op het gelaet, in den zak zyner lynwaden broek.

Dit was voor hem eene lichtstrael! er was nog iets in de puinen te zoeken! er bleef nog iets over van hetgeen hy den vorigen dag had bezeten! En daerop begon hy met de handen de verkoolde overblyfsels zyner wooning en huisraed te doorwroeten. Gesmolten lood en koper, nagelen, yzeren bouten, venster en deurlenen, al wat in zyn oog maer eenige weerde bezat, legde hy zorgvuldig ter zyde, want de arme man besefte dat dit weinige thans zyn eenige rykdom was, een rykdom die misschien aen zyne vrouw en kinderen voor éénen dag brood zou kunnen verschaffen. Zoohaest de overige afgebranden dit zagen, kwamen allen toegesneld, en oogenblikkelyk zochten en wroetten allen, mannen, vrouwen en kinderen, zoo begeerig met de handen in het puin, alsof daeronder goud, millioenen verborgen lagen. - Goud! millioenen! Lieve hemel! wat zy er vinden zullen, weet gy wat het zyn zal?..... Byna de weerde eener korst brood!

Tegen den middag, kwam er een wagen met een peerd bespannen

en waerop eene groote houten kist lag, het gehucht ingereden. Aen de afgebrande steeg hield de wagen stil, en de voerman, die boven op de kist zat, vroeg aen een kleinen rosharigen jongen, die zich aen den ingang der steeg bevond:

- He! kleine kroezelbol, zeg eens, waer ergens woont mynheer Raphaël Monk?

De kleine antwoordde niet, maer trok de schouders op en stak den wysvinger der rechterhand in zyn dito neusgat.

- Mynheer Raphaël Monk! - herhaelde de voerman.

- Weet niet, - antwoordde de kleine, den vreemden voerman met een lang gezicht beziende, alsof deze hem verschrikte.

- Hoe, gy weet niet waer hy woont? een lange magere halfzinnelooze! - hernam de voerman, die nu van den wagen op den grond sprong.

Zoo haest de knaep den voerman zag afspringen, hield hy op met in zyn rechterneusgat rond te zoeken, en met de hand naer de puinen wyzend, riep hy:

- Daer, daer woont Raphaël, de zot!

Toen de voerman zich daerop tot den kleinen knaep wilde keeren, ontwaerde hy hem nergens; want even spoedig als hy de plaets had aengewezen waer de wooning van Bout Dillewyns had gestaen, had hy, door schrik bevangen, het hazepad gekozen en was het getal der

in het puin wroetenden gaen vermeerderen. Ook de voerman stapte daer heen.

- Hola! - hola! - riep hy reeds, toen hy nog wel twintig schreden er van verwyderd was, - hola! waer vind ik Raphaël Monk?

Op dit geroep staekten alle de strandbewooners hun begeerig zoeken, en zagen verwonderd en met groote oogen den voerman aen, die nog eens met luider stemme herhaelde:

- Raphaël Monk?

Een man die niet mede zocht, ofschoon hy zich in de nabyheid van het puin bevond, en half op zyn stads half op zyn boers gekleed was, trad vooruit, haelde de schouders op, en terwyl hy ontkennend met het hoofd schudde, zegde hy:

- Hy is weg; wy weten niet waer wy hem vinden zullen.

- Dat is spytig nogthans! - antwoordde de voerman; - spytig, zeer spytig! want ik moet hem spreken! Ik kom met een geladen wagen van Brugge en breng hem eene kist.

- Eene kist? - herhaelde de man, die de vraeg des voermans beantwoord had en niemand anders dan de burgemeester van Adinkerke was; - en wat behelst die?

- Weet ik het? - hernam de voerman, - zeker is het muziek; want ik heb haer by mynheer Avanzo, den muziekhandelaer in de Philip-Stockstraet, opgeladen. Maer dat hy niet hier is, zie dat is erg

genoeg, en met al dit kan ik haer toch niet mede terug naer Brugge nemen. Kan ik ze hier nergens nederzetten?

- Kom maer mede naer het gemeentehuis, - sprak de burgemeester; - wy zullen haer daer ergens eene plaets zoeken, en haer bewaren tot mynheer Raphaël Monk terugkeert.

En dit zeggende, trad de eerste wethouder van Adinkerke vooruit. De voerman volgde hem zoo kort mogelyk op de hielen, en een oogenblik later zat hy weêr boven op den wagen, die in de richting van Adinkerke voortrolde.

Nog hoorde men het geklingel der bellen die den hals van het peerd versierden, dat vóor den met de kist beladen wagen was gespannen, toen zich op eens langs de zyde der steeg die zeewaerts uitliep, een gerucht van naderende persoonen deed hooren; zy die zich op het puin bevonden, hielden eensklaps op met rond te zoeken en keerden zich verbaesd naer den kant van waer het gerucht kwam. In de verte bemerkten zy een tiental mannen en vrouwen door eenige kinderen gevolgd, die allen klaerblykelyk naer het puin kwamen afgestapt. Aen het hoofd der naderende schaer gingen twee visschersgezellen, althans zoo men uit hunne kleeding opmaken mocht, die op een soort van draegbaer uit takkebossen saêmgevormd, iets op de schouders droegen dat, naer men gissen kon, aen eene vrouw geleek. Langs weêrzyden gingen twee andere man-

nen, die met de hand de draegbaer ondersteunden. De groep naderde allengs meer en meer.

- Zie, zie, het zyn lieden uit de buert, - sprak een der mannen, die zich op het puin bevond en daer nog zoo even aen het rondzoeken was naer gesmolten lood en koper, yzeren bouten, nagelen, lenen en andere voorwerpen van den zelfden aert. - Wat mogen zy ons toch brengen?

Niemand antwoordde; want ofschoon allen even nieuwsgierig waren om dit raedsel op te lossen, toch scheen niemand hunner, ten minste voor den oogenblik, daertoe in staet. De kleine knaep die daer straks, vol schrik, van den vreemden voerman weggevloden was, stond, even als alle de overige lieden, met open mond te gapen, terwyl hy het tipje van den rechterwysvinger in zyn dito neusgat verborg. De knaep, die zeker nieuwsgieriger was dan alle andere, en begreep dat hy eerder zou geweten hebben wat zyne geburen op de schouders droegen, zoo hy hun te gemoet liep, liet op eens de hand naest de zyde zakken en snelde zoo spoedig mogelyk de aenkomenden te gemoet. Wanneer hy hen op eenige stappen afstand genaderd was, hield hy plotseling stil, legde de handen boven op zynen rossen kroezelkop en bleef in die houding eenige oogenblikken de naderende schaer gadeslaen. Toen keerde hy zich ylings om, liep zooveel hy loopen kon terug naer het puin, waer zyne ouders zich bevonden

en waer by gansch buiten adem stil hield; op nieuw verborg hy het tipje van den rechterwysvinger in zyn neusgat, zonder dat hy echter een woord uitbracht.

- Eh wel! Nelis, jongen, wie is het? - vroeg de vader van den kleinen rosharigen hengel, die eenigzins ongeduldig werd omdat zyn zoon hem het nieuws niet mededeelde.

- Pieter Segers en Klaes Hermans! - antwoordde de knaep gansch buiten adem.

- Goed, goed; maer wie dragen zy op de schouders?

- Buervrouw Amelberga, - hernam de knaep, altoos naer zynen adem hygende.

- Groote God! - kreet de vader van den kleinen rossen Nelis. - De weduwe van Jakob Bambeke! Men heeft haer dan eindelyk gevonden!

En nu verlieten alle de aenwezigen, zonder langer verwylen, het puin, om de aenkomenden te gemoet te snellen.

XI.

De oude visscher Bout Dillewyns lag op een stroozak in het benedenvertrek van het kleine huisken dat vroeger door de weduwe van Jakob Bambeke werd bewoond, en waer men hem had nedergelegd, onmiddelyk na het ongeluk dat hem deerlyk had verbrand, toen hy alles in het werk stelde om Raphaël Monk, den armen krankzinnigen kunstenaer, te redden. Daer was het dat hem door den geneesheer en door eenige brave lieden van Adinkerke de eerste hulp was toegediend geworden. De goede ouderling bevond zich in eenen staet, die elkeen, zelfs de minst meêwarigen, medelyden inboezemde, en hen allen zoo diep ontroerde dat zy onwillig tranen in de oogen voelden opwellen. En geen wonder! de vlammen

hadden den onverschrokken grysaerd zoodanig gehavend, dat zyn lichaem slechts eene wonde geleek. Wat de goede Dorothea, de liefderyke dochter van den ouden visscher, leed, by het gezicht van haren deerlyk gewonden vader, by het hooren van de luide kreten die hy pynlyk slaekte, telkenmale dat hy zich op zyn ziekbed verroerde, zal ik u wel niet moeten zeggen; licht zult gy zulks begrypen, wanneer gy weten zult wat de geneesheer haer had geantwoord, toen zy hem met tranen in de oogen had gevraegd:

- Zal vader spoedig herstellen, mynheer?

Ho! toen had zich haer troosteloos verdriet in een luid snikken lucht gegeven, toen was zy als machteloos ineen gezakt; want het antwoord des doktors luidde:

- Uw vader zal genezen, goed kind; ten minste, ik hoop zulks.... maer ik vrees dat hy zyn gansch leven blind zal zyn!...

Wanneer men een geneesheer die woorden over eenen vreemde hoort zeggen, dan voelt men zich gewis medelydend aengedaen; maer, wanneer zy tot eene dochter die haren vader bemint, zooals Dorothea den haren lief had, gericht zyn, en dat het dien vader zelve geldt, ho! voorwaer, dan toch is geene menschelyke macht tot zalving in staet.

Dorothea zat op eenen lagen houtblok naest den stroozak haers vaders, met het hoofd in de handen; hare tranen hadden opgehou-

den te vlieten, maer de droeve zuchten die zy slaekte, telkenmale dat zy het oog op den lydenden gry aerd liet vallen, zegden genoeg, hoe diep en troosteloos haer verdriet was. Het goedhertig kind lette met de stiptste nauwgezetheid op de minste wenken van den gewonde en verzorgde hem zoo goed het in hare macht was. Meermalen ging de deur van het kleine huisken open, want vele der inwooners van de Panne en zelfs van Adinkerke kwamen den ongelukkigen Bout, die van allen bemind werd als een vader of een broeder, bezoeken. Doch op alle die bezoeken sloeg de maegd weinig acht; de schrikkelyke slag, die haren gryzen vader op het bed des lydens geworpen had, vervulde alleen en gansch haer herte. Die slag was inderdaed zwaer genoeg, en wat men ook in het werk stelde om haren geest door vertroosting op te beuren, was vruchteloos; want op haer gemoed hadden alle poogingen die men daertoe wilde aenwenden, juist het tegenovergestelde uitwerksel. Al wat men zegde of deed, had slechts tot gevolg dat Dorothea op nieuw in droevig snikken losborst.

Daer werd op eens weêr de deur van het kleine huisken geopend en een zóo luid gerucht, verwekt door het verwarde geroep en geraes van verscheidene persoonen, trof eensklaps het oor der maegd, die in droeve gedachten verdiept, nog altoos naest het lydensbed haers vaders zat, dat zy verwonderd rechtsprong en het hoofd naer

den ingang der deur keerde, om te zien wie het zyn mochten die den zieke, op zulke ongewoone wyze, stooren kwamen. Groot was hare verwondering toen zy eenen hoop mannen en vrouwen bemerkte, aen wier hoofd zich de twee visschersgezellen Pieter Segers en Klaes Hermans bevonden, die de weduwe van Jakob Bambeke op de schouders droegen.

- Hemel lief! een nieuw ongeluk! - kreet zy, terwyl zy angstig de handen voor de borst saêmvouwde, en gansch buiten staet een stap vooruit te doen, te midden van het vertrek bleef staen. - Moeder Amelberga! wat heeft zy toch?...

- Niets, het is niet erg, - antwoordde Pieter Segers, - zy heeft slechts een weinig de koorts.... eene lichte ylhoofdigheid.... spoedig zal zy beter zyn....

Men bracht de weduwe van Jakob Bambeke in het eigen huisken dat eens haer en haren Simon tot wooning verstrekte; een stroozak door eene buervrouw aengebracht, werd in het benedenvertrek, tegenover dien waerop vader Bout uitgestrekt lag, ten gronde gelegd; die stroozak werd het ziekbed der weduwe. Eenige stonden later trad de geneesheer van Adinkerke binnen, dien men naer het dorp was gaen roepen, en stapte aenstonds tot by de weduwe. Pieter Segers zegde dat men haer, na lang zoeken, te midden eener weide had vinden liggen, en zichtbaer was het dat

zy door eene ylkoorts was aengetast; want hare oogen stonden steil in hunne holten, en zy morde allerhande onsamenhangende woorden, terwyl zy niemand scheen te herkennen. De doktor voelde haer den pols en de slapen, en terwyl hy dit deed, schudde hy telkens bedenkelyk het hoofd, alsof hy niet te vreden scheen over zyne waernemingen. Toen schreef hy eenige geneesmiddelen voor, en zegde op welke wyze men haer verzorgen moest, waerop hy het kleine huisken der enge steeg verliet. Eene buervrouw was hem tot aen de deur gevolgd, en toen hy verder stappen wilde, vatte de vrouw hem hy den arm en vroeg hem:

- Is de weduwe van Jakob Bambeke erg ziek, heer doktor?

- Ik weet niet, - stotterde hy; - ik moet zien.... wy moeten wachten.... straks kom ik terug.... misschien....

- Wat wilt gy zeggen, heer doktor? - hernam de vrouw met nieuwsgierigen angst.

- Ik vrees dat zy zal krankzinnig zyn....

De doktor stapte daerop spoedig verder, terwyl hy een snuifken uit zyne zilveren doos nam, en liet de vrouw die hem uitgeleide had gedaen, met het herte vol verslagenheid, als aen den drempel der wooning genageld staen.

Nu lagen er twee zieken in het kleine huisken; twee zieken die Dorothea lief waren en waervoor zy zorgen moest.

Even als men naer de weduwe van Jakob Bambeke had rondgezocht, zoo ook liep men de velden en weiden af, om Raphaël Monk ergens op het spoor te komen; doch alles was vruchteloos; nergens kon men hem vinden, en toen men tegen den avond het zoeken opgaf, dacht men dat hy wellicht in de vaert, in de Langhelis of in de zee was omgekomen.

XII.

Het ontstaen der stad San-Francisco, in Kalifornië gelegen en thans eene bevolking bevattende die op 60,000 zielen wordt geschat, dagteekent slechts van july 1846, wanneer de Amerikanen bezit van Kalifornië namen. Het eerste huis ervan werd gebouwd in 1835, en in het begin van 1848 telde de opkomende stad er nog slechts een twaelftal. De grootste dingen, men weet het, zyn meermalen het gevolg van het bloot toeval. Ook aen het bloot toeval ismen het ontstaen verschuldigd van San-Francisco en zoovele andere kalifornische steden, het verbazend spoedig bevolken van eene uitgestrekte en byna gansch verlatene landstreek.

De zwitzersche kapitein Sutter werd ten gevolge der fransche july-

omwenteling uit Europa verdreven en begaf zich naer den Missouri, van den Missouri naer den Oregon en van daer naer de landstreek Kalifornië, waer hy van het Mexikaensche staetsbestuer de vergunning tot het ontginnen van dertig vierkante mylen lands, langs de beide oevers van de rivier Sacramento gelegen, bekwam. Het was in 1839 dat kapitein Sutter zich in Kalifornië nederzette; hy bouwde er, met behulp der Indianen, een fort uit gebakken steen en deed het met grachten omgraven. Het eerste garnizoen van dit fort bestond uit een vyftigtal Indianen. In 1848 verhieven zich, op eenen afstand van twee mylen van dit fort, een twaelftal wooningen en die opkomende stad, die later den naem San-Francisco verkreeg, heette toen naer den naem haers stichters *Sutterville.* Tot dan toe had kapitein Sutter zich slechts bezig gehouden met de ontginning van landeryen en het aenkweeken van vee, en wel met zulk goed gevolg, dat hy in dit laetste jaer reeds veertig duizend *bushels* koorn inoogsten mocht. - Dit was voorwaer een rykdom! maer een andere, een veel grootere rykdom wachtte hem! een rykdom dien hy slechts aen het toeval zou hebben te danken. Omtrent duizend mylen boven de vallei van den Sacramento groeide eene soort van uitermate groote pynboom, dien de zwitsersche kapitein tot de bouwingen, die hy zich voorstelde te verrichten, wilde benuttigen. Daerom sloot hy eenen koop met eenen werktuigkundige, Marshall geheeten, ten einde in de nabyheid eene houtzagery op te rich-

ten, die door behulp van eenen waterval in werking zou worden gebracht. Toen dit werk voltrokken was en men het water zynen vryen loop liet, bevond men het sas waer het wiel zich bewegen moest, te smal; om tyd en onkosten te sparen, liet de werktuigkundige aen den waterval alleen over, zich een doorgang te banen. Eenige dagen later vond men onder aen den waterval een hoop zavel en in dien zavel ontdekte de heer Marshall goudstof. De werktuigkundige en de zwitzersche kapitein dachten dit geheim voor hen te bewaren; maer de boomen en het riet van de Sacramento-vallei hadden ooren! de wind bracht het geheim over, en welhaest kwamen, niet alleen uit de Vereenigde-staten en uit Mexico, maer zelfs uit het oude Europa, gansche benden stoutmoedige gelukzoekers aengestroomd, met het voornemen hun deel van het ontdekte goud in te zamelen(1).

Op eenen avond, in het begin der maend february 1849, bevonden zich te San-Francisco, in eene der reeds talryke houten huizen, die allen slechts uit eene verdieping bestonden en uit niet meer dan twee vertrekken samengesteld waren - het eene dienende tot herberg of

(1) Deze en de volgende byzonderheden over Kalifornië zyn ontleend aen het werk *Nouvelle Californie* van Ferry en aen het verslag van kapitein Maron aen den brigadier-generael R. Jones, sekretaris van oorlog, te Washington.

winkel, het andere tot slaepvertrek van den eigenaer, - een vry aenzienlyk gezelschap. Geen wonder! de mynen van Kalifornië behelsden in hunnen schoot den God der aerde, - Goud! Men hoefde zich slechts de moeite te geven de vruchtbare aderen op te zoeken, de ryke stof uit den grond op te delven en men was ryk! Maer met dit al, was het zoowel in San-Francisco als in het overige van Kalifornië toch dood vervelend. Er waren daer nog geene schouwburgen, geen concertonoch balzalen, niets van al datgene wat de ryken eenig vermaek kan aenbieden. Slechts vyf of zes *coffeehouses* en twee of dry *playhouses*, dit was al. Welnu, het houten huis waer wy u binnenleiden, behoorde aen master Geo Tiler, die vroeger in Philadelphia de vrye doktorskunst uitoefende en die thans in de hoofdstad van het goudland boven zyne wooning een uithangbord had gehangen, uit een groot stuk linnen verveerdigd en waerop men in groote roode letteren lezen kon:

WASHINGTON COFFEEHOUSE. AMERICAN PLAYHOUSE.
D.r GEO TILER. DEALER IN LIQUORS AND WINES.

Binnen deze wooning bevonden zich een veertigtal persoonen, tot byna alle natiën behoorende: Amerikanen, Mexikanen, Engelschen, Franschen, Portugiezen; ja zelfs ontmoette men er een Vlaming en een Hollander. Aen hunne kleeding kon men dit wel niet zien; want

byna allen waren zoo zonderling uitgedoscht, alsof zy in een arlekynspak staken; maer men kon hen onderscheiden aen de verschillige talen die zy spraken, waerby het engelsch en het spaensch nu toch de bovenhand schenen te hebben. Er stonden slechts eenige tafels en stoelen in dit zonderlinge koffyhuis, maer ook, in tegenoverstelling, bemerkte men er verscheidene ledige wynvaten die voor tafels, en ruwe planken op schragen die voor zitplaetsen dienden. Het vertrek was in eene halve duisternis gehuld, want daer het redelyk groot was, waren de dry blikken lampen en de twee roetkeersen, die meer damp dan licht verspreidden, niet in staet het vertrek op eene betamelyke wyze te verlichten.

Er werd veel gedronken en gerookt in de wooning van Dr Geo Tiler, veel geraesd, veel gevloekt en veel gekrakeeld. Maer wat voor de meesten der aenwezigen vooral aentrek scheen te hebben, was het spel. Men speelde er met de kaert en met de teerlingen, voor goud in poeder en goud in staven, waervan de tafels overladen waren. Zy die verloren, betaelden vloekend, en zy die wonnen, ontvingen het kostbare metael, de eene schertsend, de andere met een gelaet dat van de uiterste gevoelloosheid getuigde.

Er was in de wooning van Geo Tiler slechts een persoon die niet mede speelde en zelfs aen het redekavelen geen deel had genomen, maer die nogthans zyne blikken van de spelers niet had afgewend

en den ganschen avond de stapels goud, met groote begeerlykheid, had zitten aenschouwen.

Het was een jonge man, met een bruin door de zon getaend wezen, wiens kleeding aenduidde dat hy tot den zeemansstand behoorde. Nogthans lag er op zyne wezenstrekken iets buitengewoon zachts, dat men maer zelden by menschen van zynen stand aentreft, en zyne bruine glinsterende oogen getuigden dat hy met eene buitengewoone wilskracht was begaefd.

Hoe meer de avond vorderde, hoe meer er in het *Coffeehouse* gedronken en gespeeld werd, en naermate men dronk en speelde, werd de vereeniging van den hoop woestaerts die er zich bevonden, allengs luidruchtiger, en zelfs werden de woordenwisselingen der spelers een of twee malen zoo hevig, dat zy byna tot vechtpartyen oversloegen. Nu, dit was toch geen wonder; menigeen dier mannen was de herberg van Geo Tiler in bezit van ontzaggelyke weerden binnengetreden en het spel had hen, op eenige uren, van alles beroofd. Het oude spreekwoord: - met de trommel gewonnen, met de fluit verteerd - had zich nog eens te meer bewaerheid, en niemand zal het toch ontkennen dat, zoo het waer is dat de mensch geerne wint, hy ook altoos eene innerlyke smert gevoelt wanneer het lot hem ongunstig is.

De nacht was reeds zoo verre gevorderd, dat de roetkeersen gansch opgebrand waren, en men zich slechts te vreden moest houden met

het twyfefachtig licht dat de kleine blikken lampen van zich spreidden. Velen der spelers hadden ook reeds het huis van den amerikaenschen doktor verlaten, en nog elk oogenblik verminderde het getal der woeste klanten.

Nog slechts een vyftal bevonden zich rond eene der speeltafels. Een hunner, een klein dik manneken, dat den ganschen avond, met eene lange pyp in den mond, van de eene speeltafel naer de andere gekwispeld had, staekte nu ook het spel en bestelde den weerd een heeten *grog*. Toen deze hem de gevraegde drank gebracht, en de kleine dikke er een goeden teug van binnen geslurpt had, stapte by tot eene der afgelegene tafels om er zyn glas op te plaetsen, wanneer hy bemerkte dat de jonge zeeman met zyn bruin getaend wezen, dien hy reeds lang dacht de herberg te hebben verlaten, nog achter de tafel zat, waerop hy met de ellebogen leunde, terwyl hy met de beide handen zyn hoofd ondersteunde.

- *Oh! eh! camarate* - riep de kleine dikke, zoo haest hy den jongeling bemerkte - *fous ne chouez pas?*

Doch de matroos scheen gansch afgetrokken van het geen er rond hem gebeurde, en zelfs niet begrepen te hebben dat men hem aengesproken had, want hy bleef altyd roerloos in dezelfde denkende houding zitten. Echter bracht dit den kleinen rooker niet van zyn stuk, want nu kwam hy nog een tred nader tot by den jongeling, legde hem

de hand op den schouder en daer hy hem slapend waende, schudde hy hem, met het inzicht hem te wekken, op eene nog al ruwe wyze, terwyl hy zyne vraeg herhaelde:

- *Dites donc*, *camarate*, *fous ne chouez pas?*

De jonge matroos, door die ruwe handelwyze eensklaps uit zyne overdenkingen losgerukt, sprong nu ylings recht, terwyl hy den kleinen rooker, die zich tegenover hem langs de andere zyde der tafel bevond, eenigzins bitsig vroeg:

- Eh! wat wilt gy? waerom komt gy my, terwyl ik niemand aenspreke, stooren?

- Ha! ha! ha! verduiveld! - antwoordde de kleine lachend en thans in goed nederduitsch, terwyl hy den jongen man de hand toestak; - ha! ha! ha! mannetje, ik had niet gedacht in u een landsman te ontmoeten; ge zyt een Zeeuw, niet waer? Ik ben van Gouda, het vaderland der heerlyke sleutelkazen en fyne pypen.

- Toch niet! - antwoordde de jonge matroos; - maer gy zyt er nogthans niet verre af: ik ben een Vlaming. Maer wat wildet gy my vragen?

- Nu, nu, dit is om het even, - zegde de kleine dikke; - Belgen en Hollanders maken toch deel van den zelfden stam; wy kunnen elkander verstaen, want wy spreken toch slechts éene tael.

- Goed, goed, - viel de zeeman den kleinen stadgenoot der

sleutelkazen en fyne pypen eenigzins ongeduldig in de rede; - maer met dit al vergeet gy my te zeggen, waerom gy my daer zoo even in myne gedachten kwaemt stooren?

- Ik zie wel dat gy boos wordt, - hervatte de Hollander; - nu, dit is niet braef; want ik meende het goed met u. Maer, kom, ik zal u zeggen wat gy te weten tracht. Voor eenige oogenblikken vroeg ik u of gy niet mede speeldet; maer thans doe ik dit niet meer, en wel om de eenvoudige reden, dat ik geloof dat gy niet veel te verspelen hebt, en hier slechts aengeland zyt met het inzicht uw deel van het goud dat deze streek bevat, te komen eischen.

Op eens verhelderde het gelaet des jongen mans; zyne oogen begonnen van een ongemeen vuer onder hunne bruine wimpers te schitteren; driftig vatte hy zynen kleinen aenspreker by den arm en met eene stem, die van eenigzins zenuwachtige aendoening getuigde, vroeg hy den Hollander, terwyl hy hem met vasten blik beschouwde:

- Het is dan waer, dat dit land goud, veel goud in zynen schoot bevat?

- Ik geloof het wel, - antwoordde de kleine stadgenoot der sleutelkazen en fyne pypen koelbloedig; - dit land is het land van belofte! Zeker bevat het goud; maer toch is het zoo gemakkelyk niet om er aen te komen als men het wel denkt, en iets wat nog moeijelyker is dan den rykdom te vinden, is hem te behouden, wanneer

men hem gevonden heeft. Ik zelf ben reeds tweemael ryk geweest en telkens heb ik, wat ik met onbeschryflyke moeite in eene maend verzameld had, op éenen avond in het koffyhuis van D.r Geo Tiler verspeeld.

- En zyn de mynen verre van hier verwyderd? - vroeg de jonge matroos, meer en meer ongeduldig.

- De dichtstbygelegene *placers* zyn die van den San-Joaquin; zy liggen op tien of twaelf dagreizen van San-Francisco verwyderd.

- Tien of twaelf dagreizen! Zoo verre? - zuchtte de jonge zeeman.

- Ja, ja, zoo verre! - herhaelde de Hollander, altoos even koelbloedig, - en zonder groote vermoeijenis, is het onmogelyk er te geraken, en dan nog, wanneer men daer is en de noodige werktuigen niet bezit, die - het zy in het voorbygaen gezegd, - hier zeer veel geld kosten, is het onmogelyk het kostelyke metael uit den grond te delven.

- Wat gy zegt, is niet waer! - sprak de jongeling, op te leur gestelden toon de stem verheffend, terwyl hy den kleinen Hollander ten tweeden male by den arm greep; - ik zou dan hier gekomen zyn met de vaste overtuiging goud te vinden! ryk te worden! ik zou de handen slechts uit te steken hebben, om den rykdom op te rapen, en het gebrek aen werktuigen zou my tegenhouden! ik zou met ledige handen, even arm als ik hier gekomen ben, moeten terugkeeren!

Ho! het is niet waer! zeg my dat het niet waer is! zeg my dat gy my alleenlyk hebt willen afschrikken! dat gy my dit alles slechts gezegd hebt om met my te spotten!

De Hollander, op wiens gelaet altoos de zelfde koelbloedigheid te lezen stond, zette zich langzaem by de tafel neder, nam de pyp uit den mond en legde die vóor hem op de tafel, vatte het glas *grog*, dat voor hem stond, in de hand, dronk een teug van den warmen drank, waerna hy zegde:

- Zet u neder, kameraed; ik stel belang in u, om dat gy een landsman zyt en de eerste dien ik in deze streek ontmoet. Ik wil u eenige dagen uit het leven der goudzoekers voorschilderen; lang genoeg heb ik den stiel uitgeoefend om het leven goed te kennen, en zoo het goudzoeken voor u dan nog iets aentrekkelyks bevat, welnu, zeg het my dan, en ik zal u met raed en daed bystaen.

De jonge zeeman liet zich gezeggen; werktuigelyk zakte hy op de achter hem staende zitbank, stak het hoofd met het halflyf dichter by den Hollander, legde den rechterellenboog op de tafel, terwyl hy zyne kin met de breede hand omvatte. De kleine Hollander volgde hem in alle die bewegingen na, dronk een teug van zyn glas *grog* en toen begon hy:

- Wat al moeijelykheden de opreize bevat, zal ik u voor het oogenblik niet afschilderen; later wanneer gy blyft volharden in het voor-

nemen u tot de *placers* te begeven, zal ik u de gemakkelykste wyze van reizen wel aenduiden, en wees er zeker van, zy zal u toch nog moeijelyk en gevaervol genoeg voorkomen. Maer vooreerst moet ik u zeggen, dat men in de mynen niets aenvangen kan zonder de noodige werktuigen en eenen goeden voorraed levensmiddelen, die men genoodzaekt is van hier mede te nemen; want ginder is men niet in staet er aen te komen. Zonder werktuigen is het onmogelyk het zand te doorwoelen en de granietsteenen te verbryzelen om het goud op te zoeken dat in den schoot der aerde bedolven ligt, en wanneer men vergeet, zich van de noodige levensmiddelen te voorzien, dan moet men zich te vreden houden zich te voeden met de wilde vruchten en kruiden, die men in de boschryke landstreek waer de San-Joaquin stroomt, aentreft, en met het vleesch der wilde dieren, die men met groote moeite en onbeschryflyk gevaer zich gelukkig acht te kunnen dooden; iets dat, gy zult het licht beseffen, onmogelyk is, wanneer men vergeten heeft zich van eenen flinken tweeloop, eenige ponden buspoeder en eenen goeden voorraed lood te voorzien. Een tweeloop, poeder en lood zyn den goudzoeker hoogst onontbeerlyk; niet alleen om hem levensmiddelen te verschaffen, maer ook nog, om het steeds dreigende gevaer der wilde dieren, en inzonderheid der menigvuldige wolven, zwarte en gryze beeren, slangen en jaguars te keer te gaen, die hem zonder dit zelfs wel tot voedsel zouden kiezen.

De Hollander dronk zyn laetsten slok *grog*, die reeds in zyn glas was koud geworden, bestelde er een anderen aen Geo Tiler, die zich haestte hem den gevraegden drank voor te zetten, en dan vervolgde hy:

- Gy moet niet denken, jonge vriend, dat al wie zich naer de *placers* begeeft met het inzicht goud te zoeken, het daerom vindt. Voorzeker niet, want zoo gy u zulks inbeeldet, waerachtig, gy zoudt het leelyk mis hebben. Men graeft somtyds dagen achtervolgens, met ongewoone moeite en wanneer men diep genoeg gegraven heeft, waedt men honderdmael op een dag, tot aen den middel in het water, om te zien of er in het opgegraven zand, iets te vinden is dat aen de kostelyke goudstof gelykt, en het spyt my het u te moeten bekennen, dat het toch meestal verloren moeite is; byna altoos is men in het bezit van veel zand en niet een korrel die aen goudstof gelykt. Toch moet ik u zeggen, dat zulk bad iets aengenaems in zich bevat, iets goddelyks zelfs, iets dat men hier te San-Francisco of in het oude Europa niet kent. Geloof my, wanneer men door de buitengewoone hitte van het zand, de voeten vol blazen getrokken of door de scherpe kanten der steenen als met een mes doorsneden heeft, dan is men blyde dit verkoelend middel, zonder dat het ons iets kost, by de hand te hebben.

De kleine dikke stadgenoot der sleutelkazen en fyne pypen zweeg eene poos en bezag den jongen zeeman, alsof hy hem vragen wilde: - Lust het u nog? - Maer ziende dat deze geen antwoord gaf, ging hy voort:

- Veronderstel nu eens dat het geluk u toelaet eene ader te ontdekken die, u aentoont dat gy eene plek ontmoet hebt welke goud bevat. Welnu, buk u dan en raep het op, zoo gy kunt. Maer ja wel! oprapen dat gaet nog zoo gemakkelyk niet. Want denk niet dat het kostbare metael u toebehoort. Hier in dit verwenschte land, heerscht volkomene vryheid. De grond behoort aen niemand, maer aen allen; en op het oogenblik dat gy u bukt, dat gy op de kniën valt om het kostbare metael met begeerlyke oogen te bewonderen, ziedaer! twintig, dertig, honderd min gelukkige goudzoekers dan gy, die zich rond uwen *placer* geschaerd hebben en hun deel van den schat vergen! Gy weigert. Natuerlyk! ieder zou in uwe plaets zoo handelen. Het goud hoort u toe! u alleen! want gy hebt het aen uwen pynlyken en aenhoudenden arbeid te danken, dat gy de kostbare stof hebt ontdekt! Maer toch, gy hebt zonder den weerd gerekend en niet goed ingezien dat gy slechts alleen staet tegenover twintig, dertig, honderd woestaerds, die allen het vast, onwederroepelyk besluit hebben genomen, goud te rapen waer zy het vinden, zich te verryken waer en hoe zy het kunnen. Gy raest, tiert en vloekt; maer tien, twintig stevige handen vatten u by den kraeg, by de armen, by de beenen, en daer ligt gy buiten de groef die gy met zooveel, met onzeggelyke moeite hadt gegraven, en zoo het u lust, kunt gy, terwyl de woestaerds, - meestal groote zwaergebouwde Amerikanen, - uw goud, uwen rykdom, uwen eigen-

dom, - zooals gy gek genoeg zyt dit te noemen - inzamelen, eene andere ryke ader gaen opzoeken en er een andere myn graven.

De jonge zeeman bezag den kleinen Hollander, die zyn glas van de tafel genomen had om zich de keel te ververschen, met eenen ongeloovigen blik; doch deze liet hem den tyd tot spreken niet; want nog had hy het glas niet terug op de tafel geplaetst, of reeds hernam hy:

- Ja, kameraed, zoo gaet het en dit is nog niet al. Luister: gy hebt goud gevonden, veel goud, dat gy aen de begeerlyke oogen van allen hebt weten te onttrekken; gy zyt ryk! machtig ryk! gy keert met uwen schat huiswaerts; op eens ziet gy eene beweging in het riet dat langs de boorden van eenen bruischenden stroom opschiet, en vooraleer gy den tyd hebt gehad aen verdedigingsmiddelen of vluchten te denken, ziet gy vier of vyf mannen, met messen of geladen pistolen gewapend, vóor u staen; mannen die reeds eens goud gevonden hebben, en thans van San-Francisco terugkeeren, waer zy in het *playhouse* van Geo Tiler op eenen avond alles hebben verspeeld wat zy in eene maend met ongehoorde moeite aen den San-Joaquin byeen hadden gezameld. Zy vragen u niets; maer op minder tyd dan ik noodig heb om het u te vertellen, zyt gy uw goud, uwen rykdom, uwen eigendom kwyt, en zoo niet het mes van eenen dier woestaerds u de hertsader heeft doorgesneden, of geen kogel zich in uw hoofd heeft komen vestigen, moogt gy God danken en zeggen dat gy een gelukkige sterveling zyt en er goedkoop zyt van afgekomen.

- Het is niet waer! neen, wat gy zegt, is niet waer! - brulde de matroos; - gy liegt! gy wilt my verschrikken om my van gedacht te doen veranderen.

- En wat zou ik er by winnen? - vroeg de kleine Hollander, altoos even koelbloedig; - niets. Ik wil u slechts inlichten en u de waerheid niet verzwygen, omdat gy een landgenoot zyt en ik daerom belang in u stel. Nogthans heb ik nog niet alle de gevaren opgesomd, die u wachten. Er zyn in deze landstreek uitgestrekte wilde mostaerdvelden. Pas op! want daer ligt het gevaer. In die onmeetbare goudgeele tapyten, die eenen zoo krachtigen geur uitwasemen, dat zy u het zingestel zoodanig verbysteren dat gy meer dan eens er byna bedwelmd van ten gronde stort, wanneer gy niet spoedig iets onder de hand ontmoet om er u aen vast te houden; in die uitgestrekte wilde mostaerdvelden hebben zich Indianen verscholen. Welnu, de Indianen beweeren dat Kalifornië *hun* land is, *hun* toebehoort, en zy beminnen hun land, misschien meer dan eenig volk van het oude Europa. Terwyl gy op uwen muilezel voortrydt, aen geen gevaer denkend, maer op duimen en vingeren rekenend hoe ryk gy zyt, springen zy uit hunne schuilhoeken te voorschyn, strengelen u behendig hunne strikken om armen, beenen, borst en hals, en vooraleer gy hen nog gezien hebt, zyt gy reeds niet meer in het leven en zy in het bezit van uw goud. Van de kalifornische *playhouses* zal

ik u niet hoeven te spreken; ik geloof dat gy dezen avond genoeg hebt kunnen opmaken hoe het daer toegaet. Welnu, kameraed, lust het u nog goudzoeker te worden?

Klaerblykelyk was het, dat de jonge matroos scheen te aerzelen en niet goed wist wat antwoorden; zyne gansche houding duidde genoegzaem aen dat hy in zyn besluit eenigzins wankelde. Na zich eenige stonden te hebben bedacht, vroeg hy echter met genoegzaem vaste stem:

- Maer gy zelfs, nogthans, hebt niet geaerzeld u aen alle die gevaren bloot te stellen! Hebt gy my niet gezegd dat gy tweemael als goudzoeker de mynen hebt bezocht?

- Niet twee, maer drymael, - zegde de kleine Hollander, - twee mael heb ik hier in het speelhuis van Geo Tiler verspeeld wat ik aen den San-Joaquin had ingezameld; ook is my dat eene harde les geweest; de derde mael zal ik er my voor wachten. Thans ken ik de ware bron om ryk te worden; het weinig goud dat ik bezit, zal dienen om my hier te San-Francisco eenen handel te doen beginnen, die my eerder en gemakkelyker een vermogend man zal doen worden; te San-Francisco handel dryven, ziedaer iets veel beters dan aen den San-Joaquin goud te zoeken,

- Maer de gevaren, de gevaren waervan gy daer straks spraekt? Niettegenstaende, dunkt my, zyt gy thans toch een vermogend man.

- Toch ben ik er aen blootgesteld geweest. Meer dan eens heb ik myne arme ziel in Gods genade aenbevolen en op het punt geweest er het leven by in te schieten; maer gelukkiglyk ben ik allen ontsnapt. Het is waer, geen amerikaensch mes heeft my de hertsader afgesneden; geen kogel heeft my het hoofd doorboord, de strikken der wilde Indianen ben ik gelukkig ontsnapt; doch thans, ik verzeker het u, al was ik zoo arm en naekt als een bedelaer, thans is niets meer in staet my de reize naer de *placers* te doen hernemen. Wat u betreft, gy moet het weten; ik heb u slechts, als landgenoot, willen onderrichten, om u te doen afzien van een gevaerlyk voornemen.

- Ik dank u, - antwoordde de jonge zeeman kalm maer droevig, - myn besluit is thans genomen, het staet onwankelbaer vast; ik zal van hier vertrekken zonder de mynen te bezoeken.

- Ik wist het wel, - zegde de Hollander op leveudigen toon, - en gy moogt u gelukkig achten tot *dit* besluit te zyn gekomen; thans kunt gy, zoo God het aldus beschikt, het vaderland wederzien en een oud man worden; iets wat in het tegenovergesteld geval toch niet gansch zeker ware geweest.

De kleine dikke stadgenoot der sleutelkazen en fyne pypen richtte zich nu eensklaps op, verliet de tafel en stapte tot by de toonbank om aen Geo Tiler, die zich daer achter bevond, een laetste glas *grog* te bestellen en hem zyn gelag van den avond te betalen.

De jonge vlaemsche matroos bleef alleen achter de tafel zitten. Ofschoon hy gezegd had dat zyn besluit van niet naer de mynen te gaen vast stond, toch scheen hy gansch mistroostig. Eenige oogenblikken bleef hy als in diep nadenken verzonken, met het hoofd tusschen de handen roerloos op het tafelblad staren, waerop hy met de ellebogen rustte, waerna hy eventwel meer beraden het hoofd verhief en de rechter hand tusschen de borst van zynen rooden hemdrok stak. Doch byna op hetzelfde oogenblik trok hy de hand terug, waerin hy eene kleine koperen medalie hield die hem met een blauw zyden snoer rond den hals was vastgeknoopt. Een oogenblik bleef hy dit kleinood met aendacht bestaren, waerna hy het met eene soort van godsvrucht, als iets dat hem dierbaer was, tegen de lippen drukte.

- Dorothea! - mompelde hy nauw hoorbaer, terwyl eensklaps aen elk zyner oogen eene stille, byna onzichtbare traen ontsnapte.

Meer zegde hy niet; slechts dit woord, die naem alleen! Doch het uitwerksel dat het zicht der medalie op hem te weeg had gebracht, was zoo groot, dat het hem gansch van besluit deed veranderen; want spoedig verborg hy haer weêr aen zyn hert en dan zich tot den kleinen Hollander wendende, die nu van de toonbank was teruggekeerd, zegde hy met vaste stem.

- Welnu, vriend, ik heb my bedacht; ik zal toch naer de mynen gaen.

- Zoo als gy het verkiest, - antwoordde de Hollander, - maer ik geloof dat gy er nogthans niets goeds zult verrichten. Gy hebt geen vasten wil en dit is een slecht voorteeken.

- Wat doet u zulks denken? - vroeg de jonge zeeman, den kleinen dikke ernstig beschouwende.

- Zoo even zegdet gy neen, - antwoordde deze, - en thans is het ja.....

- Het is waer, gy hebt my een oogenblik doen wankelen, - sprak de jonge zeeman eenigzins droevig glimlachende; - maer ik heb my herinnerd dat ik te huis eene arme moeder heb, eene moeder die slechts my bezit in de wereld, en die misschien thans in Vlaenderen bedelen moet, om het leven te rekken. Welnu, het is voor haer dat ik de reize naer de mynen ondernemen wil.

- Nu, nu, gy moet het weten, - hernam de kleine Hollander. - Eene moeder! ik versta zulks; voor haer, voor eene moeder kan men zonder aerzelen het gevaer te gemoet loopen. Maer zeg my, wat bezit gy om de reis te ondernemen?

- De kleederen die ik op het lyf draeg en bovendien nog vyf piasters.

- Dit is bliksems weinig; doch zoo gy met my mede wilt gaen naer den berg van waer men het heerlykste uitzicht heeft op den Stillen Oceaen en den Sacramento, dan zal zich alles misschien kunnen

schikken. Ik heb myn muilezel en myne goudzoekerswerktuigen niet meer noodig, en wil het alles aen u afstaen. Doch gy begrypt, die voorwerpen zyn hier kostbaer en daerom geef ik ze u ook niet zonder vergelding; want, zoo ik wilde, ik zou hen hier tegen eenen hoogen prys kunnen verkoopen. Daer wy echter landgenooten zyn, kunt gy er eigenaer van worden, mits my by uwe terugkomst het tiende te geven van het goud dat gy zult hebben ingezameld; keert gy niet of met ledige handen weder, welnu, gy kent het spreekwoord dat by ons te lande in zwang is: Waer niets is, verliest de keizer zyn recht; - alsook het ander: Men kan eenen kei het vel niet afdoen.

- Aengenomen! - zegde de jonge matroos, terwyl hy den kleinen stadgenoot der sleutelkazen en fyne pypen lachend de open hand toestak, die er oogenblikkelyk de zyne in legde om alzoo, naer vlaemsch gebruik, het verbond te bezegelen.

Eenige stonden later verlieten de beide mannen het speelhuis, en daer alle de klanten van Geo Tiler reeds sedert eenigen tyd verdwenen waren, sloot deze nu ook zyne wooning spoedig dicht.

XIII.

Wy zullen den jongen vlaemschen matroos, die niemand anders was dan onze oude kennis, Simon Bambeke, niet naer de *placers* van den San-Joaquin vergezellen; maer terugkeeren naer het gehucht de Panne, waer wy zoo menige onzer vrienden hebben gelaten.

Het eerste huis dat wy by onze aenkomst bezoeken zullen, gy zult dit licht begrypen, is dit waer wy Bout Dillewyns en de weduwe van Jakob Bambeke aen de zorg van Dorothea hebben overgelaten.

De weduwe van Jakob Bambeke had spoedig haer ziekbed mogen verlaten, ofschoon zy daerom niet teenemael genezen was. De oude vrouw was, na eene hevige en brandende koorts, die verscheidene dagen had geduerd, - zonder dat zy in al dien tyd iets had mogen

nuttigen, dan een door den geneesheer voorgeschreven drank - van hare ziekte hersteld, of liever: haer hert was weêr gezond geworden zooals voorheen; maer met haer verstand was het gansch anders gelegen, want toen Simons moeder haer ziekbed verliet, was zy..... krankzinnig.

Bout Dillewyns, die zoo deerlyk verbrand was geworden, kon zoo spoedig zyn lydensbed niet verlaten. Twee volle maenden verliepen er vooraleer zyne wonden hem toelieten, met behulp van den arm zyner dochter, het kleine huisken rond te wandelen, en dan nog zag hy zich genoodzaekt op eenen stok te steunen. Doch toen gaf de geneesheer van Adinkerke de stellige verzekering, dat hy hopen mocht, binnen kort gansch hersteld te zyn. Wat de geneesheer had gezegd, was waerheid geworden: eene maend later kon de oude zeerob langs de velden en naer de duinen wandelen, zonder dat hy zynen steunstok langer noodig had; maer toch was het hem onmogelyk geworden den arm zyner dochter te missen, want de vrees van den geneesheer had zich insgelyks bewaerheid: - Bout Dillewyns was blind.

Licht valt het te beseffen, hoe schrikkelyk die twee slagen het hert van Dorothea hadden getroffen. In den beginne had zy geweend over het ongeluk dat haren vader en Simons moeder overgekomen was, en toen de bron harer tranen gansch was opgedroogd, had zy al wat in haer vermogen was, in het werk gesteld om hen te verzorgen, beter

dan eene zuster van liefde zulks zou kunnen doen, en zy had hen getroost zoo als eene dochter alleen daertoe in staet is. Gy hadt het voorwaer moeten zien, hoe zy gedurig van het bed haers vaders naer dit van Simons moeder snelde en beide verzorgde en vertroostte; wat al moeite zy zich gaf, hoeveel opofferingen liefde er in elke harer daden lag. Ho! zoo gy zulks haddet mogen beschouwen, gy zoudt van zalig genoegen uw hert by al dit lyden toch hebben voelen trillen en Dorothea, het goede visscherskind, met haer open herten liefhebbende ziel; zoudt gy eenen engel hebben gewaend en voor haer, uwe ziel van de zuiverste toegenegenheid hebben voelen ontvlammen.

Doch, waertoe hadden al die moeite en opoffering geholpen? Haer vader was thans blind en Simons moeder krankzinnig....

Omtrent het midden der maend february, bevonden zich alle onze kennissen in het benedenvertrek van het kleine huisken, dat vroeger door de weduwe van Jakob Bambeke en haer zoon werd bewoond. Vrouw Amelberga zal op eenen houten blok, eene soort van boomtronk, nevens een klein houtvuer dat in den heerd knapte en vlamde en waerheen zy de handen uitstrekte, als of zy er zich aen te verwarmen trachtte. Maer hoe of het hout knapte en kraekte, hoe of de vlam in den heerd kronkelde, toch scheen het dat zy zich niet goed verwarmen kon; want byna elk oogenblik bekroop eene koude huivering de oude

krankzinnige vrouw. Aen hare voeten lag de witte keeshond van Bout Dillewyns, die van tyd tot tyd den kop naer de weduwe van Jakob Bambeke uitstak, als of hy haer vriendelyk de handen en het aengezicht wilde likken; maer telkens dat hy zulks deed, stiet de krankzinnige hem eenigzins wrevelig en binnen 's monds morrend van zich af. Bout Dillewyns, de oude blinde zeerob, zat in eenen hoek der kleine kamer, op zynen stroozak, met de ellebogen op de kniën en het hoofd in de handen. Men zou waerlyk gezegd hebben, dat de oude blinde man iets voor zyne voeten te zoeken trachtte, zoo roerloos zat hy daer, met het hoofd naer den grond gebogen. Dorothea stond nevens hem en beschouwde hem met oogen, waerin tevens liefde en medelyden te lezen lagen.

Reeds waren er eenige oogenblikken heengevloden, sedert dat zy daer beweegloos haren vader stond gade te slaen, en tot dan toe was zy sprakeloos gebleven, als of zy vreesde den ouden blinden in zyne gedachten te stooren; doch eindelyk besloot zy het stilzwygen te verbreken.

- Vader, - sprak zy, - het wordt tyd dat wy gaen; denkt gy het niet?

- Waerheen, Dorothea? - vroeg Bout Dillewyns, die, eensklaps door de stem zyner dochter in zyne overdenkingen gestoord, het hoofd naer haer verhief als of hy haer zien kon; - waerheen, kind?

- Naer Adinkerke, vader, - antwoordde de maegd met zoete stem; - gy weet dat mynheer de burgemeester ons op het wethuis ontboden heeft.

- Ja, ja, ik herinner het my, - hernam de blinde; - maer waerom toch? weet gy het, Dorothea? En tegen welk uer?

- Waerom? zie dat heeft men my niet gezegd; maer de veldwachter, Koben Darings, die het bevel van wege mynheer den burgemeester heeft gebracht, zegde dat men ons tegen een uer verwachtten zou en gy weet het, de burgemeester en alle de lieden van het dorp zyn zoo goed voor ons dat wy moeten zorgen in tyd op het wethuis aen te komen; wy mogen hen niet laten wachten.

- Gy hebt gelyk, - hernam de grysaerd met vaste stem, terwyl hy zich oprichtte; - ja, ja, gy zegt wel; wy mogen hen niet laten wachten.

Het meisken liep spoedig naer den heerd, vatte den mispelaren stok, die in een der nevenhoeken stond, waerna zy er mede terug tot haren vader keerde en hem dien in de handen stak.

- Waer is buervrouw Amelberga? Gaet zy niet mede? - vroeg de blinde, terwyl hy de hand tusschen het lederen snoer stak, dat aen het boveneind van den stok gehecht was.

- Eh! wat! wie roept my daer? - vroeg Simons moeder met schorre stem, eensklaps rechtspringend.

- Wy gaen naer het wethuis, buervrouw, - antwoordde Bout Dillewyns op zachten toon; - gy moogt hier niet alleen blyven.

- Wethuis! - morde de krankzinnige wrevelig; - wat schort my dit? gy kunt gaen waer het u goeddunkt; doch ik ga niet mede. Myne plaets is hier! Heden komt Simon, myn schat, terug. Ik wil op hem wachten.

Dorothea, die reeds haren vader den arm had aengeboden, liet op het hooren dier woorden eensklaps den ouden blinde alleen staen en snelde naer den heerd, waer de weduwe van Jakob Bambeke zich terug op haren houtblok had nedergezet. Het meisken strengelde haren arm rond den hals der oude vrouw, en op vriendelyk fleemenden toon fluisterde zy haer in het oor:

- Moeder Amelberga!

- Ha! Dorothea, zyt gy het? - vroeg de moeder van Simon, de maegd met vragenden blik beschouwende.

- Ja, ja, moeder, ik ben het... uwe dochter... gaet gy niet mede wandelen?

- Neen, neen, ik mag van hier niet weg!... ik moet hier blyven!...

- Hy zal heden nog niet komen, moeder.

- Hoe! wie heeft u gezegd dat ik iemand wacht? - vroeg de krankzinnige.

- Verwacht gy dan Simon niet, moeder?

- Ja, ja, maer wie...

- Kom, gy zelve, daer zoo even!... maer heden zal hy niet komen.

- Is hy in den brand omgekomen? - vroeg de oude vrouw, Dorothea by den arm grypende; - toe, toe, zeg het my, indien gy het weet; gy moet het my niet verbergen... ik ben zyne moeder... maer...

- Neen, neen, Simon leeft, ust!... - sprak het meisje met stille, nauw hoorbare stemme, terwyl zy den wysvinger der rechterhand tegen den mond legde, alsof zy iets geheimzinnigs te zeggen had; - ust!... kom maer mede, op weg zal ik u alles vertellen.

Die woorden brachten het gewenschte uitwerksel te weeg; want nu greep de oude vrouw, zonder langer te dralen, den arm dien het meisje haer aenbood, en het scheen thans zelfs dat het de weduwe was die het meeste haest had om het huis te verlaten. Dorothea stapte met haer tot by haren blinden vader, dien zy spoedig by de hand greep en allen verlieten thans de wooning, De keeshond, met zyne lange gladde hagelwitte vacht, volgde hen op de hielen.

Toen zy het wethuis naby kwamen, bemerkte Dorothea aen de deur den veldwachter Koben Darings, die daer zeker, zoo als zy het haren vader zegde, op hen wachtte.

Het beklagensweerdig dry tal verhaestte daerom ook zyne stappen

en toen zy den veldwachter genaderd waren, zag de maegd dat zy zich in hare gissing niet had bedrogen; want Koben Darings verzocht hen, hem binnen de raedszael te volgen; iets waerin Bout, Dorothea en de krankzinnige hem stilzwygend gehoorzaemden. Kees keek hen aen de deur jankend achterna en zoodra hy hen niet meer bemerkte, legde hy zich op den grond, strekte de voorpooten zoo lang mogelyk uit, terwyl hy er zynen kop op te rusten legde.

Wanneer Dorothea met haren vader en de weduwe van Jakob Bambeke de raedszael binnen traden, zaten de burgemeester en de raedsleden van Adinkerke achter eene langwerpige tafel, die met een groen tapyt overdekt was. Vele der aenzienlykste inwooners des dorps hadden de uitnoodiging des burgemeesters beantwoord en waren in de zael aenwezig. Sommigen zaten op stoelen en banken, terwyl het meestendeel achter de zitplaetsen stonden, waer zy, in afwachting dat men hen het doel der zitting zou bekend maken, met elkander aen het praten waren. Recht vóor de tafel stond eene groote houten kist, dezelfde die de vreemde voerman had aengebracht, den dag die op den schrikkelyken nacht was gevolgd, waerop een gedeelte van het gehucht de Panne de prooi der vlammen was geworden. De veldwachter Koben Darings stapte by zyne intrede, met den rieten wandelstok in de rechter hand en met de linker aen het gevest zyns sabels, tot in het diepe der zael, waer hy zich achter den zetel des burgemees-

ters plaetste, terwyl Dorothea, een weinig bedeesd by het zicht dier menigte volks, met haren vader en Simons moeder by de deur stil hield. De burgemeester verzocht hen echter vriendelyk te willen nader treden en plaets te nemen op de stoelen die, men hen vóor de tafel had voorbehouden. Zoodra zy de plaets die hun aengewezen werd, hadden ingenomen, richtte de burgemeester zich op, klingelde eens met de kleine tafelbel die vóor hem stond, kuchte dry of vier mael droog en plechtig, waerna hy aldus zyne rede aenving:

- Gy allen, myne goede vrienden, inwooners van Adinkerke en de Panne, zult u, denk ik, nog wel den schrikkelyken novembernacht herinneren, waerop een gedeelte van de Panne door de vlammen werd verslonden; alsook den daerop volgenden dag, wanneer er tegen den middag een vreemde voerman met eenen wagen waerop eene houten kist lag, in de Panne aenkwam. De voerman zegde dat hy uit Brugge kwam en de kist aen mynheer Raphaël Monk moest bestellen. Nu, gy weet dat dit niet mogelyk was, want mynheer Raphaël Monk was toen reeds uit het gehucht verdwenen, en niemand onzer, ten minste by myne wete, heeft hem sedert dien rampzaligen nacht terug gezien. De voerman weigerde de kist mede naer Brugge te voeren; daerom deed ik ze hem hier, op het wethuis der gemeente, nederzetten, waer zy thans, zoo als gy er u van overtuigen kunt, nog staet. Nu heb ik gedacht, dat de kist daer toch niet altoos kan blyven staen

en het tyd wordt dat wy haer openen; want, wie weet, misschien bevat zy papieren, die ons op het spoor van Raphaël Monk zullen brengen, of ons ten minste zyne betrekkingen zullen doen kennen.

Alle de aenwezigen hadden aendachtig geluisterd naer de redevoering des burgemeesters, en waren het eens om zyn gedacht goed te keuren; dit was gemakkelyk te zien aen het herhaelde hoofdknikken, waermede zy het voorstel begroetten. De burgemeester wilde echter niet overgaen tot het openen der kist, vooraleer hy zyne onderhoorigen nog over een ander punt, dat daer mede in betrekking stond, had geraedpleegd; want na dat hy nog eenige keeren plechtig gekucht had, hernam hy:

- Goed, vrienden, best; ik bedank u om dat gy stilzwygend goedkeurt, wat ik u voorstelde. Maer thans nog iets: zoo de kist nu geene papieren bevat, maer iets anders, by voorbeeld, zaken van weerde? Hoe zullen wy er dan over beschikken? Dat is het moeijelykste van de zaek.

De burgemeester had zich niet bedrogen. Ja, dit was wel, zoo als hy het zegde, het moeijelykste van de zaek; want alle de boeren en visschers bezagen elkander, zonder dat een hunner recht wist wat te zullen antwoorden. Doch de eerste wethouder van Adinkerke was niet voornemens hen lang in die verlegenheid te laten. Hy had een voorstel gereed, dat hy hun wilde blootleggen en waervoor hy hunne

goedkeuring zocht te winnen; ook liet hy er byna onmiddelyk op volgen:

- Wie was de schuld van den brand, die in het gehucht de Panne zooveel wooningen tot den grond vernielde? Niemand weet dit; maer toch denkt ieder, en ik geloof met recht, dat wy dit ongeluk aen de onvoorzichtigheid van Raphaël Monk, die met zyne lange meerschuimen pyp te bed ging, hebben toe te schryven. Vele familiën hebben door die ramp schrikkelyk geleden; doch, niemand voorzeker zoo zeer als de oude Bout Dillewyns, die het aen zyne menschlievendheid te danken heeft dat hy thans blind is, en ook nog iemand die, ofschoon ik haer thans niet noemen zal, ieder kent en door de gemeente zal moeten worden aengetrokken en verzorgd.

De aenwezigen knikten allen toestemmend, ten teeken dat zy zeer goed begrepen wie of de burgemeester bedoelde, en velen hunner bezagen medelydend de krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke.

- Gy allen, lieden dezer gemeente, die hier op het wethuis vergaderd zyt, gy weet het, meest alle die ongelukkige menschen kunnen zich nog door den arbeid den kost verschaffen; maer Bout Dillewyns, de arme blinde zeerob, die hier in uw midden zit, wat zal hy aenvangen? Hoe zal hy voor zich en voor zyne dochter den kost kunnen winnen?

Niemand sprak een woord; maer allen voelden medelyden in het hert voor den gryzen visscher, die daer in hun midden zat. Zoo nu

de woorden des burgemeesters zulken indruk maekten op de gemoederen van vreemden, dan ook zult gy licht beseffen kunnen, hoe zy Bout en Dorothea moesten treffen.

- De arme blinde zeerob, hoe zal hy voor zich en voor zyne dochter den kost kunnen winnen? - had de burgemeester gezegd en Dorothea had die woorden met stille nauw hoorbare stemme herhaeld; doch niet stil genoeg, of haer vader had haer gezucht verstaen en daerop, byna gelyktydig, zyn blind hoofd tot haer gewend. Dit was te veel voor het teeder hert der moedige maegd! Zy strengelde haren rechter arm rond den hals haers vaders, alsof zy zeggen wilde: - *Ik* zal hem beschermen! - Ofschoon de grysaerd de uitdrukking van haer gelaet niet kon zien, toch begreep hy wat zy zeggen wilde, en dit deed hem zoo goed aen het hert, dat hy zyn kind met drift aen de borst sloot, terwyl hy zich niet bedwingen kon in een luid snikken los te barsten. Dorothea had zich moedig gehouden; maer toen zy haren ouden blinden vader weenen zag, dan kon zy toch de gewaerwordingen harer ziel niet langer meer opgesloten houden, en het goede kind borst, even als de grysaerd, in een luid snikken los.

Zoodra de burgemeester dit bemerkte, dacht hy dat het hoog tyd werd zyne redevoering te sluiten, daerom vroeg hy:

- Welnu, vrienden, indien de kist zaken van weerde inhoudt, wie behooren zy van rechtswege toe? Zegt het allen, kinderen, is het niet onzen vriend, Bout Dillewyns?

- Ja! ja! leve de burgemeester!... ja! ja!... hoerah!... - riepen nu alle de aenwezigen verward dooreen, terwyl de boeren hunne hoeden en ottervellen petten en de visschers hunne blauwe en roode wollen mutsen in de hoogte zwaeiden, en menigeen zich eene deelnemende traen over de kaken voelde rollen.

- Kan ons iemand zeggen dat hy Raphaël Monk ergens heeft gezien na den brand? - vroeg de burgemeester op plechtigen toon, na hy nog eens met de bel had geklingeld.

Niemand beantwoordde die vraeg, en de eerste wethouder der gemeente vatte eenen houten hamer en een breekyzer van de tafel, dat hy den veldwachter in de handen stak, terwyl hy zegde:

- Koben Darings, ga en open de kist.

De veldwachter stapte op dit bevel, met den hamer in de eene en het breekyzer in de andere hand, tot de kist. Dit was een plechtig oogenblik, want alle de aenwezigen traden nu insgelyks eenige stappen nader en staken, den adem inhoudend, de hoofden vooruit, om te zien wat de kist zou bevatten. Er heerschte eene diepe stilte in de raedzael der gemeente. Boeren en visschers, allen stonden stilzwygend met gespannen aendacht te wachten. Koben Darings stak het breekyzer tusschen eene der voegen van het deksel, de aenwezigen schoven nog een stap dichter, de arm des veldwachters verhief zich in de hoogte en de hamer viel op het breekyzer.... nog eens verhief

hy den hamer, die ten tweede male op het breekyzer terug viel... nog eens, en het deksel sprong van de kist. Hoe groot was de teleurstelling der vergadering! de kist bevatte... een draeiorgel!

Dorothea, haer vader en de weduwe van Jakob Bambeke waren de eenige aenwezigen die hunne plaetsen niet hadden verlaten; de eenigen die byna onbewust waren van wat er rond hen omging. Doch niet zoohaest was het deksel van de kist gevlogen, of reeds wisten zy door de verwonderde uitroepingen der vergadering, wat zy bevatte. De maegd maekte zich los uit de omarmingen haers vaders, richtte zich werktuigelyk op, en met eene stem die van weemoed en verwondering getuigde, morde zy half luid:

- Een draeiorgel!... God!... hy heeft woord gehouden!... hy beloofde het my den avond vóor den noodlottigen nacht!... - En droevig met het hoofd schuddend, voegde zy er nauw hoorbaer by: - God vergeve hem zyne onvoorzichtige daed!

De burgemeester wist thans niet wat beginnen. Hy had gedacht dat hy den ouden blinden man iets zou kunnen aenbieden; iets dat eenige weerde bezat, om hem daerdoor zyne smert een weinig te verzoeten. Thans dat hy zich in de hoop bedrogen vond, stond hy byna als verpletterd met het hoofd op de borst. Doch Dorothea hielp hem spoedig uit die vergelegenheid. Moedig, zoo als zy het altyd was, stapte zy vooruit door de menigte, wees met den vinger op de vóor haer staende kist, en zegde met vaste stem:

- Dit orgel hoort my toe... het is myn eigendom... Raphaël Monk schonk het myden avond vóor den brand... ik dacht... Nu, nu, om het even... ik aenveerd zyn geschenk!...

- Maer, Dorothea, wat wilt gy er mede beginnen? - vroeg de burgemeester met eene stem die genoegzaem getuigde dat hem de tranen in de oogen stonden.

- In onzen toestand, is dit orgel ons een schat, mynheer, - antwoordde de maegd; - het zal ons brood geven, het bevrydt ons van den bedelzak!

- Neen, neen, - hernam de wethouder, - dit zal niet zyn, gy zult hier blyven; wy zullen voor u beide zorgen. Hier ook zult gy niet moeten bedelen.

- Ik dank u, mynheer, - zegde de maegd, - ik dank u; maer zoo lang ik werken kan, wil ik het brood der aelmoes niet eten; dit hoort alleen de oude en gebrekkelyke lieden toe. - Daerop stapte zy tot by haren vader, die niet goed wist wat er rondom hem gebeurde, greep hem by de hand, waerna zy hem vroeg: - Niet waer, vader, zoo lang wy arbeiden kunnen, zullen wy de hand om te bedelen niet uitsteken?

De oude man drukte de hand zyner dochter in de zyne, op eene wyze die genoegzaem zegde dat hy hare woorden verstond en goedkeurde. Toen hernam de maegd:

- Vader, denkt gy u sterk genoeg, om een draeiorgel te dragen?

- Ja, ja, - antwoordde de blinde haestig; maer na eene poos wachtens voegde hy er langzaem by: - Maer dit ook is bedelen!...

- Neen, vader, gy bedriegt u, - antwoordde het meisje met zachte stem; - een blinde orgeldraei er is geen bedelaer.

De blinde antwoordde niet; maer zichtbaer was het dat hy eenigzins met zyne dochter instemde.

- Welnu, vader, wat zegt gy? - hervatte het meisje.

- Kind, gy hebt gelyk, laet ons gaen, - antwoordde de grysaerd, en dan zich tot de vergadering keerende, vroeg hy: - Wie wil my het orgel helpen optillen?

Eenige der dichtst bystaende lieden sprongen vooruit; maer reeds had Dorothea het orgel vast. Een der visschers ontdeed zich van den lederen riem, die hem den middel omsloot, en maekte hem langs weêrzyden van het orgel vast. De grysaerd bukte zich; zyne dochter en de burgemeester tilden het draeiorgel omhoog, en laedden het den blinde op den rug. De maegd greep daerop haren vader by de hand, en stak de andere de weduwe van Jakob Bambeke toe.

- Waer henen gaet gy? - vroeg de burgemeester.

- Ik weet het niet, - antwoordde Dorothea, - recht voor ons... waer ons de Heer zal geleiden. Onze hoop berust op hem!... Wy hebben hier of nergens toch geene betrekkingen... Kom, moeder Amelberga! kom!

- Ik ga niet mede, - zegde de krankzinnige met vaste stem.

- En waerom niet?

- Ik moet hier wachten; myn zoon Simon zal komen, hy heeft het gezegd.

- God! gy hebt gelyk, - kreet de maegd; - gy zyt zyne moeder; *gy* denkt altoos aen hem! *Ik* was hem reeds vergeten.

Een oogenblik stond zy besluiteloos; doch spoedig boog zy het hoofd naer den burgemeester en stil fluisterde zy hem in het oor:

- Zoo Simon terugkeert, zeg hem, mynheer, dat wy toekomende jaer in het dorp zullen terugkomen, dat hy hier op ons wachte!

Daerop keerde zy zich op nieuw tot de krankzinnige, en met zoet fleemende stem sprak zy:

- Kom, moeder Amelberga, kom, wy gaen Simon te gemoet.

- Is hy op weg? - vroeg de oude vrouw met hel schitterende oogen.

- Ja, ja, - hernam Dorothea, - hy is op weg, laet ons gaen; zoo veel te eerder zullen wy hem zien.

De weduwe van Jakob Bambeke liet zich nu dit ten tweedemale niet meer vragen; haestig sprong zy vooruit, vatte de hand die het meisje haer aenbood, en scheen thans zooveel haest te hebben om het wethuis te verlaten, dat zy de maegd met de hand voorttrok. Dorothea verliet de raedszael; aen hare rechter hand geleidde zy haren blinden vader en aen hare linker de krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke. Alle

de aenwezigen zagen hen droevig achterna, en menige hunner vaegde zich, by dit gezicht, een traen van deelnemend medelyden uit het oog.

Zoodra zy aen de deur van het gemeentehuis verschenen, richtte de trouwe Kees die daer op hen was blyven wachten, zich bly jankend op, sprong twee of drymael blaffend met de voorpooten tegen de beenen van zynen ouden meester, vervolgens hield hy een oogenblik stil en bleef hen eenen stond achterna kyken, waerna het trouwe beest de arme zwervers met gebogen kop volgde. Toen zy reeds eene goede wyle van het dorp waren verwyderd, en zy aen den boord eener gracht een weinig stil hielden om te rusten, zuchtte de oude visscher:

- Dorothea, kind, is dit nu het geluk dat die vreemdeling ons heeft aengebracht?

De maegd zweeg, bezag haren vader, en twee stille tranen rolden haer over de wangen.

XIV.

Van dit oogenblik begonnen de blinde visscher, zyne dochter en de krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke een zwervend leven, een leven vol moeijelykheden en ontbeeringen. Dikwyls speelde de blinde orgeldraeijer vóor de venster van ryke wooningen, dikwyls zong Dorothea, met eene stem die van weemoed en lyden getuigde, de schoonste liederen, en somtyds geviel het dat de ryk opgesmukte jufvrouwen, die met hun borduerwerk achter de damasten en zyden gordynen zaten, het vensterraem openden en eene kleine aelmoes in het blikken schotelken des meiskens lieten vallen; maer ook dikwyls knikten de door het lot gunstig bedeelden haer weigerend toe, zoodat de arme zwervers toch meesttyds gedwongen waren ongetroost verder te stappen.

Echter bracht dit de moedige dochter van den blinden orgeldraeijer nimmer tot morren. Hoe hard om dragen haer somtyds ook dit leven was, toch bleef zy steeds gelaten in heur lot, en zelfs, wanneer het wel eens geviel dat haer oude vader daerdoor iets van zyne opgeruimdheid verloor, dan was zy het nog die met hare zoete vertroostingen zynen moed opbeurde, en hem hoop voor de toekomst in het herte sprak.

Gy hadt het moeten kunnen zien en hooren, wanneer zy somtyds te midden van het open veld of eenen eenzamen weg zaten, en de oude man zich bekloeg over hun rampzalig lot en de ruwheid der menschen, hoe Dorothea hem dan met de zoetste streelingen opbeurde en betere dagen hopen deed; gy hadt het moeten kunnen zien, hoe zy hem dan liefderyk omhelsde en hem met haren voorschoot het zweet van het aenzicht vaegde; hoe zy dikwyls, wanneer zy dacht dat de grysaerd vermoeid was, zelve het orgel op den rug wilde laden; hoe zy dan meermalen met hem twistte, omdat hy er niet in toestemmen wilde en beweerde dat hy niet moede was en heel goed het speeltuig dragen kon. Maer toch behield op dergelyke stonden het moedig kind de overhand, wat ook de blinde grysaerd zeggen mocht, en dan stapte zy uren lang onverschrokken, met het orgel op den rug, langs de hobbeligste wegen voort.

Zoo reisden zy dikwyls gansche dagen, van den vroegen morgend

tot den laten avond, van het eene dorp naer het andere, en gy kunt gemakkelyk denken dat het dan ook meermalen geviel, dat des winters de moeijelykheid der wegen, en des zomers de hitte der zon, hen dwong van vermoeijenis, uren lang, op den eenen of anderen grooten weg te blyven zitten. En zulks was wel byzonder het geval des zomers, wanneer de brandende zandkorrels hunne voeten vol blazen trokken. Nimmer liet zy haren mond eene klacht ontglippen, hoe pynelyk haer ook het leven viel; maer gebeurde het nu eens dat haer vader of de moeder van Simon kloegen, dat zy niet verder konden, uit oorzaek hunne voeten opengetrokken waren, dan moedigde zy hen zoo vriendelyk aen, dat zy hun lyden weldra vergaten, en, hoe moeijelyk dan ook, toch vol hope verder strompelden.

- De weg is slecht, - zegde zy op zulke oogenblikken; - ik weet het, lieve vader, goede moeder Amelberga, ik ook zou er u iets kunnen over zeggen; maer hebt slechts nog eenige stonden geduld, welhaest ontmoeten wy de eene of andere heldere beek, en dan is spoedig alles vergeten.

Niet altoos vonden zy echter het frisch water eener beek, waernaer zy zochten; maer dan had zy toch weder andere zoete woorden by de hand om hun moed in het hert te spreken, en zoo gingen zy dan ook weêr verder; en toen zy de beek ontwaerde, waernaer zy zoo lang gezocht had, dan beval zy haren vader en de oude vrouw zich aen den boord

des waters neder te zetten, ontdeed hen voorzichtig van hunne koussen en schoenen, en beschikte het aldus, dat zy zich de verschroeide voeten in een heilzaem bad konden verkoelen; en wanneer zy hen de koussen en schoenen op nieuw aengedaen en hen vriendelyk omhelsd had, geleidde zy hen weêr verder. Wanneer de avond hen overviel, verzocht zy aen de eene of andere hoeve, om den nacht in de schuer te mogen doorbrengen, iets dat hun dikwyls werd toegestaen, wanneer de eigenaer een medelydend mensch was, maer dat hun ook somtyds wel eens werd geweigerd, wanner het geviel dat zy eenen ruwen en meêdoogeloozen pachter aentroffen.

Hoe gemakkelyk het valt, het ongemakkelyke, het ruwe van zulk een leven te beseffen, dat men daerom toch niet denke dat zy ongelukkig waren. Ho! neen; wel was hun lot hard, pynelyk om dragen, maer toch waren zy niet ongelukkig, want zy beminden elkander zoo oprecht, zy hadden elkander zoo hertelyk lief, dat hunne liefde hen meesttyds al het moeijelyke en het pynlyke van hun leven deed vergeten. Zoo het eene waerheid is dat liefde gelukkig maekt, dan is het toch wel zeker eene dubbele waerheid, wanneer het arme menschen geldt, die, buiten hun hert, toch niets ter wereld bezitten, en dit was voorzeker met onze dry zwervelingen het geval.

Waren Bout Dillewyns en zyne dochter slechts alleen geweest, dan toch zou voorvast hun het leven min moeijelyk gevallen zyn, maer de

krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke leverde hun dikwyls zeer veel spel, niettegenstaende de zachtheid harer inborst. Meesttyds kon men aen haer uitwendige niet bespeuren, dat zy in haer verstand geraekt was, en dan handelde en sprak zy ook, zoo als alle lieden van haren stand; dat is te zeggen, dat zy op zulke oogenblikken het voorkomen had van iemand die met veel gezond oordeel begaefd was. Maer wanneer het geviel dat zy door éene vlaeg van krankzinnigheid werd aengetast, dan hield haer slechts eene gedachte bezig, namelyk: haren zoon Simon te gemoet te gaen. Wat de oude Bout of zyne moedige dochter dan ook zegden, om haer tot bedaren te brengen, alles was vruchteloos en haer antwoord was steeds hetzelfde: zy zou niet verder gaen; Simon had haer gezegd hem in de Panne te wachten, en zy wilde en moest naer het gehucht terug. Er was op zulke stonden niets dat haer van gedacht kon doen veranderen; niets, dan wanneer Dorothea er ten langen leste toe besloot haer met hare zoet fleemende stem te zeggen:

- Kom, kom, goede moeder Amelberga, laet ons gaen; wy mogen hier niet langer blyven vertoeven. Ik heb tyding van Simon ontvangen; hy is op weg naer de Panne. Weet gy het niet? Ha! ha! gy hebt gelyk, ik heb het u vergeten te zeggen. Kom, moeder Amelberga, kom! Simon is op weg, wy gaen hem te gemoet.

Zulke woorden brachten byna altoos het gewenschte uitwerksel te

weeg; want dan sprong de arme krankzinnige ylings recht, greep de dochter van Bout by den rok en haer voortsleurende, lachtte zy:

- Ha! ha! ha! hy komt! Simon komt! ha! ha! ha! spoedig, spoedig, ik wil hem zien, ik... Simon is *myn* kind, *myn* zoon, *ik* wil hem het eerst van allen omhelzen, hoort gy?... kom, Dorothea, kom!...

Daerop vervoorderden zy ook spoedig hunnen weg, en de oude vrouw klapte en raesde toen van niets anders dan van haer kind, van haren schat, dien zy ging weder zien en omhelzen.

Maer toch verging het altoos zoo gemakkelyk niet, want het gebeurde ook wel eens, dat de weduwe van Jakob Bambeke in stilte hare gezellen verliet, zonder dat deze daer iets van wisten, dan slechts lang na zy hen had verlaten.

Zoo gebeurde het eens dat zy van eene jaermerkt eener kleine westvlaendersche stad kwamen en zich naer elders begaven, waer het kermis was - want al de jaermerkten en kermissen van Oost- en West-Vlaenderen kende Dorothea, en gy kunt wel denken dat zy niet nalieten die te bezoeken, want daer was het toch dat zy het meeste geld ontvingen; - na alreeds eene uer lang eene eenzame baen betreden te hebben, beslisten er eindelyk toe tegen eenen molenheuvel een weinig uit te rusten. Maer hoe groot was de verwondering des meisjes niet, toen zy, na haren vader geholpen te hebben om het orgel op den heuvel te plaetsen, zich tot de weduwe wilde keeren en haer nergens ontwaerde.

- Lieve God! - riep zy angstvol uit, - moeder Amelberga! vader, vader, Simons moeder is niet meer te zien!

- Wat, wat zegt gy? - vroeg de blinde even verschrikt.

- Moeder Amelberga is weg... gaen loopen... - antwoordde het meisje, en luid, zoo luid dat men het op zeer verren afstand moest kunnen hooren, riep zy: - Moeder Amelberga! moeder Amelberga!

Maer haer roepen was vruchteloos, en ofschoon zy het nog eenige malen herhaelde, toch werd het door niets beantwoord dan door het geblaf van den hond eener naby gelegene hoeve.

- Toe, kind! spoed u, - zegde de blinde orgeldraeijer met bevende stem, - spoed u! keer terug! zoek haer op! ga, ga, en kom niet weêr voor gy onze buervrouw hebt gevonden!

Dorothea leidde haren vader op den heuvel, waer zy hem plaets deed nemen naest het orgel, en toen zy hem omhelsd had, keerde zy zoo spoedig mogelyk op hare stappen terug om de arme krankzinnige vrouw te gaen opzoeken.

Maer hoe of zy zocht, hoe of zy aen elken zyweg, die op de baen uitkwam, zoo luid mogelyk riep: - Moeder Amelberga! moeder Amelberga! - toch bleef haer roepen onbeantwoord en haer zoeken vruchteloos. Allen lieden die zy op de baen tegenkwam, vroeg zy naer de oude vrouw; maer niemand had haer gezien. Zy liep terug naer de stad, zocht heel het merktplein rond; maer de weduwe van Jakob

Bambeke was er niet, en Dorothea zag zich genoodzaekt de stad te verlaten zoo als zy er binnen was gekomen, slechts met dit onderscheid, dat zy des morgends hoopte er de krankzinnige te zullen ontmoeten en nu met een bedroefd en wanhopend hert tot haren vader moest terug keeren.

Even als des morgends, riep het goede kind van tyd tot tyd op de weduwe, en vroeg aen al die zy tegenkwam of men haer ergens had ontmoet; maer alles was om niet: het bracht haer moeder Amelberga niet nader.

Wanneer zy nog slechts op korten afstand van den molenheuvel, waer zy haren vader had gelaten, was verwyderd, ontwaerde zy eens klaps iets dat te midden van het veld lag en waervan het haer byna onmogelyk was, in de verte, den vorm te onderscheiden. Toch bleef zy staen en uit al hare kracht schreuwde zy:

- Moeder Amelberga! moeder Amelberga!

Nauwelyks zweeg zy, of het voorwerp dat zy in het veld had bemerkt, bewoog zich, richtte zich op, en Dorothea zag nu duidelyk dat het eene vrouw was. Spoedig snelde zy er heen, want een voorgevoel zegde haer dat die vrouw de moeder van Simon was. En in derdaed, zoohaest zy eenige schreden het veld in was, bevond zy dat zy zich niet bedrogen had en het waerlyk de weduwe van Jakob Bambeke was, die daer, roerloos als een pael, hare komst afwachtte.

Niet zoodra had Dorothea hiervan de overtuiging, of zy verdubbelde haren loop; doch de krankzinnige deed niet de minste beweging. Het scheen dat zy in den grond geworteld was, zoo roerloos bleef zy staen, met de oogen strak op de naderende maegd gericht. Wanneer deze nog op eenen afstand van omtremt vyf-en-twintig schreden van de oude vrouw was verwyderd, werd zy door gemis aen kracht byna ademloos en gedwongen stil te houden.

- Moeder! - riep zy al hare kracht inspannende; - moeder, waerom zyt gy weggeloopen? gy hebt ons zoo verontrust. Ik zoek reeds achter u van dezen morgend! Kom, kom, vader wacht ons! kom, spoedig! God weet hoe angstig hy is!

- Hebt gy hem gezien? zeg, hebt gy hem gezien? - schreeuwde de krankzinnige, die nu de dochter van den orgeldraeijer herkende, ofschoon zy niets van hare woorden verstaen of er zelfs niet naer geluisterd had.

- Van wien spreekt gy? - vroeg Dorothea.

- Ha! gy weet het niet? - morde de oude vrouw, die nu tot by de maegd was genaderd en haer by den arm greep; - gy hebt hem niet gezien! Ontsnapt! hy is ontsmapt!...

- Maer van wien spreekt gy toch, moeder Amelberga? - vroeg het meisje nogmaels.

- Van wien? - hernam de krankzinnige; - hebt gy den brand niet

gezien, eh? zie! zie! ginds!... ziet gy de vlammen niet?... ziet gy ze kronkelend ten hemel stygen?... ha! ha! ha! daer is hy!... spoed u, spoed u!... Simon! Simon!... kom! kom!... hy vlucht!... spoed u!... Dorothea, loop!... vat hem!... God! God! hy is weg!... verdwenen!...

Terwyl de krankzinnige vrouw die onzamenhangende woorden de dochter van Bout Dillewyns toeriep, vermoeide zy zich door de zonderlingste gebaren; zy wees Dorothea iets met de hand in de verte, waer zy, in hare verbeelding, de vlammen zag ten hemel stygen en haren zoon dezelve ontvluchten. Maer de maegd, die niets zag van al wat Simons moeder haer aenwees, bleef roerloos; deze, dit ziende, stampte van woede tegen den grond, liet den arm der maegd los en snelde haestig vooruit. Zy liep zoo snel, dat het Dorothea, die haer even spoedig na ylde, nogthans onmogelyk was haer in te halen, en toen zy de laetste woorden uitgilde, stortte zy, hare handen stuiptrekkend tot vuisten saemwringend, ten gronde. Weldra haelde het meisken haer nu in, en zoohaest zy de plaets genaderd was waer de oude vrouw lag uitgestrekt, viel zy nevens haer op de kniën en boog zich voorover, met zacht smeekende stemme haer toeroepende:

- Moeder, moeder Amelberga!

Doch de krankzinnige gaf geen teeken van leven, en ware het niet geweest dat hare oogen wyd geopend waren en haer mond zich twee of drymael krampachtig vertrok, het goede kind hadde haer zeker dood gewaend.

In dien staet kon Simons moeder niet blyven liggen, dit gevoelde Dorothea maer al te wel; doch zy bevond zich alleen, te midden van het uitgestrekte veld. Hoe zou zy haer kunnen verzorgen en redden? Het meisken wist geen raed; zy keerde het hoofd in alle richtingen, om te zien of er zich niemand in de nabyheid vertoonde, die haer op dit hachelyk oogenblik hulp zou kunnen leenen. Doch vruchteloos! zy bespeurde niemand, zoo min dicht by als verre af, en haer hert kromp van weemoed saêm, terwyl stille tranen haer overvloedig uit de oogen sprongen. Ten langen leste ontwaerde zy op eenige stappen afstands eene gracht. Als door eene inwendige stem aengedreven, sprong zy ylings recht en spoedig liep zy er heen. Hoe groot was niet hare vreugde toen zy bemerkte dat het eene heldervlietende beek was. Zy haelde het blikken schotelken, dat zy gewoon was te bezigen om de almoesen rond te halen, uit den zak, bukte zich voorover en vulde het met beekwater. Wanneer zy dit gedaen had, richtte zy zich op en spoedde zich tot by de weduwe. Toen haelde zy haer zakdoek uit de tessche haers roks, dopte het in het water en bevochtigde daermede de slapen en polsen der oude vrouw.

Spoedig bracht het frissche water het gewenschte uitwerksel te weeg; want eenige stonden later begon de krankzinnige zich een weinig te bewegen, en hare oogen herkregen meer leven.

- Moeder, - zegde de maegd, - moeder, voelt gy u thans beter?

De weduwe wierp een strakken blik op het meisken, bleef eenige oogenblikken sprakeloos, terwyl Dorothea hare oogen niet van haer afwendde; want het hert van het goede kind vervulde zich met schrik, zoo akelig was de blik dien de krankzinnige op haer richtte.

- Moeder! - herhaelde zy.

- Eh! wat! - morde eindelyk de weduwe.

- Gevoelt gy u thans beter, moeder? - vroeg de maegd.

- Waer is hy? hebt gy hem gevat? - hernam de krankzinnige met angstige nieuwsgierigheid.

- Wien, moeder, wien?

- Simon! myn zoon....

- Simon is niet hier geweest, moeder.

- Ha! ha! ha! gy hebt hem laten ontsnappen! - gilde de oude vrouw, - gy hebt hem laten ontsnappen....

- Neen, neen, moeder, gy bedriegt u, - antwoordde het meisje met zachte stemme en zoo geheimzinnig mogelyk, - gy bedriegt u, Simon is niet hier geweest, maer...

- Ik heb hem gezien, - viel de krankzinnige haer in de reden; - daer zoo even, in den brand!... hy heeft de vlucht genomen! hy is weg!...

- Ja, ja, moeder, kom; ik weet waer hy is, hy wacht u! wilt gy my vergezellen? kom, wy gaen hem vinden, - sprak de maegd fleemend.

En terwyl zy dit zegde, had zy de weduwe recht geholpen, die nu by het hooren dat zy haren zoon ging wederzien, eensklaps veel kalmer werd.

- Waer is hy? - vroeg zy zoodra zy recht op de voeten stond.

- Niet verre van hier, moeder, volg my, - zegde Dorothea; - welhaest zult gy hem omhelzen.

De krankzinnige deed wat de dochter van den blinden orgeldraeijer haer gebood. Deze leidde haer tot by de beek, waer zy de holten harer handen met water vulde en dit de oude vrouw te drinken gaf. Dit bracht een heilzaem uitwerksel te weeg op haer gestel; ook volgde zy nu weldra het goede kind zonder morren. Een kwaert uer later waren zy terug by den blinden orgeldraeijer, die nog altoos met Kees, naest zyn orgel, op den molenheuvel zat te wachten.

Daer de avond reeds was gevallen, zag Dorothea zich genoodzaekt aen het naby gelegen molenhuis aen te kloppen, om er den molenaer te verzoeken, den nacht in zyne schuer te mogen doorbrengen; iets wat hen niet werd geweigerd.

Toen zy in de schuer waren, haestte zich Dorothea haren vader en moeder Amelberga, die beide, zoowel als zy, sedert des morgends niets meer hadden genuttigd, eene snede brood voor te snyden. De oude vrouw sprak dien avond niet meer van haren zoon; maer toch scheen het eten haer niet te smaken, want weinige oogenblikken later

lag zy, met de snede brood in de hand, in een der hoeken van de schuer, op eenen bussel stroote slapen.

Bout en Dorothea sliepen zoo spoedig niet in; de afgeloopen dag had hun veel te veel stof tot onderhoud opgeleverd. Na dat zy echter een geruimen tyd met elkander over de wederwarigheden van den dag en wat zy den volgenden zouden beginnen, gepraet hadden, moesten zy er toch eindelyk toe besluiten zich ter ruste te begeven.

Wanneer zy den volgenden morgend ontwaekten, namen zy het ontbyt, dat uit de overgeschotene korst roggen brood van den vorigen avond bestond, waerna zy den molenaer voor zyne edelmoedigheid en medelyden, bedankten, Dorothea met de beleefdste en vriendelykste woorden die haer liefderyk hert haer insprak, en Bout met de kinderen van den molenaer op het aerdigste en vrolykste deuntje zyns orgels te onthalen. Dan verlieten zy het molenhuis om hun zwervenp leven voort te zetten.

Dat men echter niet denke, dat dit het eenigste ongeval was dat de krankzinnige aen Bout en Dorothea berokkende. Neen, dikwyls, somtyds dagen achtervolgens, ving zy het een of ander aen, dat de herten der arme zwervers met schrik en angst vervulde, en somtyds zelfs sproot dit voort uit de liefde die zy hen, en wel inzonderheid de dochter van den blinden orgeldraeijer, toedroeg. Want de oude vrouw beminde hen

waerlyk, de blinde als een broeder, en Dorothea was haer zoo lief alsof zy hare eigene dochter ware geweest.

Licht zal men begrypen, dat wy niet alle de zonderlinge dingen, welke de weduwe van Jakob Bambeke uitvoerde, tydens de weken en maenden dat zy met den orgeldraeijer en zyne dochter de steden en dorpen van Oost- en Westvlaenderen afliep, kunnen vertellen. Maer toch mogen wy niet vergeten eene daed aen te stippen, die zal kunnen doen beseffen hoe groot de liefde was, die Simons moeder het meisje toedroeg.

Omtrent zes weken na het hierboven verhaelde, hadden onze zwervende vrienden op eenen morgend een groot dorp verlaten, waer zy de kermis doorgebracht en er dan ook een nog al schoonen stuiver ingezameld hadden. Al pratende stapten zy voort; toen zy op eenen afstand van byna dry kwaert uers van het dorp verwyderd waren, keerde Dorothea zich om, om te zien of moeder Amelberga, die aen het gesprek geen deel nam, hen nog altoos volgde. Maer toen ontwaerde zy, dat de krankzinnige hen weêr had verlaten. Spoedig zegde zy het haren vader, hielp hem het orgel naest den grooten weg zetten en deed hem op het speeltuig plaets nemen.

- Kom, Kees! kom, volg my! - riep zy den hond toe, die op het hooren zyns naems de ooren opspitste, en zoohaest hy de maegd den blinde zag verlaten, vooruit den weg naer het dorp opliep.

Hoe angstig Dorothea rond zocht, zult gy gemakkelyk kunnen be-

seffen; doch haer zoeken scheen vruchteloos. Toen zy echter het dorp naby, en wel aen eenen kruisweg, die de groote baen doorsneed, gekomen waren, hield Kees, de trouwe gezel der arme zwervers, plotselings stil. De hond spitste de ooren op en stak, terwyl hy den steert als eene pluim omhoog krulde, den kop snuivend vooruit, waerop hy aenstonds de groote baen verliet en den linker zyweg insloeg. Het meisje volgde hem zonder verwylen, daer zy reeds in meer dan éene omstandigheid geleerd had dat zy zich op hem betrouwen mocht en geen beteren gids hebben kon dan het trouwe beest, om het spoor der krankzinnige te ontdekken.

Het was eene boschachtige streek, overdekt met hooge boomen, en dicht bewassen met hazelnoten bosschen en eiken schaerhout, en het pad dat er door heen liep, was zoo kronkelend dat men geene vyf stappen van zich afkon zien. Nog geene vyftig schreden was Dorothea op het kronkelpad gevorderd, toen zy den hond op eens vergenoegd hoorde janken. Met verdubbelden tred liep zy verder; want zy begreep nu dat Kees moeder Amelberga had ontdekt, en werkelyk, toen zy nog een twintigtal schreden op het pad had afgelegd, ontwaerde zy eensklaps de krankzinnige, die zich aen den boord eener gracht had nedergezet en den kleinen hond, die haer vriendelyk jankend op het lyf sprong, nydig van zich afsloeg, terwyl zy iets met buitengewoone haest onder den voorschoot verborg. Een oogenblik later stond Dorothea naest de weggeloopene.

- Moeder Amelberga, wat hebt ge weêr aengevangen? - vroeg zy eenigzins streng; - gy hebt ons weêr verlaten!... Gy zyt stout, en buerman Bout is zeer kwaed op u! kom maer spoedig mede of...

- Ha! ha! ha! Dorothea, - lachte de oude vrouw; - wees niet boos, meisje; ik heb iets voor u, ho! iets zeer schoon!...

- En wat hebt gy moeder, laet zien? - vroeg het meisje verwonderd.

- Wat ik heb, eh! iets voor u! maer doe dit leelyke beest zich verwyderen, dan laet ik het u zien en geef het u ook...

Dorothea gebood den hond terug te keeren; het dier gehoorzaemde oogenblikkelyk. Nu richtte zich de krankzinnige langzaem op, opende den voorschoot en stak met de beide handen de dochter van den orgeldraeijer het voorwerp toe, dat zy er tot dan toe zorgvuldig had onder verborgen gehouden. Het was.... eene groote kinderpop.

- Daer, dat is voor u, myn hertje! - zegde de oude vrouw vriendelyk met het hoofd knikkende; - voor u, hoort gy?... Krygt moeder Amelberga nu een kus van haren schat?...

- Moeder! moeder! waer hebt gy die pop gehaeld? - vroeg Dorothea angstig.

Maer de krankzinnige antwoordde niet op die vraeg.

- Waer hebt gy die pop gehaeld? - herhaelde de maegd streng, - gy zyt stout geweest, moeder!... gy hebt haer gestolen!... de soldaten

zullen komen en u, ons allen binden en in een kot steken!... Kom, zeg my spoedig, waer hebt gy haer gehaeld?

Wat het goede kind ook vroeg en dreigde, moeder Amelberga wilde toch niet zeggen hoe zy aen de pop gekomen was. Dorothea verborg het zonderling geschenk onder haren voorschoot, nam de oude vrouw by de hand en stapte er mede terug naer den grooten weg. Toen zy daer aenkwamen, wilde zy niet met haer naer het dorp gaen, en hoe Dorothea bad en smeekte, de oude vrouw wilde haer toch niet volgen en de maegd zag zich gedwongen haer tot by haren vader te geleiden, waer zy by hare aenkomst zich haestte het zonderlinge voorval den blinden orgeldraeijer mede te deelen. Dan deed zy de krankzinnige naest hem op het speeltuig plaets nemen, en na zy haer streng verboden had de plaets te verlaten, alvorens zy terug kwam en den hond had bevolen op haer te letten, ging zy alleen naer het dorp, om er den eigenaer van het gestolen voorwerp op te zoeken.

Er was in het dorp slechts een kraem van kinderspeelgoed opgeslagen; gemakkelyk was het haer dus de eigenaerster der kinderpop te ontdekken en haer dezelve terug te geven. Sinds dien dag verdubbelde de maegd echter hare waekzaemheid, want zy gevoelde maer al te wel dat, zoo het gebeuren mocht dat de oude vrouw zich in het vervolg nog ergens aen diefstal plichtig maekte, zy er misschien niet altoos zoo goed zouden afkomen.

XV.

De zomer liep ten einde. Overal leverden de velden het tooneel van drokke werkzaemheid op, en beneerstigden zich de vlytige landlieden en hunne knechts met het pikken van het te velde staende koorn, terwyl hunne dochters en meiden hun uiterste best deden om de door de pik gevallen koornhalmen byeen te zamelen en in schooven te binden. Ofschoon het koornpikken in verre na geen lichte arbeid is, toch lag er op de aengezichten der landlieden vrolyk- en tevredenheid te lezen, en wel byzonder was dit het geval by de vrouwen, die veel moeijelyker dan de mannen zich het klappen, zingen en lachen wisten te ontzeggen. Overal waer het koorn reeds in schooven gebonden stond, bevonden zich gansche troepen arme menschen, veelal vrouwen en

kinderen, die zich bevlytigden met de weinige halmen die hier en daer nog op het veld lagen verspreid, op te rapen om zich voor den naderenden winter eenigen voorraed aen te schaffen.

Zulk gezicht leverden nu ook de velden op, tusschen Veurne en Adinkerke gelegen: overal was er leven en arbeid te bemerken. De zon, die hoog aen den hemel stond, schoot hare warme stralen in volle busselen op het aerdryk neder en had reeds een goed gedeelte van hare dagelyksche baen afgelegd, en daer zy zich allengs meer en meer van het Oosten verwyderde, was het den landlieden in de omstreken van Adinkerke niet zeer moeijelyk te raden, dat het middaguer naby was. Het duerde ook niet lang, of het uerwerk des dorps verkondigde allen dat zy goed hadden geraden en den arbeid voor eenige stonden mochten staken, om in het open veld het middagmael te nemen. Slechts weinige oogenblikken waren zy hier mede bezig, toen eensklaps een der boerenknechts, die het hoofd had opgeheven en het oog in de verte had laten weiden, recht sprong en op vrolyken toon uitriep:

- Hola, kameraden! op! een rondendans! muziek! op! op!

- Hoe! wat zegt gy, Karel? muziek! - vroeg eene der meiden verwonderd, terwyl zy, even als haer gezel, den koornpikker, zich met éen sprong oprichtte.

- Ja, ja, spoedig maer, Lisbeth! spoedig! een orgelman! ginder!

er moet gedanst worden, zeg ik u! - herhaelde de vrolykgestemde Karel, waerna hy zyne beide handen voor den mond te saêm bracht en zoo luid mogelyk uitriep: - Hola! orgelman, goede kameraed, kom langs hier en speel ons een vrolyk deuntje! wy willen dansen!

Allen hadden zich intusschen opgericht en keken nu nieuwsgierig in de rigting die Karel hun met den vinger aenwees. Op eenen afstand van omtrent vyftien boogscheuten, bemerkten allen nu inderdaed een ouden man, die een draeiorgel op den rug droeg en in de rechterhand eene koord hield, welke aen den hals van eenen kleinen hond, die vóor hem op het enge voetpad liep, was vastgemaekt. Achter hem volgde een jong meisken, dat eene oude vrouw tot geleidster scheen te verstrekken, want deze laetste hield den rok des meiskens vast en volgde haer zoo kort mogelyk op de hielen. De orgeldraeijer en de twee vrouwen schenen het geroep des koornpikkers niet te hebben gehoord, of het althans niet te willen hooren; want zonder de minste aendacht te leenen, vervolgden zy met verhaesten tred hunnen weg in de richting van Adinkerke.

- Ik geloof dat de orgeldraeijer doof is! - schertste Lisbeth, een zydelingschen blik op Karel werpende.

- Zeker zyn zy het toch alle dry niet? - hernam deze eenigzins gestoord.

- Dit geloof ik ook niet, - merkte een ander der koornpikkers

aen; - maer ik veronderstel dat zy denken, dat wy hen om niet willen doen spelen en zy daertoe altoos tyd genoeg hebben.

- Weet gy wie zy zyn? - vroeg een kleine jonge met hoogrood haer, die een eind vooruitgeloopen was en nu terug by den groep arbeiders stond, dien hy met helschitterende oogen beschouwde, terwyl hy het tipje van den wysvinger in zyn rechter neusgat verborg; ik ken hen wel!

- Ja, kent gy hen? - sprak Lisbeth nieuwsgierig; - wie zyn zy?

- Gy weet wel, - hernam de knaep, - Bout Dillewyns, Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke, die krankzinnig....

- Hoe! wat zegt gy?... Heere God! Dorothea... wy moeten haer hier halen! - klonk het nu verward dooreen.

En mannen en vrouwen, allen liepen nu werkelyk, zonder verwylen, den orgeldraeijer en de twee vrouwen achterna. Hoe spoedig zy ook liepen om hen in te halen, toch waren de kinderen hen te gauw en nog waren zy wel een een twintigtal schreden van hen verwyderd, wanneer de kleine knapen en meiskens reeds den ouden orgelman en zyne dochter by de handen hadden gegrepen en vrolyk rond hen stonden te huppelen en te dansen. Zoodra de brave landlieden dit bemerkten, hielden zy in eens te midden van het veld stil, en niemand hunner dorst het nog wagen een stap nader te komen. De kinderen sprongen en dansten integendeel vrolyker dan ooit en lachend en

schertsend vielen zy Bout, Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke met allerhande vragen lastig.

- Goeden dag, Dorothea! goeden dag, vader Bout! - zoo klonk het uit aller mond en daerop volgden allerhande vragen en uitroepingen, als: - Dorothea, waer zyt gy zoo lang gewreest?... Dorothea, is vader Bout nog altoos blind?... Is moeder Amelberga nog niet genezen?... Zie, ja, is de weduwe van Jakob Bambeke nog krank...

- Ust! zwygt, kinderen, zwygt! - gebood Dorothea, den wysvinger der rechterhand voor den mond plaetsende, terwyl haer eensklaps eene koude rilling bekroop by het hooren der laetste onvoorzichtige vraeg der kleinen; - Ust!...

- Toe, vader Bout, speel ons eens een deuntje op uw orgel, eh! - vroeg de kleine knaep met zynen rossen kroezelbol; - wy zullen u voorgaen naer het dorp en dansen, eh! vader Bout? - Ja, ja, toe, speel ons eens iets op uw orgel, vader Bout! - riepen nu alle de kleinen als uit éenen mond, terwyl zy lachend hunne handjes te saêm sloegen en vrolyk opsprongen.

De blinde orgelman wist waer hy zich bevond, zyne dochter had het hem gewaerschuwd; ofschoon zulks nu toch overbodig was, want hy kende de kleine knaepkens en meiskens byna allen. Zoo menigmael hadden hunne lieve zilverachtige stemmekens hem in het oor geklonken, toen zy in betere dagen hem vroegen wanneer hy van den groo-

ten plas in de haven van de Panne zou terug keeren, dat zy hem, al kon hy hun nu ook niet zien, toch allen duidelyk in het geheugen stonden en hy elk hunner by zynen naem kon noemen. Op dit oogenblik vertoonde zich eensklaps rond den mond van den ouden zeerob een droeve plooi. Zeker herdacht hy den tyd toen hy nog zoo gelukkig met zyne goede dochter het kleine stranddorp bewoonde, en alle de droeve stonden, die hy sedert den schrikkelyken ramp, die hem het gezicht ontnam, had beleefd, want eene koude huivering bekroop hem van het hoofd tot de voeten. Dit duerde echter slechts een oogenblik, want spoedig verdween de treurnis van zyn gelaet, waerop zich nu een eenigzins te vreden lach vertoonde. Sprakeloos laedde hy het orgel van den rug, en in de wenschen, zoo smeekend door de lieve kleinen uitgedrukt, toestemmende, zette hy het speeltuig aen den gang, en daer hoorden allen op eens den vrolyksten wals, dien men kon uitdenken. Hoe de kleine knaepkens en meiskens lachend elkander de handjes toestaken, en vrolyk voor den blinden orgelman dansten, zal ik u wel niet hoeven te zeggen. De herten der kinderen kennen niet zeer goed wat het zegt smert te lyden, en zoohaest de blyde toonen der muziek hun in de ooren klinken, dansen en springen zy van blygenoegen! De kinderjaren zyn immers toch de tyd van zoete vreugd, van zalig en ongemengd genot!

De mannen en vrouwen die hun middagmael hadden verlaten,

om de arme teruggekeerde zwervelingen het welkom in het dorp toe te wenschen, stonden nog altoos te midden van het veld en zagen hen met betraende oogen achterna. Zy hadden Bout, Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke zoo geerne de hand gedrukt, en toch durfden zy het niet wagen eene schrede nader te doen. Waerom? zulks wisten zy niet. Eene hooge ongekende macht had hen eensklaps naer hen toegedreven, en die zelfde ongekende macht had nu ook plotselings hunnen loop gestuit en hun de tranen uit de oogen geperst. Zoo lang zy hen konden bemerken, zoo lang de wind de toonen des orgels in hunne ooren deed galmen, bleven zy hen sprakeloos achterna zien.

De arme zwervelingen waren niet verre van het dorp verwyderd, en spoedig hadden zy het dan ook bereikt. Toen zy daer aenkwamen, sloeg het half uer voor één op den kerktoren. Bout kende den galm dier metalen stem; sedert zyne kinderjaren had hem die zoo dikwyls in het oor geklonken, en thans scheen het hem dat de klepel niet op de klok, maer wel op zyn hert terug viel. Eensklaps richtte hy het hoofd op, als wilde hy zoeken waer de toren zyns geboortedorps, dien hy helaes! toch niet zien kon, stond. Het orgel liet zyne vrolyke toonen niet meer hooren, en de armen des orgelmans zakten hem slap naest het lichaem. Dorothea, die zulks bemerkte, en wel zag wat pynelyke aendoeningen er konden uit voortspruiten, greep

spoedig den ouden man by den arm, terwyl zy hem vriendelyk waerschuwde:

- Langs hier, vader, langs hier; kom, volg my.

De blinde gehoorzaemde stilzwygend, terwyl hy schynbaer moeite deed, om de hevige aendoening, die hem overmeesterde, terug in zyn hert te verduwen. Nog eenige schreden gingen zy verder, tot by een der voornaemste huizen des dorps. Terwyl de kinderen te midden van den breeden straetweg hem met groote oogen stonden te beschouwen, belde Dorothea aen de deur der wooning waervóor zy hadden stil gehouden. Spoedig werd deze geopend door een bejaerd man die, aen zyne kleeding te oordeelen, veeleer het voorkomen van eenen stedeling dan van eenen dorpsbewooner had.

- Bout! Dorothea! komt binnen, goede vrienden, komt binnen! - riep de man die voor hen open deed, met blyde verwondering uit.

Mynheer de burgemeester van Adinkerke, - want de man die voor hen geopend had was inderdaed niemand anders, - hare aerzeling bemerkende, vatte den blinde en zyne dochter by den arm en dwong hen aldus binnen te treden, waerna hy de deur achter hen toesloot. Daerop verzocht hy hen hem in de voorkamer te volgen, en daer hielp hy zelf den ouden Bout zyn orgel afladen. Met innige belangstelling vernam hy hoe zy het maekten, en hetgeen hun sedert hunne lange afwezigheid was overgekomen, en meer dan eens voelde hy

zich eene traen in het oog opwellen, by het verhael der ongevallen, die hun zoo menigvuldig, sedert zy het dorp hadden verlaten, waren te beurt gevallen.

Zoohaest Dorothea aen zyne wenschen had voldaen, door hem de byzonderste hunner rampen meê te deelen, vroeg zy hem of hy nog niets van Simon had vernomen. Doch de burgemeester antwoordde hierop, dat hy haer het weinige dat hy daer omtrent had ingewonnen, straks zou mededeelen; maer zy vooreerst iets moesten gebruiken, en daerop verliet hy, zonder antwoord af te wachten, de kamer. Weinige oogenblikken later keerde hy echter terug. Zoodra hy binnen trad, herhaelde Dorothea hare vraeg; doch voor alsnu kon zy nog niets te weten krygen, want de burgemeester van Adinkerke vergenoegde zich met haer te antwoorden:

- Later, Dorothea, later, kind. Zoodra gy u door een weinig te hebben geëten en gedronken, van de moeijelykheden uwer reize zult hebben hersteld.

Nu trad ook de vrouw des burgemeesters de kamer binnen, met een grooten tinnen bierpot en eenige glazen in de handen, die zy aenstonds op de tafel plaetste, waerna zy, na alvorens de arme zwervelingen vriendelyk te hebben gegroet, de kamer verliet. Eenige stonden later keerde zy echter terug, en dezemael met eene volle schotel boterhammen en een groot stuk ham.

- Nu, nu, aen het werk, geen tyd verloren! - zegde de burgemeester op vriendelyken toon tot Bout en Dorothea.

- Ja, ja, vader Bout, zooveel geëten en gedronken als het u lust! - liet er de brave huisvrouw des burgemeesters byna onmiddelyk op volgen; - wees welkom in het dorp, en gy ook, Dorothea, alsook moeder Amelberga! weest allen welkom!

Wat zou de maegd doen? De burgemeester met nieuwe vragen lastig vallen? Hoe geerne zy ook iets van den lieveling haers herten hadde vernomen, toch gevoelde zy maer al te wel dat alle hare poogingen daertoe slechts vruchtelooze moeite zou zyn geweest, en de burgemeester haer niets zou willen mededeelen, vooraleer zy zich aen de boterhammen met ham hadden te goed gedaen. Zy besloot dus ook haer niet langer meer te laten bidden en zette zich aen de tafel. Zoo ook deden Bout en de weduwe van Jakob Bambeke, en allen aten zoo smakelyk dat de burgemeester en zyne vrouw zich gelukkig gevoelden hun de spyze te hebben voorgezet. Zeker zal dit niemand verwonderen; want ofschoon de arme zwervelingen tot nu toe geen honger hadden moeten lyden, toch was er nog al een geruime tyd verloopen, sedert zy iets anders dan brood en water hadden genuttigd. Lang duerde daerom toch hunne maeltyd niet; want zoodra Dorothea hare maeg een weinig bevredigd had, wendde zy zich tot den burgemeester, die naest haer aen de tafel zat, en met een gezicht waerop weemoed en angstige verwachting te lezen stonden, vroeg zy hem:

- Welnu, mynheer de burgemeester, kunt gy my thans iet omtrent hem dien wy zoeken, mededeelen?

- Omtrent Simon, niet waer, lief kind? - vroeg de burgemeester op deelnemenden toon.

- Eh! wat! - riep de weduwe van Jakob Bambeke ylings recht springend; - Simon! hebt gy hem gevat?... Ha! ha! ha! goed! goed!... waer is hy?... Ik ben zyne moeder, weet gy?... Geef hem my terug! laet my hem omhelzen?... - En de stem verheffend, schreeuwde zy zoo luid zy kon: - Simon! Simon Bambeke!...

Te gelykertyd als de krankzinnige die onsamenhangende woorden uitbracht, was zy tot by den burgemeester gesneld, en toen zy zweeg, stond zy te midden der kamer te schaterlachen, terwyl haer tranen van vreugde over de kaken rolden.

De burgemeester en zyne vrouw keerden zich tot de weduwe, met een gelaet dat van deelnemend medelyden getuigde en genoegzaem te kennen gaf hoe pynelyk zy getroffen waren, by het zicht der uitgelaten vreugd der arme krankzinnige. Dorothea had zich intusschen van haren stoel opgericht en was tot by Simons moeder gestapt; de weemoed die op haer aengezicht te lezen lag, verried genoegzaem, al rolden er dan ook geene tranen over hare wangen, hoe diep haer liefderyk hert op dit oogenblik gemarteld werd. Het goede kind gevoelde zich echter gedwongen hare oogen van de krankzinnige af te

wenden, en daer zy zulks deed, ontwaerde zy den burgemeester en zyne vrouw, die met te saêmgevouwen handen en een droef gelaet de weduwe beschouwden. Dorothea legde den wysvinger harer rechterhand tegen het voorhoofd, en schudde verdrietig met het hoofd, als of zy zeggen wilde: - Moeder Amelberga is nog altoos krankzinnig! Zy heeft slechts éen gedacht, en dit is haer zoon Simon!

De vrouw des burgemeesters scheen dit teeken te begrypen; want spoedig richtte zy zich op, en alsof zy de weduwe troosten wilde, naderde zy tot haer. Ondertusschen omhelsde de dochter van Bout Simons 's moeder, waerna zy op vriendelyken toon haer toefluisterde:

- Moeder Amelberga! ja, ja, wees verheugd! zie, ik ook ben blyde! Simon is wel niet hier....

- Hoe! Simon is niet hier! - kreet de krankzinnige te leur gesteld, terwyl hare handen, die zy in hare blydschap had saêmgevouwen, naest haer lichaem zakten.

- Hy is niet hier, moeder, - hernam het meisken op eenigzins verheugden toon; - Simon is niet in de Panne; doch wees gerust en blyde, want ik weet waer hy is!... Straks zal ik u by hem geleiden.

- Ha! ha! ha! goed, zoo is het goed! - lachtte de krankzinnige; - straks... ha! ik wil hem het eerst van allen omhelzen, hoort gy?... ha! ha! ha!... Hy is myn zoon!... Simon is myn zoon!...

En terwyl de arme vrouw op nieuw te midden der kamer stond te

schaterlachen, keerde Dorothea zich van haer af en stapte tot by den burgemeester. Toen zy hem genaderd was, boog zy het hoofd een weinig over zynen schouder, en nauw hoorbaer fluisterde zy hem in het oor:

- Welnu, heer burgemeester, weet gy iets rakende den zoon der weduwe? hebt gy eenige inlichtingen ingewonnen?

- Ik heb van hem niets vernomen, - antwoordde de burgemeester; - nogthans geloof ik dat wy zullen kunnen weten waer hy is. Ik heb twee brieven ontvangen, die ik denke van hem te komen.

- Ho! geef! waer zyn zy? - sprak de maegd op verlangenden toon, terwyl zich een lichte plooi, als de voorbode van eenen blyden lach, rond haren mond vertoonde.

De burgemeester richtte zich op, stapte tot by eene kleine hard houten kast, die zich tegen den muer bevond, opende de bovenste lade er van, waerin hy iets begon te zoeken.

Intusschen dat dit alles gebeurde, had de vrouw des burgemeesters zich met de weduwe van Jakob Bambeke aen het venster begeven, waer zy nu met haer stond te klappen: deze laetste zag er uit als of er niets buitengewoons ware voorgevallen en haer niet het minste schortte. De burgemeester zocht niet lang; weldra had hy de twee brieven gevonden. Zoohaest hy die in handen had, sloot hy de lade dicht, waerna hy ook zonder verwylen tot by Dorothea terug keerde,

aen wie hy de papieren overhandigde. De maegd ontving hen met kloppend hert en bly gelaet, en niet zoohaest had zy hen in handen of zy bracht ze aen den mond en drukte er met vuer hare lippen tegen. Doch, ook niet zoodra had zy zulks gedaen, of hare armen zakten krachteloos naest haer lichaem, de brieven ontglipten hare hand, en haer gelaet werd eensklaps gloeijend rood, alsof zy zich beschaemd gevoelde om hetgeen zy daer zoo even, in het byzyn van andere persoonen, had verricht. Eenige stonden bleef zy aldus met gebogen hoofde staen droomen; doch spoedig riep haer vader haer tot de wezenlykheid terug.

- Welnu, Dorothea, kind, wat schryft Simon? - vroeg de blinde met nieuwsgierige verwondering.

Zoodra der maegd deze woorden in de ooren klonken, ontwaekte zy op eens uit hare mymering; eene koude huivering beving haer van het hoofd tot de voeten, en daer zy het aengezicht naer de zyde heurs vaders wilde keeren, ontwaerde zy eensklaps de twee brieven, die vóor hare voeten op den grond lagen. Spoedig bukte zy zich voorover en raepte ze sprakeloos op; dan dichter by haren vader tredende, opende zy den eersten den besten, zonder aendacht te slaen op het opschrift. De oude Bout en de burgemeester zaten reikhalzend te wachten, om het nieuws te vernemen dat het schrift bevatte. De krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke en de vrouw des burge-

meesters stonden nog altoos naest het venster. Deze laetste, die wel wist wat er omging, zou heel geerne dichter by gekomen zyn, om deelgenote van het nieuws te worden; maer daer zy vreesde den argwaen van Simons moeder op te wekken en dacht dat misschien een droevig tooneel daeruit kon ontstaen, zag zy zich gedwongen dit verlangen, hoe zeer het haer dan ook bekoorde, te onderdrukken.

Dorothea las met halfluide en eenigzins bevende stem:

Vera-Cruz, 11 november 1848.

Hertelyk geliefde moeder,

Ik hoop dat de staet uwer gezondheid nog allerbest is, zoo als toen ik de Panne verliet; ware het anders, lieve moeder, het zou my groot verdriet veroorzaken, en ik zou denken er de schuld van te zyn; want waerom moest ik u toch verlaten? Ik ben nog altoos goed gezond en hoop het te blyven, tot dat ik u weder in myne armen sluiten en omhelzen mag. Maer alvorens dit gezegend oogenblik, waer myn hert zoo naer tracht, daer zy, zal er toch nog eenige tyd verloopen moeten. Ik ben hier in een zoo ryk en prachtig land, als ik er ooit een in myne droomen zag. Ho! alles is hier zoo vreemd dat ik het u niet zeggen kan. Maer, al gelykt myn lieve Vlaenderen daer niet aen, toch wensch ik dagelyks in de Panne terug te zyn, om dat ik u daer zien, spreken en omhelzen kan. Ik heb reeds veel land, vele groote en

schoone steden gezien, zooals Callao, Valparaiso, Lima en de Chinchaeilanden, en ofschoon ik nu toch wel zou willen terug keeren, is het my niet mogelyk; er is hier iets dat my nog verder dryft, nog veel verder. Moeder, men spreekt hier van een wonder dat men onlangs ontdekt heeft, in een land dat niet zeer ver van hier verwyderd is. Misschien hebt gy er in Vlaenderen reeds over hooren spreken, ofschoon ik zulks niet denke. Het is eene wonderlyke landstreek, en men spreekt hier van niets anders. Iedereen, groot en klein, arm en ryk, vrouwen en mannen, al wie beenen heeft, loopt er heen. Men wil en zal naer Kalifornië gaen. En weet gy nu waerom? Zoo ik het u zeg, gy zult het misschien niet kunnen gelooven, en toch zegt iedereen dat het waer is. Kalifornië is een goudland! Al wie er den voet op zet, is ryk! Men heeft zich slechts te bukken en te rapen zooveel men verlangt! Lieve moeder, hoe geerne ik u omhelzen zou, kan ik niet zeggen. En toch ik weet niet hoe het komt, maer ik voel my verder gedreven! Naer het tooverland! Ik wil myn deel van het goud hebben! Ik wil ryk zyn! En dan... moeder, moeder, vergeef my! het is niet voor my! Neen, voor my is het niet!... Voor u slechts alleen!...

Vergeef my, moeder! vergeef my!... Wanneer ik terug in de Panne keer, zult gy ryk en te vreden kunnen leven!...

Uw hertelyk geliefde zoon,

SIMON BAMBEKE.

NASCHRIFT. Myne groetenis aen vader Bout, en omhels Dorothea voor my; maer zeg haer niets, bid ik u, van myn voornemen. Zeg haer dat ik spoedig zal wederkeeren.

De maegd zweeg. Verwonderlyk was het om zien hoe verschillend de gewaerwordingen waren, die de lezing des briefs op de gemoederen der aenwezigen had te weeg gebracht. Niemand had zich voorzeker aen zulk nieuws verwacht. De burgemeester scheen ongeloovig: van dit onlangs ontdekte land van beloften, had hy, ofschoon dagelyks het *Staetsblad* lezende, dat hem geregeld uit de hoofdstad werd toegezonden, nog geen woord vernomen. Het scheen hem dus ook onmogelyk, dat zulks kon bestaen; hy dacht dat het slechts een louter uitvindsel was van Simon, om zyne lange afwezigheid te verschoonen, en twyfelde er aen, of hy nog wel ooit in de Panne zou wederkeeren. Echter zegde hy geen woord daeromtrent - al veroordeelde hy innerlyk het gedrag van den zoon der weduwe - en vergenoegde zich met slechts op eene afkeurende wyze het hoofd te schudden.

Dorothea was bedroefd. Een bittere plooi zweefde rond haren mond, en ofschoon zy ook niets zegde, toch dacht zy: - Waerom verbiedt hy moeder Amelberga my te zeggen waerheen hy zich begeeft? Ha! Simon, zulks had ik nooit durven denken! Nooit had ik my kunnen inbeelden, dat gy my zoo spoedig zoudt vergeten!... Hy bemint my niet meer! - En plotseling verdween de hoogroode kleur die hare

wangen verhelderde, eene traen blonk in elke harer oogen, haer hoofd zakte weemoedig op de borst en hare armen hingen slap naest haer lichaem. In die houding zou men haer voor het beeld des weemoeds hebben genomen.

De blinde orgeldraeijer scheen integendeel opgeruimder dan ooit. Ook in zyne oogen blonken tranen; maer geene smertperelen waren het. Neen, het waren dankbare vreugdetranen! Hy alleen hechtte geloof aen Simons woorden! Hem alleen had des jongelings brief blyde hoop in het hert gegoten! Wel is waer was het niet voor hem, maer voor moeder Amelberga, dat hy hoopte, alsook nog voor iemand anders: hy droomde aen eene gelukkige toekomst, aen een gemakkelyk bestaen voor zyn kind, voor zyne hertelyk geliefde Dorothea. Ho! gy hadt hem moeten kunnen zien, zoo als hy daer zat, met saêmgevouwen handen en het hoofd fier omhoog, als dankte hy God voor het gelukkig nieuws, de blyde hoop die de zoon der weduwe hem in het hert had gestort.

- Dank, hemelsche vader! - riep hy als in geestontheffing uit; - dank! Simon zal terugkeeren! Gy verlaet den rechtveerdige niet! Elk beloont gy volgens zyne werken! Dank! heb dank! - En na een stond te hebben gepoosd, voegde hy er met stille, byna onhoorbare stem by: - Beide zullen eens gelukkig zyn.

De burgemeester schudde altoos ongeloovig met het hoofd, en Dorothea stond nog in de zelfde moedelooze houding. Van de blyde

uitdrukking die op haers vaders gelaet verschenen was, had zy niets gezien; van de zoete hoopvolle woorden die hy had gesproken, had niet één haer oor getroffen.

Het verwonderde den ouden Bout dat niemand zyne blyde uitroepingen beantwoordde, en des te meer verwonderde hem zulks, daer het hem onmogelyk was op hunne aengezichten te zien wat er in hunne herten omging. Na eenige oogenblikken in angstige nieuwsgierigheid te hebben gewacht, besloot hy eindelyk te vragen:

- Dorothea, gy hebt immers twee brieven van Simon ontvangen? wat staet er in den tweeden, kind?

By het hooren haers naems, schoot de maegd op eens uit hare droomeryen wakker. Werktuigelyk opende zy den tweeden brief, dien zy nog altoos in de hand hield. Doch niet zoohaest had zy dit verricht en een vluchtige oogslag er op geworpen, of op eens verhelderde haer gelaet, en hare oogen begonnen van zoete vreugd te glinsteren, terwyl eene hoogroode verw zich op hare wangen vertoonde.

- Ehwel! Dorothea, kind, wat goed nieuws meldt Simon? - hernam de blinde, even nieuwsgierig; - zal hy haest in de Panne terugkeeren?

- Neen, neen, - stamelde het meisje met blyde ontroering, - Simon zal nog zoo spoedig niet hier zyn... Hy is in het goudland aengekomen, en doet u en moeder Amelberga groeten.

- Verders niets? - vroeg Bout Dillewyns, eenigzins te leurgesteld, daer zyne dochter hem den brief niet even als den eerste voorlas.

- Verders niets, - herhaelde de maegd, met een licht hoofdschudden, terwyl zy Simons brieven, met een blyden lach rond de lippen, haestig op de borst tusschen haren halsdoek verborg.

Zeker moest de weduwe van Jakob Bambeke, de laetste woorden door Bout en zyne dochter gewisseld, hebben afgeluisterd, want alvorens de maegd nog den tyd had de brieven te verbergen, stond de krankzinnige haer reeds ter zyde. Plotseling greep zy Dorothea, die zich hieraen niet verwachtte, by den arm en haer streng navorschend in de oogen schouwend, vroeg zy:

- Hoe! wat zegt gy? Simon zal zoo spoedig niet terugkeeren?... Hy is in het goudland aengekomen!... Het goudland!... waer ligt dat? Is dit verre van hier?... Van wat goudland spreekt gy toch?...

- Ik weet niet, moeder, - antwoordde Dorothea angstig; - het moet nog al verre zyn...

- Verre! Het is niet waer! Ik zeg dat het niet waer is! - morde de krankzinnige vergramd; - gy wilt my bedriegen, Dorothea! ja, ja; ik weet het! Maer dit duert reeds te lang, hoort gy? Ha! ha! ha! gy wilt my bedriegen; maer ik wil niet verder?... Neen, neen, niet verder!... Ik blyf hier op Simon wachten!... Ik heb het hem beloofd!... Hier in de Panne wil ik blyven!...

- Maer, moeder... - begon Dorothea met zachte stem; doch de weduwe liet haer niet voortgaen en hernam met klem: - Ik blyf in de Panne, zeg ik u! Gy en Bout kunt vertrekken, zoo gy wilt; *ik* ga echter niet mede!

- Maer dit kan niet, moeder, - hervatte de dochter van den blinden orgeldraeijer zacht fleemend; - Simon schryft dat hy in Oostende zal aenkomen en wy hem daer moeten afwachten. Nu, het is waer, gy kunt in de Panne blyven; hy zal u hier wel komen vinden. Maer dan zult *gy* toch de eerste niet zyn die hy omhelzen zal.

- In Oostende! - liet moeder Amelberga er spoedig op volgen, terwyl zy hare oogen, die van een ongemeen vuer begonnen te glinsteren, snel open en toe knipte; - Simon zal in Oostende aenkomen!... ha! ha! ha!... Ik zal hem dan gaen zien, hem kunnen aen het hert drukken, den goeden jongen!... kom, spoedig maer, wy mogen hem niet laten wachten!... Hy zou kunnen gelooven dat wy niet meer aen hem denken!... Kom Dorothea, kom spoedig, kind!... geen tyd verloren!... snellen wy er heen!...

Meer dan eens had de maegd gepoogd de arme krankzinnige vrouw te onderbreken; doch al wat zy daertoe aenwendde, was te vergeefs. Wanneer moeder Amelberga ophield met spreken, zegde zy:

- Geduld, moeder! Het heeft zulke haest niet; wy zullen er genoeg in tyds aenkomen.

- Zulke haest niet! - herhaelde de oude vrouw; - gy weet niet wat gy zegt, meisken. Nu, men mag het u vergeven: Simon is *uw* zoon niet... Zoo gy niet medegaet, gy moet het weten; dan ga ik alleen.

Daer Dorothea wel bemerkte dat niets, wat zy ook inbrengen mocht, zou hebben geholpen en moeder Amelberga zich reeds by de deur bevond, om het huis te verlaten, zegde zy:

- Welnu, moeder, een oogenblik nog, laet my slechts den tyd om vader het orgel op den rug te helpen laden, dan gaen wy mede Simon te gemoet.

De krankzinnige scheen hierin toe te stemmen; want sprakeloos bleef zy by de deur staen wachten. Dorothea en de burgemeester van Adinkerke hielpen den blinde het orgel op den rug tillen, en een oogenblik later waren allen gereed om het huis te verlaten. Hertroerend was het afscheid. Met tranen in de oogen, drukten de burgemeester en zyne vrouw de handen van Bout en Dorothea, en wanneer zy reeds een twintigtal schreden van hunne wooning verwyderd waren, knikten zy de arme zwervelingen nog van op den drempel vriendelyk achterna. Toen eerst bemerkte Dorothea dat zy een zilveren geldstuk in de hand had, dat de brave huisvrouw des burgemeesters er waerschynelyk by het afscheidnemen had ingestoken. By dit zicht welde er insgelyks eene traen op in het oog der maegd, en het hoofd nog eens omwendende, stuerde zy de brave lieden, die het zoo wel met hen meenden, eenen laetsten dankbaren hoofdknik toe.

Nu stapten de arme zwervelingen verder en sloegen den weg in, naer Oost-Duinkerke geleidende. Onderwege sprak de weduwe van Jakob Bambeke van niets anders dan van haren zoon Simon, dien zy te Oostende ging omhelzen. Echter was het hen onmogelyk nog dien avond deze stad te bereiken, want toen zy te Nieupoort aenkwamen, was het reeds stikdonker, en hoe of de krankzinnige verlangde verder te stappen, toch zagen zy zich genoodzaekt den nacht in het kleine stadje door te brengen. Dorothea verlangde ten anderen niets beters, want *zy* wist toch wel dat Simon niet te Oostende, maer er verre af was; zy wist dat hy in het goudland was aengekomen; in het goudland, waer hy, volgens zyn schryven, slechts was heen gesneld om haer en zyne moeder ryk en gelukkig te zien, want dit stond duidelyk in zyn tweeden brief, die ook aen haer was gericht, iets dat haer daer straks, in de wooning des burgemeesters, van bly genoegen had doen trillen. Zy besloot dus eene kleine herberg op te sporen om er den nacht door te brengen.

XVI.

Den volgenden dag, des morgends vroeg, hernamen Bout Dillewyns, Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke hun zwervend leven. Zeker verwacht gy er u niet aen, dat ik u alle de teleurstellingen die zy ontmoetten, alle de ongemakken waer tegen zy te worstelen hadden, zal mededeelen. Immers, meer dan eens, hebt gy het geluk genoten de zegeningen te hooren, die arme lieden van hun slach u toewenschten, wanneer gy, door medelyden bewogen, hun eene kleine aelmoes in de handen stakt, en wellicht ook hebt gy wel eens in het voorbygaen gezien hoe mistroostig die zelfde ongelukkige schepselen verder stapten, wanneer het geviel dat lieden, beter dan zy door het lot bedeeld, hun hert voor medelyden gesloten hielden en weigerden

hun de afgesmeekte aelmoes te schenken. Gewis heeft u zulks geleerd, in het vervolg nooit, ten minste wanneer het in uwe macht was, een arm rededelyk wezen, als gy door God naer zyn evenbeeld geschapen, te laten heen gaen, zonder het eerst een blyk uwer mildheid te hebben geschonken. Arme ongelukkigen helpen kunnen en het doen, is zoo zoet, en de goede God zegent ook steeds den mensch die medelydend is voor zyne minderen, althans wanneer hy de almoes geeft met een liefderyk hert en zonder praelzucht. Alleen de feiten welke eenen onmiddelyken invloed uitoefenden op het leven onzer vrienden, wil ik u nog verhalen, en zeker zyn zy, myns dunkens ten minste, hertroerend genoeg om uwe aendacht te boeijen.

In het begin van den zomer van het jaer 1850, verlieten Bout, Dorothea en de krankzinnige weduwe een klein stadje van West-Vlaenderen, waer zy de kermis hadden te baet genomen om eenige aelmoesen in te zamelen. Het was reeds laet in den namiddag, toen zy het stadje uitstapten, met het inzicht om nog voor het vallen van den avond een dorp te bereiken, dat op twee uren afstands verwyderd lag en waer zy hadden besloten den nacht door te brengen. Toen zy omtrent een kwaert uers verre waren, bemerkte Dorothea eensklaps dat moeder Amelberga hen wederom had verlaten. Spoedig deelde zy dit nieuws haren vader mede, en na zy hem op eene veilige plaets had geleid, begaf zy zich met Kees op weg, om de oude vrouw te gaen opzoeken.

Verre had zy nogthans ditmael niet te loopen; want welhaest ontdekte zy de krankzinnige, die op eenige boogscheuten afstands kwam aengewandeld. Zoodra de oude vrouw haer zag, kwam zy in aller yl toegeloopen.

- Moeder Amelberga, gy zyt niet wys! - zegde de maegd eenigzins verwytend, zoohaest zy dicht genoeg by de krankzinnige was genaderd om zich door haer te kunnen doen verstaen; - waerom zyt gy weêr achtergebleven, eh? Vader Bout is niet weinig boos op u; hy zal u straks ter dege bekyven, hoort gy?

- Eh! eh! wees maer niet gram, - hernam moeder Amelberga, glimlachend met het hoofd schuddende; - gy hebt daertoe geene reden kind; zie liever.

En terwyl de oude vrouw dit zegde, bracht zy van onder haren voorschoot een grooten blauwen en rood geruiten halsdoek te voorschyn, dien zy de maegd allervriendelykst toestak.

- Hoe! wat is dit nu weêr? - vroeg Dorothea verwonderd. - Hoe zyt gy daer aengekomen?

- Vindt gy het schoon? - hernam de krankzinnige, de oogen snel open en toe knippende; - ja, niet waer? Het is voor u, kind! Ik wil dat gy schoon zyt, wanneer Simon u zal wederzien. Morgen zal ik u een nieuw kleed geven en nog veel andere dingen! Al wat gy verlangt! - En op zachteren toon, voegde zy er by: - Het zal niet lang meer

aenloopen dat wy hem zullen weêrzien; binnen eenige dagen reeds... ik weet het!...

- Maer zeg eens, moeder, waer hebt gy dien halsdoek toch gehaeld? - vroeg de maegd meer en meer angstig; - gy hebt hem gestolen, niet waer? ja, ja, gy hebt hem gestolen!

- Ust! zwyg! - zegde de oude vrouw! den wysvinger der rechter hand tegen den mond leggende; - het is voor u, kind!

Twee mannen die zich in de nabyheid bevonden, waer zy zich achter eenig schaerhout hadden verborgen, zonder dat Dorothea of de krankzinnige hen hadden opgemerkt, schoten op dit oogenblik vooruit en maekten zich eensklaps meester van den doek, terwyl elk hunner eene der vrouwen by den arm greep. De krankzinnige liet zich echter den halsdoek niet gemakkelyk onteigenen. Zy schoot in eene dolle gramschap, raesde en schreeuwde verwoed, krabde, stampte, sloeg en neet den man die haer den doek had ontnomen; en hare jonge gezellin had de grootste moeite om haer tot bedaren te brengen. Toen zy hier in eindelyk gelukt was, vroeg een der mannen:

- Waer is de blinde orgeldraeijer?

- De blinde is myn vader, mynheer! - snikte de maegd, die al het pynelyke van haren toestand begreep; - hy is niet verre van hier! Hy noch ik hebben plicht aen dit ongeval, mynheer! alleen deze vrouw... zy is... krankzinnig!

- De rechter zal dit onderzoeken, - antwoordde de man, - geleid ons tot uwen vader.

Dorothea gehoorzaemde bevende en met het hert overkropt van angst en schaemte. Welhaest stonden allen voor den blinde. De maegd legde hem, met de tranen in de oogen, uit wat er was geschied. In den beginne kon de grysaerd niet gelooven wat zyne dochter hem mededeelde; doch toen een der vreemdelingen hem zulks bevestigde, was hy wel gedwongen de echtheid er van, hoe schrikkelyk dan ook, te erkennen; de oude eerlyke man bedekte zyn aengezicht met de handen, en terwyl hy luidop snikte, rolden hem de tranen overvloedig langs de kaken. Eenige oogenblikken later stapten Bout, Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke terug naer de stad, van dicht by gevolgd door de twee mannen, die niet anders dan dieflyders in burgerkleeding waren.

Ziet hier nu hoe de gansche zaek zich had toegedaen: Toen zy de stad zouden verlaten, was Simons moeder op het merktplein blyven staen, al wat zy tegen kwam, kramen en kramers, goochelaers en koordedansers met nieuwsgierige oogen beschouwende, tot dat eindelyk een kraem, waerop allerhande kinderspeelgoed en katoenen weefsels tentoon gespreid lagen, hare opmerkzaemheid bovenal gaende maekte. Met omzichtigheid sloop zy er heen, bezag met een nieuwsgierig en verlangend oog al de tentoongespreide voorwerpen, en zonder dat de eige-

naers van het kraem of de talryke omstanders het bespeurden, maekte zy zich meester van eenen halsdoek, dien zy even spoedig onder haren voorschoot verborg, waerna zy behendig wegsloop. Echter was de diefstal dien zy had gepleegd, niet ontsnapt aen het nauwziende oog van twee diefleiders in burgerskleeding, die zich in de nabyheid bevonden. Deze hielden haer echter niet oogenblikkelyk aen, daer zy de oude vrouw den ganschen dag in de tegenwoordigheid van den blinden orgeldraeijer en het jong meisken hadden gezien en deze hare medeplichtigen dachten. Zulks had hun doen besluiten de stappen der vrouw te volgen, om alzoo al de plichtigen te gelyk te kunnen aenhouden. Men heeft gezien dat zy daerin maer al te wel waren gelukt. Met gebogen hoofden traden Bout en Dorothea terug de stad binnen, die zy weinig tyds te voren, opgeruimd en blymoedig, hadden verlaten. Moeder Amelberga, die in hun midden stapte, zag er in verre na zoo verlegen niet uit; zy wendde en keerde het hoofd in alle richtingen, even als of zy van niets wist. Daer de avond reeds begon te vallen en het daerdoor te laet was om nog dien zelfden dag vóor den rechter van onderzoek te verschynen, brachten de diefleiders de dry ongelukkigen naer het stadsgevang, waer zy gedwongen waren den nacht over te brengen. En welke nacht! Ho! gy kunt wel denken dat het geen rustige slaep was die hun de oogen kwam sluiten! Geene zoete droomen die hun bezig hielden! Neen, het waren lange,

droeve uren, die hun eene eeuwigheid schenen te duren! Bittere klachten en onafgebroken snikken! want eene akelige toekomst, de onteerende gevangenis, grimde hen in het verschiet tegen. Hertewee, pynelyk knagend hertewee leden de blinde orgeldraeijer en zyne dochter! Doch zy, die alleen de oorzaek was van al dit lyden, zy deelde niet in die gewaerwordingen: de krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke lag weldra rustig te slapen op haren bussel stroo, als of er niets buitengewoons ware voorgevallen.

Den volgenden morgend, werden de dry aengehoudenen uit de gevangenis gehaeld en naer den rechter van onderzoek geleid. Toen zy vóor dezen, die een bejaerd en deftig man, met gryze haren was, verschenen, beefden Bout en Dorothea zoo zeer, dat de rechter, die veel menschenkennis bezat, by den eersten oogslag zich voor overtuigd hield, dat hy met eerlyke lieden te doen had, en hunne rood bekreten oogen bevestigden hem nog meer in dit gedacht. Doch omtrent de oude vrouw die hun vergezelde, dacht hy gansch anders; hare overmoedige houding, en de onbeschaemde blikken die zy wierp, zoo wel op hem als op de diefleiders en de verschillige voorwerpen die zich in het vertrek bevonden, deden in hem alras het gedacht ontstaen, dat zy eene landloopster van het ergste slach moest zyn. Daer uit vloeide voort, dat hy ook weldra begon te twyfelen omtrent de eerlykheid der twee eersten, - want, - dacht hy, - brave lieden gaen toch niet met schel-

men langs de baen. God weet of het geene doortrapte booswichten zyn? Kom, kom, wy zullen dit welhaest weten. My toch zullen zy niet bedriegen kunnen! - En na een snuif te hebben genomen uit de zilveren doos, die hy gansch den tyd dien hy had besteed, aen het in oogenschouw nemen der beschuldigden, niet had opgehouden met den rechter wysvinger tusschen den duim en den wysvinger der linker hand rond te draeijen, gebood hy met luider stem en zoo streng mogelyk:

- Treedt nader.

De beschuldigden gehoorzaemden oogenblikkelyk aen dit bevel.

- Wie zyt gy? - vroeg de rechter, de weduwe streng in de oogen schouwende.

- Ik weet het niet, - was het antwoord der oude vrouw.

- Hoe! - hernam de rechter, terwyl hy haer nog strenger bezag en zyn voorhoofd in diepe rimpels saêmtrok, - hoe!...

- Vergeef haer, mynheer, - fluisterde Dorothea zacht, terwyl zy het hoofd voorover neigde; - vergeef haer, zy is... krankzinnig!

- Nu, nu, geene valsche uitvluchten, - antwoordde de rechter, met eenen glimlach die genoegzaem zien liet dat hy niets van het gezegde des meisjes geloofde; - gy zoekt my te bedriegen! - Maer zoo doen zy allen, wy kennen dit; ook zal u dit niet gelukken, wees er zeker van. Wy hebben getuigen die de misdaed hebben zien plegen;

- en met de hand op de tafel wyzende, waerop zich een pak bevond dat zorgvuldig met papier was omwonden, vroeg hy: - Hebt gy dien halsdoek gestolen, ja of neen?

Nauwelyks had hy die woorden gesproken, of de weduwe van Jakob Bambeke sprong vooruit, wierp zich als eene uitzinnige op de tafel stiet den inktpot des rechters over de vóor hem liggende papieren, maekte zich in aller yl meester van het pak, keerde zich om en sprong er mede te midden van het vertrek. Daer zy niet alleen het pak, maer ook gelyktydig het tapyt dat over de tafel lag gespreid, had vast gegrepen, trok zy in haren loop de tafel om, zoo dat op eens alle de kartonnen, boeken en papieren des rechters op den grond lagen verstrooid. De rechter sprong van verwondering uit zynen zetel op, en wist niet wat hy over dit tooneel moest denken. Terwyl Bout, die onbewust was van hetgeen er geschiedde, van angst stond te beven, snelden de diefleiders en Dorothea naer de krankzinnige toe. Maer vooraleer zy tot by haer waren genaderd, had deze reeds het pak losgerukt, en zoo haest zy den halsdoek ontwaerde, uitgeroepen:

- Ja, ja, hy is 't... ha! ha! ha!... hy is 't... zy zullen hem my ditmael niet meer ontnemen... ha! ha! ha!... dat zy komen!...

Op dit oogenblik grepen de diefleiders haer vast, en een hunner poogde terzelfder tyd haer het gestolen voorwerp te ontrukken, terwyl Dorothea de handen tot haer uitstak en met de tranen in de oogen smeekte:

- Moeder, moeder gy zyt stout! geef den halsdoek aen de mannen! laet hem los! zy zullen u naer het gevang leiden! in het kot steken! moeder, ik bid u, laet hem los!

Doch, hoe zy smeekte en bad, niets hielp; de krankzinnige sloeg, beet en krabde de diefleiders, als ware zy razend, en trok zoo hevig met den halsdoek, om hem te behouden, dat hy eensklaps scheurde en zy en de diefleider elk een stuk er van in de handen hielden.

- Ha! ha! ha! ik heb gewonnen!... ha! ha! ha! gewonnen! gewonnen!... - lachte zy schaterend.

Niet zoohaest had de dochter van den ouden Bout dit gezien of zy verborg haer aengezicht achter de handen, en borst in een zoo luid snikken los, dat de rechter zich by het zicht harer droefheid het hert geroerd gevoelde en zich op eens voor overtuigd hield dat de oude vrouw waerlyk krankzinnig was. Zonder langer verwylen stapte hy tot by eene zydeur, die hy opende en langswaer op het zelfde oogenblik eene vrouw het vertrek binnen trad.

- Kent gy die lieden? - vroeg de rechter aen de binnentredende, op eenen toon die van diepe aendoening getuigde.

- Lieve hemel! het is de blinde Bout, met zyne dochter en de krankzinnige! - stotterde de vrouw verwonderd; - ho! had ik zulks geweten!...

- Gy kent haer dan? - hernam de rechter.

- Of ik haer ken, mynheer? - antwoordde de vrouw, die dezelfde was van wie de weduwe van Jakob Bambeke vroeger de kinderpop had gestolen en die nu ook de eigenaerster was van den halsdoek, waervoor de dry ongelukkigen te recht stonden; - de oude vrouw weet niet wat zy doet; het arme schaep is krankzinnig.

En nu verhaelde de koopvrouw den rechter de gansche geschiedenis betrekkelyk het wegnemen der kinderpop, en vergat niet te zeggen hoe Dorothea haer die, met de tranen in de oogen, had terug gebracht, en zy besloot haer verhael met hem te verzoeken hun de vryheid te hergeven.

- Ja, ja, - antwoordde de rechter diep bewogen, - onmiddelyk! zy zyn waerlyk reeds ongelukkig genoeg - En tot Dorothea stappende, voegde hy er by: Vergeef my, goed kind, wat ik u onwillig deed lyden? Maer gy weet, in myne hoedanigheid van rechter, moest ik de plicht die de wet my oplegt vervullen. Had ik echter geweten hoe het alles zich had toegedaen, ik hadde u onmiddelyk de vryheid doen wedergeven.

- Ho! ik dank u! ik dank u, heer rechter! - viel de maegd hem in de reden; - ik begryp zeer goed, dat gy niet anders handelen kondet en in het geheel geene schuld hebt aen het ongeval dat ons treft! wees gedankt, heer rechter! - en zich tot de koopvrouw wendende, vroeg zy: - Hoeveel kost de halsdoek, goede vrouw? Ik

geloof wel niet dat ik geld genoeg hebbe, om u thans het gansche beloop er van te betalen; doch ik zal u geven wat ik kan en het overige later, wanneer ik u ergens op eene kermis of jaermerkt ontmoet. Gy zult u hiermede immers wel willen te vrede houden, niet waer?

De koopvrouw schudde echter met het hoofd dat zy het alzoo niet verstond, en zegde op medelydeden toon:

- Neen, neen, niet zoo; ik wil niet! kom mede naer de merkt, ik zal de oude vrouw eenen anderen halsdoek schenken.

De maegd antwoordde niet; maer de tranen die in hare blauwe oogen blonken, en de blik dien zy de medelydende koopvrouw toezond, zegden genoegzaem hoe dankbaer haer hert klopte.

De rechter en een der diefleiders hielpen den ouden Bout zyn orgel op den rug tillen, waerna de dry ongelukkigen, met de koopvrouw, het huis verlieten. Niet zoodra waren zy daer buiten, of de getrouwe Kees, die den nacht vóor de poort der gevangenis had doorgebracht, en zyne meesters, toen zy des morgends daeruit waren gehaeld, tot by des rechters wooning was opgevolgd, sprong hen bly jankend tegen, als gevoelde hy ook dat zy de vryheid hadden herkregen. Men zou byna hebben gezegd dat hy hen daerover wilde verwelkomen, zoo vergenoegd scheen het goede beest.

Dorothea wilde den weg naer de stadspoort inslaen; maer de koopvrouw verzocht hen, haer naer haer het merktplein te volgen en

ofschoon, de maegd weigeren wilde, toch hielp dit niet: de brave koopvrouw drong er op aen, de krankzinnige eenen halsdoek ten geschenke te geven, en het meisje zag zich wel gedwongen, hoe noode dan ook, in dit verzoek toe te stemmen.

Zoo spoedig mogelyk verliet de blinde orgeldraeijer met Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke de plaets die hun zulk betreurensweerdig ongeval had berokkend. De oude Bout, die er altoos zoo opgeruimd en vrolyk uitzag, scheen thans echter veel van zyne opgeruimdheid te hebben verloren; want byna den ganschen dag bleef hy sprakeloos, ja, zelfs zag hy er zoo droefgeestig uit, alsof een heimelyk wee hem aen het herte knaegde. Tegen het vallen van den avond, klopte Dorothea aen eene hoeve, die in de nabyheid van een dorp lag, dat op omtrent dry uren afstands van het kleine stadje was verwyderd, om den pachter te verzoeken, met haren vader en Simons moeder den nacht in de schuer te mogen doorbrengen. Deze, die een medelydend man was, stond hun zulks gereedelyk toe en deed zelfs eene zyner meiden voor hen een ketel warme melk bereiden, ten einde zich daerdoor een weinig te versterken. Toen zy de melk genuttigd en den pachter bedankt hadden, begaven zy zich ter rust. Doch, wie die niet vond, was de oude Bout; want langen tyd lag hy niet op het stroo uitgestrekt, of hy gevoelde zich koud en ongesteld, en wel zoo hevig dat zyne tanden tegen elkander klapperden, en Dorothea en Simons moeder er van wakker werden.

Zeker was de orgeldraeijer aen geen gemakkelyk leven gewoon; doch de nacht dien hy slaeploos in het koude gevang had doorgebracht en het verdriet dat hem zulks had veroorzaekt, hadden zoo zeer zyn zenuwgestel geschokt, dat hy daerdoor de koorts op het lyf had gehaeld. Des morgends was hy beter, nogthans gevoelde hy zich niet in staet het orgel te dragen, en Dorothea zag zich gedwongen zulks voor hem te doen. Den avond die daerop volgde, kwam de koorts terug, en zelfs heviger dan de eerste mael; zoo ook ging het den derden nacht, en des morgends was de zieke zooveel verergd, dat het hem niet mogelyk was op te staen en hy was genoodzaekt op het stroo in de schuer, waer hy den nacht had doorgebracht, te blyven liggen; en toen de dorpsdoktor, dien de eigenaer der schuer had doen roepen, hen kwam bezoeken, verklaerde deze dat de oude man den *typhus* had en gevolgentlyk aldaer niet mocht blyven liggen. Hy verzocht diensvolgens den pachter vriendelyk hem in zyne wooning te willen opnemen; doch deze, bevreesd dat de ziekte zich tot de leden zyns gezins zou kunnen uitstrekken, weigerde volstrekt hierin toe te stemmen. De oude orgeldraeijer kon nogthans niet langer in de schuer, waer het van alle kanten hevig tochtte, blyven liggen, en de geneesheer besloot hem naer zyne eigene wooning te doen overvoeren; maer daer zyn huis niet zeer groot was, waren Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke genoodzaekt hunne huisvesting in de schuer te blyven behouden; iets waerin de pachter gereedelyk toestemde.

Nu de maegd zich gedwongen zag, tot de herstelling haers vaders, in het dorp te verwylen, was het haer ook onmogelyk met zingen en spelen den kost te winnen en moest zy zich getroosten, hoe noode dan ook, van het brood der aelmoes te leven. Bedelen, dit was iets waertoe zy nog nooit haren toevlucht had moeten nemen, en dit griefde haer dus ook zeer; maer de lieden uit het dorp waer zy verbleef, waren meest allen zeer menschlievend, en daer zy medelyden hadden met den zieken blinde en de krankzinnige, wier lotgevallen zy door Dorothea hadden leeren kennen, bracht elk gereedelyk het zyne by, om in haer onderhoud te voorzien. De geneesheer stond haer van zynen kant toe, zoo dikwyls zy het goed vonden, den zieke te bezoeken en naer wensch op te passen. Dorothea bracht dan ook het meest van den tyd dien zy beschikbaer had, naest het lydensbed haers vaders door, en zy verzorgde hem met alle de liefde die haer teederminnend hert bevatte. Door die goede zorg en de gepaste voorschriften van den braven geneesheer, werd de oude zieke man dus ook spoedig gered, en na veertien dagen bedlegerig te zyn geweest, verklaerde de doktor dat alle gevaer voorby was. Aen verder reizen was er nogthans voor alsnu niet te denken, want de oude man was daertoe nog veel te zwak, en er zouden nog wel vier weken moeten verloopen, eer zy den doktor en de overige lieden van het dorp, voor hunne goede behandelingen, zouden mogen bedanken en verder reizen. Eindelyk

brak hy aen, die lang gewenschte dag, en het was met de tranen in de oogen dat Bout en Dorothea afscheid namen van hunne weldoeners. De weduwe van Jakob Bambeke, die niet gevoelen kon wat zy aen de brave dorpelingen verschuldigd waren, was de eenigste die koud bleef by dit aendoenlyk afscheid, dat nogthans by zoovelen tranen in de oogen deed opwellen.

Het dorp waer zy zoo langen tyd hadden verbleven, was slechts op een paer uren afstands van Oostende gelegen, en het was dan ook daer heen dat zy besloten zich te begeven. Dorothea stapte vooruit, met het zware speeltuig op den rug, en Bout met de krankzinnige aen de hand volgden haer, terwyl Kees, hun getrouwe gezel met de hagelblanke vacht, vrolyk jankend en blaffend van de eene naer de anderen huppelde.

XVII.

Het was tegen den middag van den 17 july 1850 dat Bout, Dorothea en Simons moeder de poort der stad Oostende binnen stapten. Het weder was heerlyk en de zon, die hoog aen den effen onbewolkten hemel stond, schoot hare brandende stralen op de rustige zeestad; iets dat niet weinig bydroeg, om hare steeds eenzame straten een nog rustiger en eenzamer voorkomen te geven. Want, zoo als het licht te begrypen valt, al wie buiten 's huis niets gewichtigs te verrichten had, bleef binnen zyne wooning, om zich niet onnoodig aen de zengende hitte der zonnestralen bloot te stellen.

Dorothea droeg nog altoos het orgel; doch thans niet meer op den rug als een onnuttig meubel. Neen, het speeltuig hing haer voor den

buik, en terwyl Bout en de weduwe van Jakob Bambeke haer op de hielen volgden, galmden langs de eenzame straten der vlaemsche zeestad de aerdigste en vreemdste deuntjes die het orgel bevatte, terwyl zy die met hare zuivere en frissche stem begeleidde. Daer echter de straten byna gansch verlaten waren, zal het ook niemand verwonderen te vernemen, dat de maegd zeer weinig met haren lastigen arbeid verdiende, en het slechts van tyd tot tyd was, dat zy een klein geldstuk in haer blikken schotelken, welk boven op haer speeltuig stond, hoorde vallen. Nogthans, des te meer zegende zy, niet alleen met den mond en een dankbaren oogslag, maer ook met het hert, de schaersche medelydende zielen, die haer, van tyd tot tyd, in het voorby gaen eene aelmoes toestaken. En zy was niet alleen om de milde hand te zegenen; neen, haer blinde vader, telkens dat het metalen geluid, door den val van een geldstuk in het schotelken verwekt, zyne ooren trof, smeekte dankbaer van den hemel den zegen over het hoofd van den milddadigen voorbyganger af.

Zoo gingen zy immer voort, straet in, straet uit, tot dat zy eindelyk het kwartier der dokken, waer de stad een woeliger voorkomen verkreeg, bereikten. Nu werden zy omringd door vele vrouwen en kinderen, die zich in den omtrek bevonden, alsook door de werklieden die aen het laden en lossen der schepen arbeid vonden, maer uit hoofde van het middaguer, zich na het eten een weinig uitrusteden op

de stapels katoenbalen en noordsche planken, waermede de kaeijen overdekt waren. Daer het nu meer dan eens gebeurde dat het getal persoonen dat hen omringde, zoo groot was dat zy moeite hadden er door te geraken, hielden zy van tyd tot tyd stil vóor een der menigvuldige gasthoven en koffyhuizen die zich rond de dokken bevinden. Allengskens strompelden zy echter verder, tot dat zy eindelyk het strand, waer de overzeesche stoombooten aenlanden, bereikten en, met den rug naer den grooten plas gekeerd, vóor een koffyhuis in de nabyheid stil hielden.

Hier was de menigte nog veel talryker dan langs de dokken, men bemerkte er een ongewoon gaen en komen van persoonen tot byna alle standen der samenleving behoorende. Daer Dorothea echter alleen aen haer speeltuig dacht en gedwongen was van tyd tot tyd rond te zien of haer vader en de weduwe van Jakob Bambeke zich nog in de nabyheid bevonden, had zy dus ook by het aenkomen de oorzaek dier talryke verzameling van menschen niet bemerkt. Zy verschrikte dan niet weinig, toen zy op eens, terwyl zy vóor het koffyhuis aen het spelen stond, achter haer een schel sissend geschuifel vernam, dat weinige stonden later werd opgevolgd door een ongewoon luid gebrul, niet ongelyk aen het geknal van den in de verte grommenden donder. Plotselings keerde de maegd het hoofd om naer den kant van waer zy het gerucht had gehoord, en over de hoofden der haer omrin-

ringende lieden kykende, ontdekte zy eene groote zwarte schouw, die gansche wolken van eenen rossen, benauwenden rook uitspuwde. Oogenblikkelyk begreep zy dat het een stoomschip was, daer zoo even aengeland of op het punt om te vertrekken. En inderdaed, zy bedroog zich niet: het was de *Royal Tiger,* die onder bevel van kapitein Dickson stond en weinige oogenblikken geleden van Londen was aengekomen.

Het dek en de nabyheid van den *Royal Tiger* leverde een buitengewoon tooneel van drokke levendigheid op: allerhande soort van lieden liepen en wemelden er verward dooreen. Hier waren het reizigers, die hunne koffers en doozen openden en ze den beambten van den tol in oogenschouw lieten nemen, om te onderzoeken of zy geene belastbare goederen bevatteden; daer engelsche *ladies*, die geen acht slaende op de warme julyzon die boven hunne hoofden blakerde, even als of men in het hertje van den winter verkeerde, hals en handen met bont hadden bedekt en al wat mogelyk was inspanden, om hunne hoedendoozen voor het pletteren te bevryden. Ginds pakdragers en sjouwerliê, die elkander de zware kisten en koffers der aengekomenen op de schouders hielpen laden, en boven op de raderkas gewapende *gendarmen*, die de reizigers met nauwgezetheid naer hunne passen vroegen, om te beletten dat booswichten of banbrekers het land zouden binnen sluipen.

Aen land was er even veel leven te bemerken: daer laedden de

pakdragers de kisten en koffers op kleine handwagentjes, raesden en schreeuwden verward dooreen, en hielden een leven dat hooren en zien er by verging. Maer wie het meest rumoer van allen maekten, waren de *vigilantiers*, die met allerhande uitroepingen de reizigers in hunne rytuigen poogden te lokken, en eene heele litanie aflazen van alle de bestaende gasthoven, koffyhuizen, openbare plaetsen en straten van Oostende; en daer zy allen verward en luid dooreen schreeuwden, de eene dit en de andere dat, was het ook de meesten der vreemdelingen onmogelyk te begrypen wat zy wilden hebben of zeggen.

By een der handwagentjes bevonden zich, buiten de twee of dry sjouwerliê die bezig waren met de kisten en koffers, welke er nevens stonden, op te laden, nog twee heeren, die het alles zeer nauwkeurig schenen gade te slaen, met het klaerblykelyk doel om te bestatigen of men hunne voorwerpen goed en voorzichtig behandelde, en niets er van vergat op te laden. De eene was een jong mensch van omtrent de dertig jaer, middelmatig van gestalte, met een door de zon getaend wezen en wiens kleeding aenduidde dat hy tot den gegoeden burgerstand moest behooren. Zyn gezel zag er wel tien jaren ouder uit dan hy; het was een lang mager man, met eenen zwarten tot aen den hals toegeknopten rok om het lyf, en wiens hoofddeksel bestond uit eenen ronden vilten hoed met breede randen, waeronder schoone bruine hairlokken uitkwamen, die hem in lange krullen tot op de schou-

ders daelden. Op den rug droeg hy eenen lederen reiszak, en eene veldflesch, met wissen omvlochten, hing hem ter zyde, terwyl hy met de rechterhand op eenen dikken rieten gaenstok steunde en met de linker eene lange pyp met grooten meerschuimen kop hield omvat. Zyn aengezicht was regelmatig schoon, maer zoo bleek en eigenaerdig, dat het onmogelyk was dien man, wanneer men hem slechts eens had ontmoet, niet dadelyk by den eersten oogslag te herkennen.

De koffers en kisten der twee reizigers lagen op den handwagen geladen, en de werklieden waren op het punt zich er mede van het strand te verwyderen. Op dit oogenblik verlieten Bout, Dorothea en de weduwe van Jakob Bambeke het koffyhuis. Kees, de trouwe vriend der arme zwervers, sprong eensklaps jankend en blaffend vooruit, alsof hy in de verte eene oude kennis had ontwaerd, die hy verheugd was weder te zien en te gemoet wilde snellen; doch de koord, die hem aen den hals was vastgemaekt en waervan de krankzinnige het ander eind in de hand hield, belette hem zulks. Het trouwe beest poogde echter zich los te maken, want het verdubbelde zyn voorwaerts rukken en springen, en blafte en jankte meer dan ooit. Maer hoe meer Kees vooruit wilde, hoe meer leven hy hield, met des te meer kracht trok de oude vrouw hem terug, terwyl zy hem eenigzins bestraffend toeriep:

- Zacht, Kees! zacht! hier! zwyg!...

Doch daer het beest op hare woorden geene aendacht scheen te geven en steeds voorwaerts sprong, verhief zy het hoofd, om te onderzoeken wat de oorzaek was zyner ongehoorzaemheid. Nauwelyks had zy echter zulks verricht, of daer ontwaerde zy de twee reizigers. De koord waermede zy den hond vasthield, schoot haer eensklaps uit de hand, en een oogenblik later stond Kees by de vreemdelingen waer hy jankend en kwispelsteertend van den eenen naer den anderen sprong. De krankzinnige was den hond gevolgd; nog slechts eenige schreden scheidden haer van de twee reizigers. Toen hield zy eensklaps stil en bleef als aen den grond genageld staen. De weduwe van Jakob Bambeke had den rechter arm omhoog geheven en hield den wysvinger der gesloten vuist op de vreemdelingen gericht. Op haer aengezicht zweefde een lach, zoo onbeschryflyk mild, en uit hare oogen straelde zulke zoete blydschap, dat het den omstaenders duidelyk zichtbaer was, dat op dien stond het hert dier arme vrouw van geluk en zoete aendoening overstroomde.

En wel was het zoo! zy was gelukkig, onuitsprekelyk gelukkig, de arme krankzinnige! In een luiden lach gaf zy dit gevoelen harer ziel lucht. Toen zy ophield met lachen, was het duidelyk zichtbaer dat zy spreken wilde, dat zy de aendoeningen die hare ziel schokten door woorden wilde vertolken. Doch het scheen ook, dat ondanks alle de moeite die zy daertoe inspande, haer de woorden in den gorgel stik-

ten; want niets dan een lange doffe klank, als het gereutel eener stervende, wilde haer uit de borst, terwyl zy op de beenen wankelde, als of op eens het bloed had opgehouden in hare aderen rond te vlieten. Middelerwyl dat dit gebeurde, was de jongste der twee reizigers, die op zyne beurt de oude vrouw had ontwaerd, haer te gemoet gesprongen en juist genoeg in tyds, stond hy naest de zyde der krankzinnige, om haer te beletten op den grond te storten.

- Moeder! moeder! - riep hy met van zalig genot trillende stem en schier uitzinnig van vreugde, terwyl hy haer in zyne armen ontving en met blyde ontroering aen de borst drukte: - Moeder! wy hebben eindelyk elkander terug gevonden!...

De krankzinnige opende de oogen, en uit den blik, dien zy den reiziger toewierp, straelde een hemel van zaligheid en liefde, en met stille nauw hoorbare stem fluisterde zy:

- Si... Simon!... myn zoon!...

Dit waren de eenige woorden die zy kon uitbrengen; het overige verstierf haer op de lippen, en oogenblikkelyk sloot zy de oogen weêr dicht. De krankzinnige weduwe van Jakob Bambeke lag in bezwyming, met het hoofd tegen de borst haers zoons.

XVIII.

Simon Bambeke had, met de hulp van zynen makker, den vreemdeling met den toegeknopten rok, die oogenblikkelyk was toegeschoten, zyne moeder in het naby gelegen koffyhuis gedragen, waer zy alle mogelyke middelen bewerkstelligden om haer tot het bewustzyn terug te roepen. De goede jongen had aenstonds een der omstaenders verzocht eenen geneesheer te gaen opzoeken. Deze had gereedelyk in zyn verlangen toegestemd, en weinige stonden later bevond zich reeds een man van de kunst by de zieke. Niet zoodra had deze de oorzaek van de bezwyming der weduwe vernomen, en hare polsen nauwkeurig betast, of hy verzekerde Simon en Dorothea, dat het leven der vrouw, althans voor het oogenblik, niet in gevaer was. - Het was een zware

krisis waerin zy verkeerde, - verzekerde hy; - echter koesterde hy de hoop, haer, na verloop van eenige dagen goede behandeling, de gezondheid en misschien ook wel het verstand te zien herkrygen. Dit laetste durfde hy nogthans niet stellig verzekeren.

Op voorstel des geneesheers, deed Simon een huerrytuig halen, waerin hy, door zynen makker geholpen, zoo zacht mogelyk zyne moeder plaetste. Ook Bout, Dorothea en de vreemdeling met den toegeknoopten rok namen nevens hem plaets in het rytuig, na dat men er het draeiorgel had boven opgezet, en toen beval hy den koetsier hem naer het beste gasthof van Oostende te voeren.

Zoodra zy daer aenkwamen, droegen zy moeder Amelberga met de meest mogelyke voorzichtigheid naer eene benedenkamer in het achtergedeelte des gasthofs, waer zy haer op een zacht bed plaetsten. Simon bleef eene wyl vóor het bed, met de tranen in de oogen, zyne moeder beschouwen. Op zyn gansch uiterlyke was het zichtbaer dat hy innig verheugd was de oude vrouw weder te zien; maer toch kon men ook zeer goed bemerken, dat hy er zich niet had aen verwacht haer in zulken staet terug te vinden. De gedachten die hem vóor den geest zweefden, waren zeker niet troostend; want al had de geneesheer hem de verzekering eener spoedige herstelling gegeven, toch ontstond in zyn hert de twyfel dat hy die hoopvolle woorden misschien slechts had uitgesproken om hem gerust te stellen, en nu begon hy te vreezen,

dat hy haer die hem het leven had gegeven, slechts een oogenblik had terug gevonden om haer daerop voor altoos te verliezen. Zyn reisgezel, die naest Dorothea en Bout hem aendachtig stond gade te slaen, scheen aen de uitdrukking zyns gelaets te begrypen hoe pynlyk de gedachten waren, die zyne ziel bedroefden; want eensklaps deed hy een stap vooruit, greep hem by den arm, en met stille doch vaste stem fluisterde hy hem toe:

- Simon, vriend, laet de oude vrouw rusten! Moed, heb moed! De doktor heeft gezegd dat haer leven niet in gevaer verkeert...

Simon vatte by het hooren dier woorden zynen reisgezel by de hand en drukte die met klem in de zyne.

- Gy hebt gelyk, - antwoordde hy fluisterend, boog zich daerop voorover, raekte met zyne lippen de lippen zyner moeder en schoof de bedgordynen dicht. Toen hy dit verricht had, sloeg hy de beide handen aen het hoofd, en bleef zoo nog een stond, met het aengezicht naer de bedgordynen gewend, in stille beweegloosheid staen. Wanneer hy zich omkeerde, viel zyn blik op Dorothea. Dit herinnerde hem, dat hy sedert zyne aenkomst nog geen woord tot haer had gezegd. Zonder een stap verder te gaen, strekte hy de armen tot haer uit:

- Dorothea! Dorothea! - riep hy met trillende stem, - was het zoo dat ik u moest wederzien?

De maegd sprong oogenblikkelyk vooruit, en het hoofd tegen zyne borst drukkende, sprak zy:

- Simon, goede vriend! uwe afwezigheid heeft lang geduerd; maer thans,... thans dat ik u wederzie, ben ik ten volle gelukkig.

De blinde orgeldraeijer werd niet vergeten. Simon greep hem by den arm, trok hem zacht tot zich, en na hem liefderyk te hebben omhelsd, vroeg hy:

- En gy ook, vader Bout, gy ook hebt veel geleden, niet waer?

- Simon, jongen! - antwoordde de grysaerd, - wanneer gy en Dorothea gelukkig zyt, dan ben ik het ook! Met uwe terugkomst is alle lyden vergeten.

Lyden!... By dit woord scheen Simon Bambeke eerst het ongeluk te bemerken dat vader Bout was overgekomen; want nu riep hy eensklaps met angstige verwondering uit:

- Blind! groote God! het is waer! Ik had zulks nog niet opgemerkt! Hoe komt het toch, vader, dat gy het gezicht hebt verloren? Ho! vertel het my spoedig, zoo ik u bidden mag?

- Dit is eene heele historie, Simon, - viel Dorothea haren vriend in de rede; - wy zullen ze u van het begin tot het einde verhalen; maer gy vergeet dat gy ons ook de geschiedenis van het geen *u* sedert uw vertrek is wedervaren, schuldig zyt. Wanneer gy ons uwe wederwarigheden zult hebben medegedeeld, zal vader of ik u verhalen wat ons is overgekomen.

- Gy hebt gelyk! - antwoordde Simon, - gy hebt gelyk, en dezen avond zal ik u alles hairklein vertellen.

- En waerom thans niet? - vroeg de maegd.

- Van avond of thans, my is het om het even, - zegde Simon, - en zoo gy verkiest dat ik het oogenblikkelyk doe, welnu, zet u dan neder, gy gaet het hooren.

De aenwezigen namen allen zonder verwyl plaets rond de tafel, die te midden van het vertrek stond; doch vooraleer de zoon der weduwe den tyd had met het verhael zyner lotgevallen aen te vangen, beschouwde Dorothea nauwkeurig Simons gezel en vroeg hem met vaste stem:

- Mynheer Raphaël Monk, gy schynt ons niet te kennen?

- Ik u kennen! Neen... Ik herinner my niet u ooit te hebben gezien, - antwoordde de vreemdeling, de maegd van het hoofd tot de voeten verwonderd beschouwende; - en toch schynt het dat *gy* my kent. Van wie weet gy hoe ik heet?

- Herinnert gy u het gehucht de Panne niet? - hernam de maegd.

- Neen, - zegde de vreemdeling, met klimmende verwondering de schouders ophalende, - het gehucht de Panne?... neen... daer ben ik nooit geweest.

- Weet gy ook niets van eenen brand?

- Een brand! - herhaelde de man met den toegeknopten rok,

ylings rechtspringend en den wysvinger der rechterhand tegen het voorhoofd drukkend, terwyl hy dit in diepe rimpels saêmtrok. - Een brand!... ja, ja!... ik was ziek!... ik heb geloopen... men heeft my in eene weide omtrent Brugge vinden liggen en naer de stad in het gasthuis gebracht, waer ik slechts eenige dagen verbleven heb... dit is al wat ik weet...

- Welnu, straks, wanneer ik u myne geschiedenis zal verhalen, zult gy ons nader leeren kennen - antwoordde Dorothea zacht glimlachend; en zich daerop tot den zoon der weduwe wendende, voegde zy er by: - Zoo gy beginnen wilt, Simon, wy luisteren.

De zoon der weduwe liet zich niet langer bidden, maer begon oogenblikkelyk het verhael van hetgeen hem sedert zyn vertrek uit Oostende wedervaren was. Daer dit echter voor den lezer hetzelfde belang niet aenbieden zou, als het voor Bout en Dorothea bevatte, zullen wy ons dan ook onthouden hem dit breedvoerig mede te deelen. Ten andere in een voorgaend hoofdstuk en uit den brief van Simon aen zyne moeder geschreven, blykt genoegzaem waerom hy zich naer het goudland begeven had, en hoe hy, na te San Francisco te zyn aengekomen, op het punt was geweest van zyn voornemen af te zien. Het was alleen de gedachte aen zyne moeder en Dorothea die hem den moed had gegeven zyne reis voort te zetten. Wy zullen ons dus bepalen met slechts mede te deelen wat den stoutmoedigen

vlaemschen visscher wedervoer, sedert hy in het gezelschap van den kleinen stadsgenoot der fyne pypen en sleutelkazen het speelhuis van Geo Tiler verliet, om zich naer de wooning van dezen eersten te begeven.

De lezer weet reeds dat Simon gereedelyk het aenbod van den kleinen Hollander aenveerdde. Welnu, weinige dagen later verliet hy, op eenen muilezel zittend en van de noodige werktuigen voorzien, de stad San-Francisco; hy begaf zich naer de *placers* van den San-Joaquin. Aen gevaren dacht hy niet; slechts goud, hoopen goud, zag hy zich in het verschiet tegenblinken. De zang der vogelen, het geruisch van den wind, het loeijend geschreeuw der wilde dieren, het geknal des donders, elk gerucht, elke klank dien hy vernam, schenen hem toe alsof zoo vele geheimzinnige stemmen hem het eenige woord - goud - in de ooren fluisterden. De wilde mostaerdvelden die hy doorreed, de rotsbergen die hy in de verte ontwaerde, schenen hem toe als zoovele velden en bergen gouds te zyn. Toen hy de mynen bereikte, ontwaerde hy echter zeer goed dat hy zich deerlyk had bedrogen, en het kostelyke stof zoo gemakkelyk niet was om vinden als hy het zich wel had ingebeeld. Nu hy echter zoo verre gekomen was, zwoer hy de boorden van den San-Joaquin niet te zullen verlaten vooraleer hy zou hebben gevonden wat hy er was komen zoeken. Reeds den volgenden dag sloeg hy de handen moedig aen het werk, en weldra ont-

dekte hy eene ader, en nog dien zelfden dag had hy eene redelyk groote hoeveelheid goud ingeoogst. Maer toen hy des anderendags naer zyne myn terugkeerde, vond hy die bezet door een zestal Amerikanen, die er zich hadden van meester gemaekt en hem op de eerste woorden die hy hun toesprak, om hun den eigendom der myn te betwisten, hunne welgeslepen messen toonden en hem bedreigden, zoo hy niet spoedig vertrok, hem er mede kennis te laten maken. Simon die wel zag, dat hy voor het getal zou hebben moeten onderdoen, verkoos dus ook, zonder vele woorden te wisselen, verder te stappen. Weldra had hy echter eene andere myn gevonden en deze mael in eene afgelegene streek, waer tot dan toe nog geene goudzoekers hunne tenten hadden opgeslagen. Hy arbeidde met vlyt en moed; twee maenden lang zocht en vond hy goud, en al dien tyd zag hy niet één menschelyk wezen en leefde van de wilde dieren die hy genoodzaekt was te dooden, wilde hy zelf er niet door verslonden worden.

Eindelyk werd hy door een mensch bezocht. Het was een oude jager, die in de bosschen en wildernissen jacht maekte op vogelen en viervoetige dieren, die hy naer San-Francisco zond, en wel in zulk groot getal, dat hy daerdoor op korten tyd eene fortuin had verworven. Die jager, de eerste mensch dien Simon sedert twee maenden zag, bracht hem echter eene onheilspellende boodschap: een vyftal Mexikanen waren in aentocht naer de plaets waer hy zich bevond.

Zoohaest de jonge zeeman dit nieuws vernam, besloot hy, daer hy toch reeds eene goede hoeveelheid goud had ingezameld, de *placers* te verlaten en naer San-Francisco weder te keeren.

Nog dien zelfden dag, tegen den middag, verliet hy de mynen en na twee dagreizen, zag hy de boorden van den San-Joaquin terug. Uit vrees van zich zynen schat te zien ontrooven, hield hy daer ook niet lang stil; maer vervoorderde zyne reize naer San-Francisco. Na verloop van dry andere dagreizen, bevond hy zich, tegen het vallen van den avond, te midden van een uitgestrekt mostaerdveld; op eens zal hy zich omringd van een drytal vreemde lieden, dry Amerikanen met een sterk en woest voorkomen, die hem elk een welgeslepen mes toonden en verzochten van zynen muilezel te stygen. Simon bevond zich overmand en dus gedwongen, ofschoon tegen wil en dank, te gehoorzamen. Daer zag hy nu dat de kostelyke schat, dien hy met onzeggelyke moeite had byeen geschrafeld, hem ging ontnomen worden. Toen dacht hy aen zyne moeder en aen Dorothea, en terwyl een lange zucht zyne borst ontsnapte, maekte hy zich gereed van zynen muilezel te springen, wanneer eensklaps een der Amerikanen op den grond stortte en een geknal, als dit door het lossen van een karabyn verwekt, hem in de ooren klonk. Simon begreep spoedig dat iemand hem onverwacht was ter hulp gekomen, en zonder zich den tyd te geven, zich ervan te overtuigen, greep hy het geladen pistool dat hy in den gordel

droeg, en schoot het af op eenen der overgeblevene roovers die hem waren aengevallen. Deze stortte levenloos voor zyne voeten ten gronde, terwyl de derde verschrikt tusschen de hooge mostaerdstruiken verdween.

- En toen ik het hoofd omkeerde, om te zien aen wien ik die onverwachte hulp had te danken, - vervolgde Simon, - ontwaerde ik naest myne zyde een man die even als ik op eenen muilezel zat. - En de reiziger met den toegeknopten rok, die naest zyne zyde zat, by de hand grypende, voegde hy er by: - Hy, aen wien ik myne fortuin en myn leven te danken heb, is myn goede vriend Raphaël Monk.

- Hoe, mynheer, gy zyt het aen wien Simon en wy zulke groote verplichting hebben? vroeg Dorothea.

- Wat ik voor hem deed, zou ik voor ieder andere, in het zelfde geval, hebben gedaen, - antwoordde Raphaël Monk koel weg.

- Dank, mynheer! - stamelde de blinde orgeldraeijer, zyne beide handen op de borst leggende, - heb dank!

- Welnu, vader, had ik geen gelyk, - vroeg Dorothea zacht glimlachend, - toen ik u zegde dat hy ons geluk zou aenbrengen?

Raphaël Monk scheen de bediedenis dier woorden niet te begrypen; althans liet hy dezelve onbeantwoord.

Simon vervolgde:

Van dit oogenblik verlieten wy elkander niet meer. Zoo spoedig

mogelyk vervoorderden wy onzen weg naer San-Francisco, en zoodra wy daer aenkwamen, begaven wy ons naer de wooning van den man die my het middel had ter hand gesteld naer de mynen te gaen. Ik gaf hem zyne werktuigen en muilezel terug, betaelde hem wat ik hem schuldig was, en daer er op stroom een schip voor Valparaiso zeilree lag, vertrokken wy reeds twee dagen later naer die haven, van waer wy verder naer Londen inscheepten. Myne aenkomst alhier kent gy; eventwel moet ik er nog byvoegen dat ik zoo arm niet ben als toen ik uit deze stad vertrok, en my thans in het bezit bevind eener fortuin, die tot vyf-en-dertig duizend franks beloopt.

- Vyf-en-dertig duizend franks! - herhaelde Dorothea, hare oogen wyd open zettende en de handen saêmvouwend.

- Die ik voornemens ben met u en vader Bout te deelen, - antwoordde Simon, de maegd by de handen grypende; - althans zoo gy zulks goed vindt en my nog altyd bemint.

Dorothea antwoordde niet, maer de liefderyke blik dien zy op haren zielsvriend liet vallen, zegde genoegzaem wat er in haer hert omging en hoe zoet en welkom haer die woorden waren.

Daer Simons verhael ten einde was, richtte hy zich op en stapte tot by het bed waerop zyne moeder rustte, schoof de gordynen ter zyde en boog zich een weinig voorover. Na eenige stonden aldus te hebben verwyld, schoof hy de bedgordynen weder dicht, waerna hy tot zyne vrienden terugkeerde en zyne vorige plaets hernam.

- Moeder rust, - sprak hy; - thans uwe geschiedenis, Dorothea.

De maegd voldeed onmiddelyk aen het verzoek haers vriends. Daer die geschiedenis slechts het kort verhael was der tooneelen die wy den lezer hebben medegedeeld, en die ons als grondslag tot het verveerdigen van dit boek hebben gediend, gelooven wy het overbodig deze te herhalen. Nogthans achten wy het noodig te zeggen, dat Raphaël Monk, in den beginne, slechts met onverschilligheid luisterde naer de woorden der maegd, even als iemand die eene geschiedenis hoorde vertellen, die hem gansch vreemd was. Doch hoe meer Dorothea met haer verhael voorderde, hoe meer ook zyne aendacht werd gaende gemaekt, en zelfs voelde hy allengs medelyden in zyn hert ontstaen voor het ongelukkig huisgezin. En toen de maegd verhaelde hoe op zekeren morgend een vreemdeling, wiens naem zy niet noemde, maer dien zy toch zoo goed afschilderde dat niemand er zich aen kon misgrypen, in het dorp verscheen, beschouwde Raphaël Monk beurtelings Dorothea, Bout en Simon, en zyn hoofd begon zoodanig te gloeijen, dat hy zich gedwongen gevoelde het met zyne beide handen te omvatten. Zyne hersenaderen klopten byna hoorbaer. Eerst blikte hy ten gronde, doch weldra werd hem dit onuitstaenbaer; werktuigelyk verhief hy het hoofd en schouwde de maegd, die tegenover hem zat, strak in de oogen. Die strakke blik bracht Dorothea echter niet van haer stuk; zonder de minste aerzeling, zette zy haer

begonnen verhael voort. Raphaël Monk begreep dat de maegd eene bladzyde uit *zyne* geschiedenis verhaelde, eene bladzyde die hem tot nu onbekend was gebleven, en gretig luisterde hy naer hare woorden, die hy, als het ware, haer uit den mond scheen te zien. Deze handelwyze ontsnapte niet aen het opmerkzaem oog van Dorothea; ook vergat zy niet de minste omstandigheid, en met zulke levendige kleuren tooverde zy alles terug dat, meer dan eens, eene koude rilling den armen schilder van het hoofd tot de voeten bekroop; en toen zy verhaelde van den brand en het verdwynen des vreemdelings, sprong Raphaël Monk eensklaps recht.

Hoe! - riep hy uit, met eene stem die van de innigste aendoening trilde, - het is dan waer!.... ik ben dan zinneloos geweest!...

En thans was zyn hoofd niet meer gloeijend; neen, thans was het bleek, zoo bleek als een lykdoek, en zyne tanden waren zoo vast tegen elkander gesloten, dat men zyne kakebeenen hoorde kraken. Met gesloten vuist steunde hy op de tafel, en de beenen knikten hem koortsig onder het lyf.

- Wordt gy gek, Raphaël? - vroeg Simon, insgelyks rechtspringende; - wie heeft daervan gesproken?...

- Ho! ik herinner my thans alles! - stotterde Raphaël Monk verlegen; - de geschiedenis van mejuffer is de myne. Die vreemdeling... die krankzinnige was ik!... ha! ik ben de schuld dat die oude

man blind is; de oorzaek van alle uwe ongelukken!... Ho! vergeef my!... Hoe zal ik u zulks kunnen vergoeden?... Onmogelyk!...

- Gy hebt reeds alles vergoed, mynheer, - zegde de blinde Bout Dillewyns op zachten en liefderyken toon; - gy hebt Simon van den dood gered, myne dochter en Simons moeder gelukkig gemaekt. Welnu, zoo zy gelukkig zyn, dan immers ben ik het ook?

- Maer gy zyt blind! - waegde Raphaël Monk.

- Ik heb het gezicht niet veel meer noodig, mynheer; myne kinderen zullen my wel vertellen wat ik niet zien kan, - zegde de oude Bout. - Ik dank u, mynheer, voor de weldaed die gy ons hebt bewezen! Het leed dat gy ons hebt veroorzaekt was uwe schuld niet; maer het goed dat gy verrichttet, sproot voort uit uwe edele inborst.

- Wees gedankt, oude vriend, - stamelde de schilder bewogen en met tranen in de oogen, terwyl hy zyne handen den gryzen visscher toestak en hem vervolgens omhelsde. - Wees gedankt!

Dorothea dacht dat het best was zoohaest mogelyk een einde aen dit tooneel te stellen; daerom hernam zy spoedig haer verhael. Nauwelyks hield zy echter op met spreken, of Simon keerde zich tot Raphaël Monk en vroeg hem:

- Maer hoe zyt gy toch op het gedacht gekomen om naer het goudland te gaen?

- Wanneer ik het gasthuis van Brugge verliet, - antwoordde de

schilder, - wist ik niet waerheen my te wenden. Ik ging naer Antwerpen, myne geboortestad; doch daer ik er geene familie meer had en geen geld bezat, wist ik niet wat aen te vangen. Het laetste gedeelte myner levensgeschiedenis kon ik my echter, zeker uit hoofde myner ziekte, niet herinneren. Ik zag my toen gedwongen de droeve omstandigheid waerin ik my bevond, eenen ouden vriend toe te vertrouwen, ofwel den nacht onder den blauwen hemel door te brengen. Doch het toeval stelde my het middel ter hand om my te redden. Ik ontmoette eene oude kennis, een scheepskapitein, die gereed was om naer Valparaiso te stevenen. Ik verhaelde hem den staet waerin ik my bevond, en hy stelde my voor, aen boord van zyn schip te komen. Gy kunt wel denken dat ik zyn aenbod gereedelyk aenveerdde, en zie daer de eenige gansch toevallige oorzaek myner reize naer het goudland.

Raphaël Monk zweeg. Treurig blikte hy ten gronde, en aen zyne gansche houding was het gemakkelyk te bemerken, dat hem iets op het hert lag, dat hem diep bedroefde. Inderdaed, er lag hem iets op het hert; iets dat hem op dit oogenblik pynelyk deed lyden.

- Hoe zal ik de ongelukken herstellen, - dacht hy, - die ik dien ouden man en Simons moeder heb berokkend? De eene blind en de andere krankzinnig!...

Maer Simon scheen den toestand waerin zyn vriend en redder verkeerde, te hebben begrepen; want eensklaps richtte hy zich op, stak

hem met eenen blyden lach rond de lippen, de hand toe, terwyl hy hem zoo gulhertig mogelyk smeekte:

- En thans, Raphaël, goede vriend, aen wien ik het te wyten heb myn land en naestbestaenden weder te zien, thans blyft gy hier en zult ons nimmer verlaten, niet waer?

Dorothea voegde hare zoete stem by die haers vriends, en terwyl zy, even als hy, den schilder de hand toestak, herhaelde zy fluisterend:

- Niet waer, mynheer, gy zult ons nimmer verlaten?

Raphaël Monk verhief het hoofd, en daer viel zyn blik op den ouden Bout, die, ofschoon sprakeloos, toch met uitgestrekte armen hem vriendelyk met het hoofd toeknikte. Dit was te veel voor den armen schilder; zyn hoofd zeeg terug op de borst, en terwyl hem de tranen van innig gevoel uit de oogen stroomden, mompelde hy nauw hoorbaer:

- Welnu, ja, ja, ik blyf by u!... nimmer ga ik heen!... steeds zal ik u als een goede, trouwe broeder ter zyde staen!...

XIX.

De weduwe van Jakob Bambeke bleef eenige dagen bedlegerig en in gevaerlyken toestand verkeeren; doch zoo als het de geneesheer had voorspeld, na dat de ziekte haer hoogste punt had bereikt, beterde de oude vrouw allengs, en eenige weken later was zy gansch hersteld; zelfs was by haer alle spoor van krankzinnigheid verdwenen. Toen begaven zich allen naer het gehucht de Panne, en eenige dagen later verbond de burgemeester van Adinkerke Simon en Dorothea tot echtgenooten.

Echter bleven zy in de Panne niet woonen. Met het geld dat Simon had medegebracht uit het goudland, kocht hy zich in Oostende eene gemakkelyke wooning, die hy met zyne familie en Raphaël Monk betrok,

en waer zy thans nog verblyven. Het orgel werd op eene kast, in de schoonste kamer des huizes, geplaetst. Slechts eenmael 's jaers wordt het er afgenomen, en wel op den verjaerdag der gelukkige terugkomst van Simon; die dag is het feest in het huisgezin des visschers, en het doet den ouden Bout dan telkens genoegen aen het hert, zyner familie den ganschen avond de aerdigste deuntjes voor te spelen. Het orgel heeft voor allen duerbare herinneringen, tot zelfs voor den trouwen Kees; want op die dagen ziet hy er veel opgeruimder uit, dan spitst hy de ooren op en huppelt bly jankend en kwispelsteertend beurtelings van Bout naer moeder Amelberga, Simon, Dorothea en Raphaël Monk.

Benevens die gemakkelyke wooning kocht Simom Bambeke zich ook nog eene schoone kof aen, waerover hy zelf het *commando* nam, om allerhande koopwaren naer de engelsche havens Hull, Goole en Liverpool te vervoeren. God zegende mild den arbeid van den jongen kapitein; want zoo Simon zyn vaertuig wilde verkoopen, zou hy thans in staet zyn er zich een aen te schaffen dat eene dubbele weerde bezit. Ook zegende hy hun huwelyk; want toen ik hen laetst bezocht, vond ik den ouden Bout spelend met twee frissche knapen: den oudste had hy zelf als peter ten doop vergezeld, terwyl de tweede het petekind is van Raphaël Monk.

En thans, goede lezer, zou ik u nog hoeven te zeggen hoe Raphaël

Monk eens krankzinnig werd. Later zal ik u het vroegere gedeelte zyner levensgeschiedenis vertellen, en hem u dan als de hoofdpersoon myns verhaels voorstellen. Wees er zeker van, zyne lotgevallen zyn zulks overweerdig.

EINDE.